

+ VĚSTNÍK +

SVAZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE V LEDNU 1923.

ČÍSLO I.

Vychází 1. každého měsíce. Uzávěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jiráskova ulice č. 17. Administrace: Praha II., Spálená ul. č. 15. Reklamáce se neřádkují.

OBSAH: Úvodem. — Lidová akademie. — Sdružení katol. rodičů. — Komise pro výbor dobrých knih. — Úprava platů stát. zaměstnanců. — Naše učitelské ústavy. — Zprávy spolkové, organizační a drobné.

Úvodem.

Konečně jsme si pomohli k vlastnímu věstníku! Kdo ví, s jakými obtížemi se potkával »Svaz křesť. učitelstva« první tři roky po svém založení, neupře výboru, jenž konečně letos realizoval tento nutný předpoklad vývoje, svého uznání.

»Dětský svět«, který měl osmdesátitisícový rozpočet, zakrvácel »Svaz« finančně, poněvadž administrace nebyla dobře vedena. »Svaz« neměl svých místností, neměl sekretáře a nemohl platit dobře kvalifikované síly. Vyskytly se návrhy zastavit »Dětský svět« a věnovat se cele budování stavovské organizace. Neučinili jsme tak. Věděli jsme, že o duši dítěte bude sveden nejdříve boj a chtěli jsme v tomto boji přispět. Dnes, kdy »Dětský svět« se rozlétá v desetitisících exemplářích po Čechách a je finančně tak zabezpečen, že možno jej stále zdokonalovat, můžeme se více věnovat organizaci.

Dosavadní organizační věstníky nám nevyhovovaly, poněvadž nebyly naše. V »Unii« jsme měli k dispozici jen 2 strany a kromě toho vycházela tak nepravidelně, že veškeré pokyny staly se bezcennými. »Křesťanská škola«, kterou jsme pomohli p. Kotrbovi vzkřísit a v níž jsme laskavostí pana Kotrby šest, vlastně sedm čísel vyplňovali, přestala být naším orgánem ze známých příčin. Neodpovídala také svým typem zcela našim po-

třebám. Její rozsah nebyl takový, aby mohl řešiti vážné paedagogické problémy, a o běžných otázkách školských informuje s dostatek náš lidový denní tisk.

My jsme potřebovali intimního časopisu spolkového, který by všechny členy »Svazu« informoval a stále spojoval. Bude to spíše list odborů než ústředí, které omezí se jen na popudy a ideové směrnice. Každému odboru bude přikázána jedna rubrika. Kromě toho budou odbory povinny zasílati pravidelně zprávu o své činnosti.

Stálou rubriku bude mít otázka »rodiny a školy.« Zakládání spolků katol. rodičů, práce v nich a rozšiřování stejnojmenného časopisu bude stále v našem Věstníku fedrováno.

Budeme registrovat učitelské a dětské časopisy všech směrů a všimati si učitelské a vychovatelské hlídky časopisecké. Neopomeneme seznámit čtenáře s každou dobrou knihou, která se objeví na knižním trhu. Chceme též doplňovat seznam dobrých knih pro mládež, otištěný v našich listech.

Pro práci kulturní (osvětovou) a organizační chceme přinášeti praktické pokyny. Paedagogické články budou uveřejňovat olomoucké »Vychovatelské listy«, které jsme přijali za svůj orgán.

Rozumní se samo sebou, že dobudujeme síl odborů. Tento rok věnujeme více pozornosti našim učitelským ústavům.

Chceme též připravit odborné kursy pro všechny odbory a o prázdninách manife-
st, spojený s přednáškovým kursem.
Založení knihovničky pro mládež a od-

borné knihovny pedagogické bude předmětem našich tužeb.

Této práci žehnaj Bůh!

Á. Novák.

Lidová akademie.

Ke konci prázdnin, dne 27. a 28. srpna 1922, prožili jsme radostné dva dni v Praze. Byla skutečně myšlenka, kterou se obíralo již mnoho katolíků v naší republice: sešla se katolická intelligence, radila se o tom, jak by bylo možno dosud rozptýlené pracovníky katolické v našem státě sraziti v jeden šik, v šik veliký, cílevědomý, v němž by vládla co největší ekonomie sil.

Jak lišila se tato schůze, vlastně toto sněmování, jež trvalo po půldruhého dne takofka bez přestávek, od jiných katolických schůzí! Na těch schůzích jen bédování, nárek, jak jsme utlačováni, co máme nepřátel a tak dále, zde však jinak: po vyslechnutí důkladně propracovaných referátů byly debaty plné ohně, plné námětů a chuti do práce. Utvořeny hned jednotlivé sekce, stanoven jasný program práce a už se pilně pracuje. Nás bude zajímati dvojí věc: 1. Při Lidové akademii jest utvořen odbor pro křesťanskou výchovu, jenž bude sledovat všechny otázky, týkající se výchovy rodinné i školní. Ale nebude jen trpným, třeba snad i bedlivým pozorovatelem, pečlivě registrujícím všechny význačné zjevy ve svém pracovním odboru, ale on bude pilně zasahovati i do všech otázek a pracovati o jejich praktické vyřešení.

Výbor nyní pracuje na sepsání příručky pro ředitele »dětských besídek.« Aby byl stálý kontakt mezi rodinou a školou, za-

čne vydávati Lidová akademie nákladem Československé akciové tiskárny v Praze časopis »Rodina a škola«, jenž dosud jakožto čistě místní, malý časopis vycházel v Plzni. První číslo tohoto časopisu, jenž bude orgánem Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy, vyjde ještě před Novým rokem (Poslední číslo tohoto časopisu vyšlo v Plzni počátkem prosince 1922.)

2. Odbor pro křesťanskou výchovu podrobně projednal zřizování Sdružení katol. rodičů a přátel křesťanské výchovy a začne pracovati o jejich uskutečňování, chtěje tak pracovati ruku v ruce s episkopátem v republice československé, jenž v posledním pastýřském listě zřizování sdružení rodičovských vřele doporučuje.

Lidová akademie právě přistupuje k rozšíření své činnosti na všechny kraje v republice, zřizuje župní odbory. Význam její pro sdružení katol. intelligence i pro povznesení katol. lidu může býti dalekosáhlý. Akademie vděčně uznávajíc, co bylo vykonáno v oborech, jež ona sleduje, v minulých dobách v poměrech často velmi nepříznivých, bude budovati na těchto základech. Učitelstvo sdružené ve »Svazu křesť. učitelstva« bude nejen se zájmem sledovati činnost Lidové akademie, ale jistě všude přiloží ruku k dílu jak v odboru pro křesť. výchovu při ústředí, tak zvláště v župních odborech.

Sdružení katol. rodičů a přátel křesťanské výchovy.

Při ustavující schůzi Lidové akademie byla ref. kol. Jos. Chudáčkem, jednak i v debatě zdůrazněna sverchovaná nutnost, vybudovati pokud možno ve všech farnostech sdružení katolických rodičů, jež budou základním pilířem pro vybudování organizace křesťanské výchovy.

Sdružení katol. rodičů budou budována na základě náboženském, neboť jsme přesvědčení, že bez současného obnove-

ní náboženského života není reforma katolické rodiny možná.

Majíce takto bezpečný základ, budou sdružení všemožně se starati o to, aby svým členům poskytovala rady a poučení ve všech otázkách, týkajících se výchovy jejich dětí doma i ve škole, budou chrániti všemi zákonnými prostředky, byť by měla užiti i rázných prostředků, práva katolických dětí, jaká jim jakožto občanům republiky čsl. náleží.

Budou všemožně pracovati i o hospodářské povznesení katol. rodičů a přátel křesť. výchovy. Rady poskytne ochot-

ně sekret. Lidové akademie v Praze II. Na Slupi 14., nebo uč. Jos. Chudáček, Oujezd u Plzně, p. Doubravka.

Komise pro výbor dobrých knih pro mládež.

Kdo z nás měl někdy úkol sestaviti výbor dobrých knih pro mládež, vi, s jakými nesnázemi se setkal, a jistě dozná, že znáti a oceňovati literaturu pro mládež jest úkol, s nějž jednotlivec není: nutna tu spolupráce řady lidí. Roku 1908 zařídili jsme si takovou spolupráci v Plzni. Knihu pro mládež četli vždy tři referenti; šlo-li o knihu odbornou, dali jsme ji posouditi odborníkovi a teprve pak se zařadila do výboru dobrých knih pro mládež. A touž metodu práce přijala nyní i »Společnost přátel literatury pro mládež« v Praze a vykonala za necelé tři roky za vedení prof. V. P. Suka mnoho práce, pořídivši výborný »Seznam dobrých knih pro mládež.« Bohužel, dnes vládnoucí zaujatost proti všemu katolickému jest i v této »Společ. přátel lit. pro mládež« a věci psané duchem katolickým jsou buď vůbec opomíjeny nebo tuze přísně posuzovány. My jsme si sice velmi dobře vědomi svých slabin, ale jsme přesvědčeni, že záhy začneme do-

hlásněti to, co nám chybí. Není však možné, abychom snášeli dále opomíjení našich knih. Kromě toho jsou »Společnosti« schvalovány při zaujatosti proti katolickému duchu i takové knihy, jež náboženství naše hrubě urážejí a jichž my nemůžeme našim dětem doporučiti.

Plyne z toho nutně, že musíme se postarati při Svazu křesť. učitelstva o komisi, jež bude kriticky sledovati knihy pro mládež, bude sestavovati výbor dobrých knih. Náš poměr k »Společnosti přátel literatury pro mládež« v Praze nebude nepřátelský, my budeme jen pro sebe doplňovati to, co ona při duchu nyní v ní vládnoucím opomíjí. Při výběru knih budeme stejně přísní i stejně kritičtí jako ona. Jsem přesvědčen, že mezi našimi členy, zvláště venkovskými, kteří nemohou se jiné práce zúčastniti, najdeme dosti pracovníků. Dojde-li tato myšlenka ohlasu, vyložím příště, jak si celou organizaci této práce představuji.

J. Chudáček.

Vládní návrh zákona o úpravě platů státních zaměstnanců.

Po restriktci platů učitelských dochází nyní ke generální úpravě platů státních zaměstnanců.

Jde tentokráte o definitivní úpravu platů, které byly dosud upravovány zaváděním dráhočních, nouzových a jiných výpomocí a přídavků.

Stát chce snížiti osobní náklad na své zaměstnance, který jest v naprostém nepoměru k ostatním výdajům a nedá se srovnati s účelnou správou státní.

Nejsou tím vinny vysoké příjmy zaměstnanců, nýbrž veliký jich počet. Na schůzi pražského odboru Ústř. spolku čsl. prof. pravil min. Bechyně, že »dle statistiky připadá na 13 občanů jeden státní zaměstnanec. Připočteme-li ke státním zaměstnancům zaměstnance zemské, okresní, obecní a vojsko, lze říci, že snad z každých 9—10 občanů je jeden veřejným zaměstnancem.«

Mluvílo se o propouštění přebytkových zaměstnanců. Než to byl těžký problém, neboť nebylo možno vyhoditi je jen tak na dlažbu a rozmnožovat počet nezaměstnaných není také žádoucí.

Vláda volila druhou cestu. Sníží platy zaměstnanců a rázem přestane jejich příliv do státních služeb. U profesorů a soudců jeví se již nedostatek sil.

Vláda uvádí ovšem jiný důvod. Poklesla cena potravin, byly sníženy platy dělníků, musí klesnouti i platy státních zřízenců. Uvážíme-li, že stát, zaměstnanci byli poslední, kterým se přidávalo, nevezmeme tuto předlohu než jako státní nutnost, bez níž by stát nedovedl dát své finance do pořádku. Dalo by se snad mluvit o úsporách v jiných oborech, na př. bylo by možné zrušit 3—4 ministerstva a tak ušetřit značné obnosy.

Žasady nové úpravy platové.

Z dob válečných a poválečných plat ve své hlavní části sestával hlavně z pří-
davků. Plat základní byl poměrně nepatr-
ný. Nyní bude jinak. Základní plat dle no-
vého zákona se zvyšuje o 75 proc. Dále
se upravuje přídavek místní, který mohl
nyní dosáhnouti nejvýše u úředníka 4000
Kč, u zaměstnance 2000 Kč, takže bude
obnášeti 50 proc. starého platu základní-
ho bez ohledu na výši až do cifry 7500
Kč, kdy bude nahrazen (u vysokých hod-
nostních tříd) přídavkem funkčním.

Všechny přídavky ostatní (drahotní,
nouzové a rodinné) se spojují v jeden
přídavek. Od tohoto jednotného přídav-
ku se odečte 75 proc. zvýšení základní-
ho platu. Přídavek na děti zůstane za-
chován nezměněně dále, ale jest omezen
jen na děti státních zaměstnanců, které
jsou už narozeny aneb se narodí do konce
roku 1923 a to jen u těch zaměstnanců,
kteří už nyní ve státní službě jsou. Na-
příště se nedostane příplatku již na žádné
dítě; nyní se jen zachovávají nabytá prá-
va. Za to ale ty přídavky na děti, jež se
nyní dostávají, budou se platiti až do 18
let dítěte a studuje-li dítě, až do 24. jeho
roku. Po vejití zákona v platnost ne-
obdrží nikdo přídavku na dítě, jež se po
tom dni narodí.

Aktivním státním zaměstnancům pří-
sluší tedy mimo služné a místní pří-
davek počínajíc 1. lednem 1923 přídavky
na děti a to:

Státním zaměstnancům s požitky 1.
stupně XI. až včetně 3. stupně VIII. hodn.
třídy ročně 1200 Kč, nejvýše však 7200
Kč.

Státním zaměstnancům s požitky 4.
stupně VIII. až včetně 2. stupně III. hodn.
třídy ročně 1500 Kč, nejvýše 4000 Kč
ročně.

Čekatelům na místa úřednická, pod-
úředníkům, zřízencům, gážistům mimo
hodnostní třídy, definitivním četníkům a
četníkům na zkoušku ročně 900 Kč, na
každé nezaopatřené dítě, pouze však do
nejvyššího počtu šesti dětí u ženatých, t.
j. v obnosu 5400 Kč ročně.

Ovdovělým státním zaměstnancům
přisluší zmíněný přídavek počínajíc dru-
hým dítětem. Klesne-li však rozdíl mezi
příslušným jednotlivým drahotním pří-
davkem II. a I. rodinné třídy postupným
snižováním pod částku přídavku na dí-
tě, obdrží doplněk do výše tohoto přídav-

ku na dítě. Totéž platí pro svobodné za-
městnance s nemanželskými dětmi.

Ze zbytku přídavků se sráží 20 proc.

Tedy od nynějších všech přídavků se
odečte obnos, o který se zvětšuje základ-
ní plat a případný příplatek na děti, a te-
prve zbytek se bude nazývati přídavkem,
který možno snižovati. Od 1. dubna 1923
bude snížen o 20 procent.

Osobní daň z příjmů a pensijní příspěvek.

Až dosud platili státní zaměstnanci 25
proc. osobní daně z příjmů. Od 1. ledna
budou platiti 50 proc., od 1. dubna 75 proc.
a od 1. července plnou osobní daň. Pen-
sijní příspěvek, který obnáší 8 proc. zá-
kladního platu, se nemění, ale ovšem bu-
de se platiti z platu zvýšeného o oněch
75 procent.

Efekt nového zákona.

Každého státního zaměstnance přiro-
zeně zajímá otázka, o kolik bude míti mé-
ně. Kolovaly přehnané zprávy, že o 30 až
40 proc. Největší srážka bude 14 proc. a
to jen v málo výjimečných případech.
Průměrně bude 10 až 12 procent. Snížení
ono nastoupí plně k 1. dubnu 1923.

K objasnění změn, které nastanou po
nové úpravě požitků státních zaměstnan-
ců, otiskujeme příkladem tuto tabulku:

Služební požitky svobodných úředníků kategorie A v Praze:

Hodnost. třída	Dos. požitky ročně po srážkách	Požitky od 1. 1. 1923 po srážk.	Požitky od 1. 1. v. 1923	Rozdíl ročně
XI./1.	10.280	9.899	9.035	— 1.245
X./1.	12.395	11.879	10.974	— 1.421
IX./1.	15.134	14.413	13.335	— 1.799
VIII./1.	18.206	17.196	16.000	— 2.206
VII./1.	20.755	19.469	18.494	— 2.351
VI./1.	22.866	20.019	19.292	— 1.574
V./1.	25.900	25.933	25.484	— 416

U ženatých úředníků s dětmi budou
značnější difference, které vzniknou ode-
čtením daně z příjmu a srážkou drahot-
ních přídavků od 1. dubna 1923.

Vládní resoluce.

V poslední chvíli podaly koalované
strany vládě tuto zmírňující resoluci:

»Vláda se vyzývá, aby státním úřed-
níkům, kteří mají tolik služebních let, ko-
lik je nutno k dosažení posledního plato-
vého stupně hodnostní třídy, dosažitelné
časovým postupem, a tohoto stupně sku-
tečně dosáhli, dále zřízencům, kteří za
stejných předpokladů dosáhli posledního

platového stupně, poskytla při dobré kvalifikaci do pense nezapočitatelné odměny a to:

Úředníkům skupin A a B dvě tříleté odměny po 900 Kč ročně, úředníkům skupiny C a D dvě tříleté odměny po 400 Kč ročně, úředníkům skupiny E dvě tříleté odměny po 300 Kč ročně.

Podúředníkům dvě dvouleté odměny

po 250 Kč ročně, zřízencům dvě dvouleté odměny po 200 Kč ročně.

Budiž poskytnuta profesorům vysokých škol, pokud dosáhli požitků, rovnajících se požitkům posledního platového stupně IV. hodn. třídy státních úředníků, jedna odměna — do pense nezapočitatelná — a to částkou ročně 3000 Kč po třech letech.»

Naše učitelské ústavy.

Otázka konfesijní školy nebude v dohledné době řešena. Lidová strana nevzdá se sice nikdy tohoto kardinálního požadavku, ale do boje pustí se teprve tenkrát, až vítězství bude mít zajištěno. Dokavad tato otázka nebude rozřešena v náš prospěch, je třeba starati se o udržení a zdokonalení existujících již škol. My máme na zřeteli zejména ústavy učitelské a střední.

České Budějovice mají český klášterní ženský ústav učitelský u Nejsvětější Svátosti, jehož vydržovatelkou jest Mater M. Magdalena Šebestová, gen. představená kongregace sester N. Svátosti. Vedle tohoto ústavu jest v Čes. Budějovicích ještě český klášterní ženský ústav učitelský u sv. Josefa, vydržovaný kongregací Školských sester de Nôtre Dame, s nímž jest spojena mateřská škola, pětiletá škola obecná, trojtřídní škola měšťanská a jednoroční učebný kurs při měšťanské škole. Jediný tento ústav má 31 učitelů a 588 žáků! V Chrudimi jest klášterní ženský ústav učitelský Školských sester sv. Františka; ústav vydržují Škol. sestry III. řádu sv. Františka. Svatý Jan pod Skalou u Berouna má mužský

ústav učitelský, jež vydržuje kongregace Bratří škol křesťanských; ústav má internát. Na Slovensku jsou tři klášterní ústavy: v Levoči, v Podhradí Spišském a v Trnavě. V Praze jest český klášterní ženský ústav učitelský; vydržovatelkou ústavu jest kongregace Školských sester de Nôtre Dame. S ústavem jest spojena pětiletá obecná škola a trojtřídní škola měšťanská. V Řepčíně na Moravě jest český klášterní ženský ústav učitelský dominikánek. Kongregace Školských sester O. S. F. v Praze vydržuje vyšší dívčí reál. gymn. na Král. Vinohradech a má vedle toho dvouletou obchodní školu a vychovatelský kurs. V Bubenči jest arcib. chlapecké gymnasium s internátem, vzorně řízené jesuity.

Boševické „Československé noviny“ podnikly na naše ústavy útok, že prý nemají kvalifikovaných sil učitelských a že je nutno ústavy, v nichž studuje aspoň 1000 budoucích učitelů a učitelek, znemožnit. Bude naší starostí, aby absolventi těchto ústavů byli opravdovými katolickými učiteli a aby našim ústavům nemohlo se nic po stránce pedagogické a didaktické vyčítat. A. N.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Členům i nečlenům! Zasíláme 1. číslo „Věstníku“ všem členům „Svazu.“ Kdo vrátí číslo, bude ze seznamu škrtnut. Posíláme je též kol., kteří odbírají „Lid“ a „Lid. listy“, ale členy „Svazu“ dosud nejsou. Prosíme je, aby se za členy přihlásili a vstoupili do některého ze založených odborů. Členy organizované žádáme za adresy těch, kdož s hnutím naším sympatisují. V boji o školu musí se všichni katolicky smýšlející učitelé (je jich na 50 procent!) semknouti kolem „Svazu“.

Sdělení redakční. Poněvadž bylo nutno vypravit první číslo „Věstníku“ ještě před Vánocemi, nebylo možno zařaditi všechny rubriky. Právni hlídka bude až v čísle příštím.

Příští číslo bude již vzorné. Žádáme odbory, aby jmenovaly do redakčního kruhu jednoho člena. Sděloval by do Prahy návrhy, jak zdokonaliti list. Redakční výbor chce býti neustále ve styku s odbory i členstvem.

Kolínský Odbor „Svazu“ křesť. učitelstva konal 10. pros. 1922 valnou hromadu v Kolíně „U Ptáčků“. V uplynulém období uspořádáno 7 schůzí: 1 členská, 1 veřejná, 1 poučná, 4 výb. Ustavující schůze byla svolána na popud okr. dův. M. Roudnické. Mluvil na ní p. říd. uč. K. Ježek. V první výb. schůzi provedena revize členstva a připravován zájezd na učit. ústav kutnohorský. Ve druhé výborové schůzi referovala jednatelka o valné hromadě „Svazu“.

konané 2. června 1922 v Praze, a přijímání nových členové, které získali členové výboru. Pro katolickou dětskou literaturu odevzdala jednatelka tři povídky z dějin obrazoborství: „Takových jest království nebeské“ od odb. učít. M. Zelenkové, Kritiku nynějších učebnic školy měšť. a román „V cizí půdě“. Proti agitaci protináb. zakoupeny a rozdány letáčky „Rodina a škola“. Ve dnech 25.- 28. srpna zúčastnili se někteří členové Odboru duch. cvičení, pořádaných Mariánskou družinou učitelek. V podzimním období zahájeny v Kolíně „Dětské besídky.“ Čistý výnos 333 Kč odevzdán na pořízení nového, většího loutkového divadla. Každý týden ve středu cvičena mládež z V. předměstí v Kolíně v církvi, zpěvu v chrámu sv. Víta. V ostatních výborových schůzích pokračováno v revizi členstva, přijímání členové, vyřizování záležitosti, týkající se Odboru a zaváděny rozhovory o literární spolupráci při vydávání „Věstníku“, orgánu „Svazu“. Dne 26. listopadu 1922 vykonán zájezd na uč. ústav kutnohorský. Řečník p. Ant. Novák, gymnas. prof. z Prahy, podal mnoho cenných, praktických pokynů pro život. Projeveno přání, aby brzy konána nová přednáška. Poté přednesena zpráva pokl. a zpráva rev. účtů. Dalším bodem programu byly volby. Čestnou předsedkyní kolínského Odboru jmenována ctihodná Sestra Ludmila, představená řádu sv. Voršily v Kutné Hoře. Předsedou zvolen p. Al. Brynych, řídící učitel v Uhřív. Lhotě, místopředs. p. Frant. Říha, učitel v Kam. Zboží u Nymburka, I. jednatelkou M. Roudnická, uč. sev. obv. div. školy v Kolíně, II. jednatelkou sl. A. Petránková, učitelka z Kostomlat u Nymburka, pokladní sl. K. Peterová, uč. záp. obv. div. školy v Kolíně, další členové výb.: p. Josef Vrzal, prof. uč. úst. v Kutné Hoře, sl. Josefa Kašová, uč. vých. obv. školy v Kolíně, p. Ant. Pavlík, říd. uč. v Kolíně, sl. M. Vyskočilová, učít. ve Zbraslavicích u Kutné Hory. Na konec odsuzují členové třístění katolického tábora učitelského a vyslovují plnou důvěru předsedovi „Ústředí“, prof. Ant. Novákovi.

Jihočeský odbor Svazu křesť. učitelstva vyslovuje svůj souhlas s myšlenkou pořádání mimořádnou schůzi, avšak navrhuje, aby schůze nebyla svolána počátkem nového roku — ježto nespěchá — nýbrž přimlouvá se za to, aby pořádán byl o prázdninách manifestační sjezd křesťanského učitelstva v Praze, jako to bylo před 3 roky. Při té příležitosti mohlo by se provésti zasvěcení „Božsk. Srdci P.“, ježto za přítomnosti mnoha členů byl by tento akt mnohem slavnější a imposantnější. Ráz slavnosti získal by ještě více na velkoleposti. Revizi členstva hodlá odbor provésti tím, že zavedeny budou jednotné legitimace na jeden

rok vydané po obdržení čl. příspěvku, jako to mají v jiných organizacích učitelských. Na základě toho bude pak stanoven počet a seznam skutečných členů. Projev důvěry jsme již zaslali a byl publikován v denním tisku.

Odbor „Svazu křesť. učitelstva“ pro Jičín a okolí usnesl na schůzi, konané 5. listopadu 1922 v Nové Pace. 1. Trváme neochvějně při Svazu křesť. učitelstva, jak r. 1919 byl založen a od té doby právoplatně trvá. 2. Přejeme si a budeme k tomu všemi silami pracovat, aby Svaz sdružil v sobě časem veškeré katolicky a křesťansky smýšlející učitelstvo a profesorstvo slovanské z celé naší republiky. 3. Litujeme všech vznikajících roztržek a doufáme, že jsou to jen přechodná nedorozumění. Všem rušitelům jednoty připomínáme, že svorností malé věci rostou, nesvorností i největší se rozpadávají. 4. Obnovovati předválečné, válkou zaniklé organizace, pokud již byly nahrazeny jinými, není vhodné ani taktické. (Zpráva o činnosti odboru.) Členové odboru jsou roztáháni, jak ze seznamu patrné, po celém Podkrkonoší a každá schůze je spojena pro jednotlivce s velkými finanč. obětmi. Jednatelka jest v Jablonci, pokladní nám poslali na Slovensko, takže všecko vyřizují sám. Proto prosím, aby se neočekávaly od zdejšího odboru nějaké zázraky; má pouze tu zásluhu, že spojuje a vede v patrnosti katolicky smýšlející zdejší učitelstvo, které se může tímto způsobem navzájem seznámiti. Dáváme na uvážení, není-li členský příspěvek příliš vysoký; myslím, že mnoho členů se proto bojí hlásit se k činnosti. Dříve, když se vydržoval sekretář, bylo to vysvětlitelné, ale nyní snad by mohl býti snížen. (Členstvo dostane „Věstník“ zdarma a tak bude vyhověno oprávněnému přání jičínského odboru. P. r.)

Pražský odbor Svazu křesťanského učitelstva a Jednota katolických učitelek usnesly se dne 3. prosince 1922 konati své členské schůze, počínajíc lednem 1923, vždy druhou neděli v měsíci o 10. hodině dopol. v učít. ústavu u sv. Anny v Praze II., Ječná ul. — Schůze konají střídavě; v lichém měsíci Pražský odbor Svazu, v sudém měsíci Jednota katol. učitelek. Ve schůzi Pražského odboru Svazu křesť. učitel. projednávány záležitosti vnitřní, vzájemné zkušenosti a rady, ve schůzích Jednoty katol. uč. budou konány poučné přednášky. První přednášku bude mít 11. února 1923 p. prof. Průša: „Pout do Lurd“ se světelnými obrázky, druhou v dubnu spisovatelka sl. Horušícká: „Křesťanská charita.“ Další budou později oznámeny. Na shledanou 14. ledna 1923 ve schůzi Pražského odboru Svazu křesťanského učitelstva!

Schůze šir. výkon. výboru Svazu, oheslaná všemi odbory, usnesla se vydat ještě před Vánocemi organizační věstník, který by informoval členstvo o všech počinech spolku. Věstník bude zasílán všem členům „Svazu“ zdarma. Členové moravského bratrského spolku přispěli nějakým penízem, paušálně stanoveným. Dále byl projeven souhlas s plánem pořádat odborné kursy, resp. přípravu k doplnění maturity pro ty, kdož by zkoušku zralosti chtěli vykonat. Odborům dány byly instrukce, jak si počínat při zakládání Rad katol. rodičů a při šíření časopisu „Rodina a škola.“ který co nejdříve bude k tomuto účelu vydáván. Všecky odbory vyslovily důvěru dosavadnímu

předsednictvu a proto valná hromada bude se konati jako obvykle o prázdninách. Na místo sekretáře bude vypsán konkurs pro kněze pensisty. Výbor se usnesl pořádati manifestační sjezd. Doba bude oznámena později. Příspěvky do org. věstníku přijímá Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jirečkova ul. č. 17.

Odbor Svazu křesťanského učitelstva československého v župě lounské koná ustavující valnou schůzi dne 7. ledna 1923 o 10. hodině dopoledne ve spolkové místnosti u „Bílého heránka“ v Kladně. Komu bude trochu možno, přijďte do této důležité schůze!

DROBNÉ ZPRÁVY.

Modlitba ve škole. V jistém časopise opakuje se tvrzení, že se katolický učitel nesmí pomodlit ve škole s dětmi, pakli konference učitelská se na tom usnesla. Tvrzení toto se nezakládá na pravdě. Učitelka R. v K. proboujela si tento boj s místním i okres. škol. výborem, s poslanci „pokrokových“ stran i zem. škol. radou docela vítězně. Zemská školní rada byla na konec nucena napsati dotyčné slečně, že jí nikdo nemůže zakazovati ve škole s dětmi se modlit, jako naopak nikoho nelze nutiti, aby se modlil. Ostatně většina našich org. učitelů a učitelek se modlí, aniž by jim kdo v tom bránil. Zde je na místě nebát se a nekrčit. Je to užitečnější než silácké anonymní výkony v tisku.

»Svaz křesť. učitelstva« a »Svaz katol. učitelstva.« Čtenáře »Křesť. školy« překvapilo, že tento list přejímajíc čís. devátým změnil podtitulek a obsah. Pan Kotrba nedodržel smlouvy se »Svazem křesť. učit.« a dal řízení listu býv. sekr. »Svazu«, p. V. Špačkoví. Organisované členstvo »Svazu křesť. učit.« vrátil list pro neomalené jeho útoky na funkcionáře výboru. Jistě nesouhlasí se stanoviskem listu k vedení lidové strany, s potouchlými nářeky na poslance a senátory. — Co se týče útoku na mou osobu, těší mě zájem páně Špačkův. Má aspoň čím vyplňovat list. Polemisoval bych s ním, kdyby něco věcného vytýkal a kdyby jeho útoky neměly příchuti klevet propuštěné služby. Nezazlívám mu, protože píše jako služebník svého pána. Nevím, zda si tímto bojem dobude místa v reorgan. zem. škol. výboru, které mu p. říd. Ježek na schůzích zajišťoval. Pan Špaček sliboval asi svému příteli opět poslanecký mandát. To jsou hlavní a jediné příčiny, proč byl založen »Svaz katol. učitelstva.« Nám »Svaz« tento nikterak nepřekážel. Práci jeho budeme jen vítat. Nezabývali bychom se také »Křesť. školou«, kdyby nám p. Kotrba dal

k dispozici adresy členů spolku, které jsme mu svěřili. Bylo naší povinností informovat je, když »Křesť. škola« přestala být našim orgánem.

A. Novák.

Pastýřský list čsl. episkopátu učinil konec nejistotě. Kdyby byl vydán o rok dříve, mohlo se předejít mnohému nedorozumění. Náš posl. klub bude moci v boji o školu odvolat se na stanovisko církve a v zásadních věcech říci své veto. Episkopát vyslovil se pro školu konfesiční a obsáhle odůvodnil právo církve na školu. Zavrhuje rozluky církve od státu a formuluje stanovisko církve k nadhozeným otázkám, t. j. k spolužívání kostelů a hřbitovů, vedení matrik, svěcení svátků a k otázce církevního jmění. Vedle pastýřského listu poslal episkopát vládě Memorandum s řadou oprávněných stížností na útlak církve katolické v republice čsl.

Jak si rozdělíme práci pro Věstník? »Věstník« musí být věrným obrazem vnitřního života spolku. Nesmí býti proto vyplňován pouze ústředím. Redakční sbor bude složen z delegátů všech odborů. V poslední výborové schůzi šir. výk. výb. byla vyslovena a přijata zásada, aby každý odbor obstarával jednu rubriku ve »Věstníku«. Odbor kolin-
ský bude řídit hlídku právní, pražský odbor bude doplňovat seznam dobrých knih pro mládež a vésti v evidenci dětské časopisy jakož i školskou hlídku všech denních listů, odbor plzeňský vzal si na starost paedagogickou část »Věstníku« a nadto bude obstarávat rubriku »Rodina a škola.« Ostatní odbory nechť se hlásí samy, po př. si navrhnou odbor, v němž by chtěly spolupracovat. Je třeba připravit manif. sjezd, prostudovat dosud vyšlé knihy o laické morálce atd. Také nutno se věnovat více stykům s učitelskými ústavy, především našimi. To bude povinnost odboru, do jehož rayonu učít. ústav náleží. Ústředí bude obstarávat technic-

kou úpravu listu, administraci, bude chystat první čísla naší paedag. knihovničky a intervenovat u poslanců a ministerstva ve stavovských věcech. Bude třeba organisovat manifestační sjezd (u příležitosti zasvěc. Bož. srdci Páně), prázdninový kurs a exercicie.

Drobná četba pro mládež. Listy lidové

strany přinesly podrobný seznam dobrých knih pro mládež. Separátní otisk možno dostat v Čsl. akc. tiskárně Praha II., Spálená ul. 15. Je povinností každého katol. učitele a katechety, aby jej měl po ruce a rodičům i dětem výběr těchto knih doporučil. Seznam bude v našem Věstníku doplňován.

LITERATURA.

Vychovatelské listy budou ochotně přijímatí vážné studie paedag. a filosofické a uveřejní též organizační zprávy „Svazu“. V novém ročníku bude otiskována práce dr. Jos. Nováka „Nauka o výchově“, přednesená ve výhatecích v prázdninovém kursu. Práce bude vydána též knižně. Doporučíme všem členům „Vychovatelské listy“, Olomouc, Vurmova č. 16.

Znáte „Život“? Je to revui katol. intelligence, seskupené kolem Čes. Ligy akademické. Vychází již pátý rok a získává stále víc a více obliby, zvláště mezi učitelstvem. Jest to literárně-umělecká revue, která seznámí vás se všemi zjevy v současné literatuře domácí i cizí. Předplatte a nebudete jistě litovat. Administrace: Praha II., Voršilská 1.

UPRÁZDNĚNÁ MÍSTA.

1. Ve škol. okrese chotěbořském: a) s předností pro muže: Místo kteréhokoliv oboru při obč. smíš. škole v Borové, učitele v Borové, Modletíně, Světnově, Škrdlovicích, Vepřové, v Chotěboři (dív.), Kraborovicích, Přibyslavi (obec. 2.); b) s předností pro ženy na obč. smíš. (kterýkoliv obor) v Borové. I. odb. v Krušemburku, dvě místa v Chotěboři (chlapecké), v Polníčce, Světnově, Škrdlovicích, Vepřové, Nové Vsi, Kraborovicích, Borové (obec. 3.); c) pro volnou kompetenci: Řed. obč. smíš. v Borové, odb. uč. kteréhokoliv odb. na smíš. obč. v Borové, říd. uč. v Uhel. Přibrami a ve Vepříkově, učit. v Chloumku, Jitkově, Malé Losenici, Oudoleni, Uhel. Přibrami, Radostíně, Sedletíně, Klokočově. — Žádosti do 31. ledna okr. škol. úř. v Chotěboři.

2. Ve škol. okr. jilemnickém místo odb. uč. I. odb. na smíš. škole obč. v Branné. — Žádosti do 7. ledna 1923 do Jilemnice.

3. Ve škol. okr. kutnohorském: Místo katech. na obč. šk. v Kácově (s povin. vyuč. i jiné); říd. učitele (-ky) na dvoutř. smíš. šk. ve Svaté Kateřině; učitele a správce (učitelky a správkyňe) na jednotř. ve Vranicích; učitele na dvoutř. v Nepoměřicích (předn. ženy); učit. na jednotř. v Přívlastce (předn. učitelka). Do 16. ledna do Kutné Hory.

4. Ve škol. okr. mladoboleslavském: Místo ředitele na II. obč. dív. v Mladé Boleslavi (předn. ženy); řídící na III. dív. v Ml. Boleslavi; učitele na obec. tamtéž (III. chláp.), v Dobrovici (dív.), Lysé (dív.), Meččířích (dvojtr.), Rejšvicích a Řivně. V Dobrovici

a Lysé přednost mají muži. — Žádosti do 20. ledna do Mladé Boleslavi.

5. Ve škol. okr. mnichovohradištském: říd. uč. ve Žďáru a ve Veselé; učitele (-ky) ve Žďáru, v Lohci, Čisté a ve Skalsku. Do 20. ledna 1923 do Mnich. Hradiště.

6. Ve škol. okr. pelhřimovském: řed. při obč. dív. v Pelhřimově (předn. ženy), učitelské II. odb. v Červ. Řečici; I. a II. odb. na obč. šk. v Hořepníku, I. a III. v Nové Cerekvi, I. a III. v Lukavci; říd. uč. (volná komp.) v Cejli a Vel. Rybníku, učit. v Hodějovicích, Hojkově, Křeči, Křemešniku, Mezilesi, Mezné, Vel. Outěchovicích, Vel. Rybníku, Slavětíně, Strměchách, Strážci a Zachotíně; na obč. dív. v Pacově, ob. v Rohozné, Vyskytné, Božejově, Lipci, Poříně, Rohozné, v Pacově, Nové Cerekvi. Do 24. ledna do Pelhřimova.

7. Ve škol. okr. slanském: na obč. šk. v Knovízi, Malkovicích, Pozdři, Rynholci, Třetici, Třebichovicích, na Smečně (dív.), v Hradečně, Ledcích, Milém, Pálci, Pálcu, Stochově. Do 31. ledna do Slaného.

8. V škol. okr. tábořském: odb. učitele (-ky) II. odb. v Milčíně (smíš.) a Ml. Vožici; na dív. v Táboře (II. odb.), katech. v Jistebnici; řídících (volná soutěž) v Šebířově, Kamberku, Chrboníně, Pojbukách, Chotěmicích a Vlastiborci; učitel. (volná) v Horách Smilových, Chabrovicích, Chrboníně, Marsově, Dlouhé Lhotě, Pojbukách, Radeníně, Skřýchově; učitel. (předn. ženy) v Hor. Smilových, Choustníku, Kamberku, Makově, Poháně, Stálci a Nové Vsi. Do 31. ledna do Tábora.

+ VĚSTNÍK +

SVÁZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE V ÚNORU 1923.

ČÍSLO 2.

Vychází 1. každého měsíce. Uzávěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jirečkova ulice č. 17. Administrace: Praha II., Spálená ul. č. 15. Reklamace se nefrankují.

OBSAH: Úvod do paedagogiky. — Malý školský zákon. — Katoličtí rodičové volají po katolických učitelích. — Počátek reformy státní správy. — Přihlašujte se do kursu pro I odbor. — Zprávy spolkové a organizační. — Drobné zprávy. — Literatura. — Důležitější výnosy.

Dr. Jos. Novák:

Úvod do paedagogiky.

Funkce chovance ve výchově.

1.

Paedagogické snahy dřívějších století nesly se dvojím směrem. Jednak badalo se, co jest cílem výchovy, jednak hledala se empiricky vhodná metoda. Teprve pěstování psychologie obrátilo pozornost vychovatelů ke zvláštnostem duše dětské, aby po seznání její bylo možno voliti nejvhodnější výchovné metody. Shrnuji v následující stati hlavní výsledky badání, k nimž dospěla psychologie, obírající se dětskou bytostí.

Vzdělanost lidská vlivem důsledné výchovy, trvající po mnoho pokolení, stále roste. Mohutnosti rozumové, paměť, bystrost myšlení, soudnost a reprodukce jsou stupňovány od jedné generace ke druhé k větší a větší dokonalosti, cítění mravní jsou zjemněny v dokonalý souhlas se zákonem mravním a vůle zesílena tak, že jednání jest v úplné shodě s myšlením a přesvědčením.

Nespornou skutečností jest, že inteligence přibývá postupně od pokolení k pokolení, pakli se počne nekulturní člověk vychovávat. Děti divochů, které ze svého kmene prvě se staly účastnými výchovy, nejsou ani v inteligenci ani v mravních hodnotách rovnocenné s dětmi bělochů, u nichž výchova účinkuje po staletí. Duševní mohutnosti mnoho po mnoha generacích zpracovávají, než se plně rozvinou. Před válkou poukázal na tento zjev

ředitel vídeňské řemeslnické školy, jemuž byly svěřeny k výchově děti z Albanie. Ve svém memorandu, jež bylo čteno v delegacích, prohlásil, že mladí Albánci jsou naprosto neschopni pro každou činnost, která vyžaduje inteligence. Jakoby mozek byl přístrojem, který se od pokolení k pokolení zjemňuje. Věda, která se zabývá pozorováním, iak velký význam má dědičnost v životě, prokázala, že schopnosti pěstované — zdánlivě nadarmo — v několika kolenech objeví se náhle a v plném rozvoji v některém členu mladším.

Skutečně byly doby, kdy se soudilo, že lidstvo důslednou výchovou bude možno zcela obroditi a že jeho osud závisí jen na dobré výchově. Takového přesvědčení byl na př. Leibnitz, Rousseau a jiní. Jen výchovou prý se stane člověk něčím. Stanovisko, že vzdělatelnost jest neomezena a že vše záleží na dobré výchově, sluje empirické. John Locke prvě tvrdil, že duše dětská jest bílý papír a že sklony i schopnosti u všech dětí jsou stejné. Rozdíl ve výsledku jest způsoben jen různou vhodností vzdělání. Výchova má prý moc učiniti vše. Směr empirický zakotvoval vždy pevněji ve výchově, když národ některý se sbíral po těžké porážce a činil revisi svého dřívějšího žití. Tu vznikaly vždy klady, že vhodná výchova může odstraniti vady minulosti a že reformní myšlenky dají se výchovou naklít do krve národa.

Zkušenosť však učí, že kultura duševní nestoupá s dobou, ač výchova působí po staletí. Spíše i v duševní vzdělanosti se jeví vlny a po době vzepětí nastupuje pokles. Vrozená povaha, která přechází s otcem na syna, způsobuje, že výchova nemůže vše. Proto mnozí vůbec zoufali nad možností nápravy pomocí výchovy a byli názoru, že se dědí vše, i nadání, které rozhodne o budoucí osobnosti chovancově, ať už by byla výchova jakákoliv. Ba dokonce byli někteří, kteří soudili, že jsou i rození lumpové (DuBois, Raymond). Stanovisko, že výchova není rozhodující pro budoucí osobnost, mělo dosti za-

stanců. Známo jest latinské pořekadlo: „Non ex quovis ligno fit Mercurius“, což značí: „Ne každému dřevu jest dáno býti fládreem“. Jsou hlavy geniální, jež samy od sebe bez významného cizího působení výchovy stanou se světloňosi lidstva a jiné, u nichž ani nejpečlivější výchova nevypěstuje ničeho významného. Pouhá výchova nemůže způsobiti zvýšení kultury. Tenko směr sluje nativistický.

Podle názorů vědeckých, jež získala experimentální paedagogika v úplné shodě se zkušeností, jest pravda uprostřed.

(Pokračování.)

Malý školský zákon.

Prováděcí nařízení k malému školskému zákonu dosud nebylo vydáno. Jest předmětem meziministerských porad, neboť tak bylo sjednáno v koalici. Přejde tedy na stůl i našim dvěma ministry, kteří se jistě přičiní, aby nic závadného se tam nevloudilo.

Stejně pečlivým poradám jest podrobena osnova občanské nauky a výchovy. Na druhé anketě, kterou svolalo na den 15. ledna min. školství a nár. osvěty, bylo předloženo sedm elaborátů a bylo řečeno, že jeden z nich bude vybrán na zkoušku. Za lidový klub zasedala v anketě posl. Rozsypalová. Z úřední enunciacie uvádíme:

Porada, již předsedal odb. r. Tůma, jednak měla posouditi návrhy na nové rozdělení hodin pro jednotlivé předměty na všech družích škol národních, jednak vysloviti se o předložených návrzích osnov pro občanskou nauku a výchovu, jakož i o tom, jak poříditi vhodnou příručku vyučovací pro tento nový předmět. Předseda podal nejprve přehled přípravných prací, které byly vykonány od porady, konané 20. září 1922. Potom vyložil zásady, podle nichž zdělaný předložený návrh na týdenní rozdělení hodin ve všech předmětech povinných, jež zavádí zákon z 13. července 1922 č. 226. Shromáždění vyslovovalo po delším rokování názor, aby nejvyšší úhrnný počet týdenních povinných hodin nebyl větší než 30. Druhý oddíl porady věnován byl rozhovoru o návrhu učebné osnovy pro občanskou nauku a výchovu. Rokování zahájil odb. rada Černý, vyloživ všeobecné předpoklady osnované látky z občanské nauky a výchovy. Po několikahodinovém rozhovoru souhlasně byly proneseny tyto požadavky: Osnovy učební budtež jen rámcové a budiž k nim připojen vhodný návod prováděcí. Pro jednotné provádění

předmětu nechť se vydá schválená příručka pro učitele. Na Slovensku je třeba také kursů pro učitele. I v ostatních zemích budiž učitelstvo poučováno zvláštními poučovatelci, aby v práci školní záhy zevšeobecňel jednotný názor na nový předmět učebný. Občanská nauka a výchova jest předmět jediný a v osnově nebo pořadí časovém nelze od sebe oddělovati „nauku“ od „výchovy“. Všechno vyučování občanské nauce a výchově vycházejž od zájmů dětských a připojujž se k společenskému prostředí žákovu. Pokusné vyučování podle vyhlášené osnovy konejž se po 3 roky, v kterémžto čase jest zkušenosti učitelstva sbírat, tříditi, přezkoušeti, aby se staly základem případné nové osnovy a knihy příruční. Bylo také požadováno, aby se učitelstvu dostalo knižního vědeckého poučení o novém předměte po stránce státovědecké a sociologické. Posledním úkolem porady bylo, aby navrhla, jak poříditi vhodnou příručku pro učitelstvo. Míňeni se i tu velmi rozcházel, ale v podstatě byla shoda v tom smyslu, aby příručka byla rázu pedagogicko-didaktického s původními výklady státovědeckými a sociologickými. Má se získati omezenou soutěží a vydati do srpna 1923.

O osnovách, které byly předloženy, možno říci, že snaží se býti nestrannými, čímž nechceme říci, že by se jich nedalo zneužiti. Proti těm, kdož by účočili ve škole na náboženství, měl by platiti kaedrový zákon, že totiž každý učitel, jednou již varovaný, bude suspendován, nenechá-li agítace ve škole. V Americe něco podobného platí. U nás teprve v poslední době sáhla z. š. r. k podobnému trestu, suspendovavši uč. Fr. Knížka z Domažlic, že schvaloval ve škole atentát.

Katoličtí rodičové volají po katolických učitelích.

Kritické doby prožívají katolíci školní obce V. Když na počátku r. 1920 odsíranilo učitelstvo modlitbu ve škole, tenkrát vzepřeli se téměř všichni katolíci přškolených obcí této novotě, žádajíce důrazně, aby status quo byl zachován. Poněvadž někteří rodičové ve svém rozhorlení přestřelili, využilo toho učitelstvo hlavně z návodu tehdejšího školního inspektora Matolína a zažádalo o přeložení. Bylo jim ovšem vyhověno; organizace vyhlídla učitelstvo, aby se nikdo do V. nehlásil, což se stalo, a poněvadž náš spravedlivý okresní hejtman tehdy byl na dovolené, zůstala číi města učitelská neobsazena do konce školního roku 1920-21. — Po prázdninách byly sem sice nové učitelské síly ustanoveny, ale šlo se to, když občanstvo zavázalo se k jistým podmínkám.

Nové učitelstvo šlo se pracovat v duchu tak zv. pokrokovém; podařilo se mu získati část občanstva, založilo Sokola a způsobilo rozklad. Práce se jím daří vlnou neuvědomělosti většiny našich katolíků. Teď od práz-

nin byl sem ustanoven mladý učitel Karel Liška, který před svátkem sv. Václava mluvil při vyučování, rouhavě o sv. Janu Nepomuckém. Když moje výzva, aby slova svá odvolal, minula se s cílem, když mi ještě hrubě písemně odpověděl, podal jsem si sřížnost okresnímu školnímu výboru, žádaje satisfakci. Podařilo se mi kromě toho polnouti členy místní školní rady k žádosti, aby byl přeložen a sem ustanoven katolický učitel. Věc není dosud vyřízena, zdá se, že úmyslně. V těchto dnech dočetl jsem se, že na 3 učitelská místa ve V. je vypsán konkurs. Chtějí bezpochyby opakovati způsob z roku 1920; chtějí asi dáti protiakci.

Z té příčiny prosím, aby P. T. Svaz kř. uč. vybídl aspoň jednoho ze svobodných katolických učitelů, aby si o uprázdněné místo zažádal, sice je obava, že pokrokový směr zvítězí na celé čáře. Je zde třeba katolického učitele jako soli, nemá-li katolicismus zdejší kolatury utrpěti škod nezměrných.

Tak jeden z mnoha dopisů.

Počátek reformy státní správy.

Republika podle vzoru Belgie, kde ta otázka byla provedena, provádí pronikavou změnu v placení úředníků. Zákonem se totiž zmocňuje vláda, aby zavedla vyplácení služného prostřednictvím peněžních ústavů. Každý státní zaměstnanec bude totiž míti u některého peněžního ústavu otevřený účet, a na ten mu bude stát poukazovati služné a sice za tři měsíce dohromady a napřed. Platebními státní budou spořitelny, záložny, raiffeisenky i banky. Některé (spořitelny) určí k tomu stát a bude za ně plně ručiti, ale úředník bude míti právo otevřít si konto i u ústavů státem neurčených a nezaručených (u bank a záložen). Stát poukáže oněm ústavům peníze šekem a úředník bude moci opět ze svého účtu na šek služ-

né si vyzvednouti. Tím bude velice ulehčeno centrálním ústavům, u nichž jest před 1. veliký nával peněz. Berní úřady budou peníze přímo poukazovati peněžním ústavům na řád jednotlivých úředníků. Toto opatření má zmenšiti množství peněz v oběhu. Čeká se totiž, že úředníci si nevyberou na počátku hned celou gázi, že budou šetřiti, protože jim ty peníze, v bankách ponechané ponesou úroky. Ovšem bude učiněno též opatření, aby si některý zaměstnanec nevybral a neutratil služné za celé tři měsíce. Proto bude tento způsob zaváděn postupně a to i po jednotlivých krajích. Prahou se začne. Dni poukazů peněz budou asi souhlasiti s kvartálem domovním při placení činže.

Přihlašujte se do kursu pro I. odbor.

Abychom vyhověli přání mnohých členů, rozhodli jsme se uspořádati kurs pro učitele připravující se na zkoušku z I. odboru. Kurs by začal 1. března. Přednášky byly by vždy v sobotu od 2 hod. odpo. do 8 hod. večer a v neděli od 8—1 hod. odp., tedy celkem 13 hodin

a to 1 hod. paedagogiky, 3 hod. gramatiky, 3 hod. literatury a po 3 hodinách zeměpisu a dějepisu. Přednášelo by se s výjimkou hlavních prázdnin (červenec—srpen) do konce října, takže by se mohli kandidáti hlásiti ke zkouškám v listopadovém termínu. Při dvaceti účastní-

cích činily by výlohy 80--100 Kč měsíčně. Sleva na drahách zajištěna, o nocechy bylo by postaráno. Na druhý rok mohli bychom připravit kursy další, event. připravit některé členy k maturitě na střední škole.

Kdož reflektují na účast, nechť to oznámí nejdéle do 15. února jednatele Svazu kol. R. Budělovské, Praha II., Na Karlově 5. Podrobnosti budou sděleny ve »Věstníku«. Upozor-

ňujeme, že výhody, které měli učitelé z měst. škol, z valné části pominuly. Jeden kolega dokonce tvrdil, že, chce-li dnes někdo učiti na měst. šk., snadno se tam dostane a ten div! Má větší plat, když na měšťanské škole vypo- máhá beze zkoušky, než když měl zkoušku. Přes to věříme, že přihlásí se dosti účastníků z touhy po vzdělání.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Schůze širšího výkon. výboru, konaná 13. ledna, obírala se prvním číslem Věstníku. Předseda sděluje, že mnoho organizovaných učitelů a učitelek v lidové straně nebylo přihlášeno ve »Svazu«. Všem těm byl Věstník poslán. Počet členů »Svazu« se tím zdvojnásobí. Konkursy ve Věstníku nebudou uveřejňovány, poněvadž úřední noviny a Věstník ministerstva docházejí na všechny školy včas. Odbor louiský bude řídit rubriku o laické morálce. K druhému číslu budou přiloženy složenky. Sl. M. Frýdová navrhuje, by ve Věstníku byla vedena hlídka literární. Sl. Pokorná obstará kritiku lit. novinek, zejména staroříšských a Kuncitových. P. Brož navrhuje (písemně), aby Věstník přinášel také zprávy o školách živnostenských. P. Říha posílá program vyš. paed. kursů, aby jeho podnětů se použilo v našich kursech. Předseda oznamuje, že vyjednává již a co nejdříve sdělí výsledky. Posl. Rozsypalová referuje o osnovách obč. nauky a výchovy. Návrhy jsou velice obsáhlé a obsahují maximum látky. Může jich býti zneužito, jako se zneužívá dějepisu a češtiny. — Na místo sekretáře vypsán konkurs. — 24. března konala se druhá schůze výboru. Projednáno přijetí nového sekretáře. Přijat byl dp. Frant. Svátek, prefekt na odp. který byl činný již dříve v polit. i učit. hnutí. Dále jednáno o kursu pro I. odbor. V úvodním článku jsou uvedeny podrobnosti. Připraveny rukopisy pro II. číslo Věstníku. Povolena zápůjčka 2000 Kč plzeňskému odboru, odhlásovaná loňského roku valnou hromadou. Zásadně přijato, aby byl povolen úvěr na odborné knihy, které některé odbory potřebují k semin. pracem nebo pro referování ve »Věstníku«.

Odborům. Ústředí obstaralo větší počet kor. lístků na oznamování výborových nebo členských schůzí. Přihlašujte se o ně v sekretariátě! — V nejbližším čase budou hotovy nové legitimace podle návrhu buděj. odboru. Čiňte předem objednávky, aby mohl býti stanoven náklad!

Výše příspěvků na rok 1922-3 zůstává podle usnesení valné hromady nezměněna. Ústředí zakládá řádný lístkový katastr členský a bude všechny členy mít v patrnosti. Ústř. výbor činí odborům návrh, zda by jim nebylo milé, aby členské příspěvky vybíraly se prostřednictvím pošt. úřadu šekového přímo ústředím a pak pro jednotlivé odbory vyúčtovaly a poslaly k jejich dobru podle smluveného klíče. Odbory se žádají, aby vymezily obor své působnosti, t. j. určily okresy, v nichž členstvo sdružují. Sdělte co nejdříve ústředí, která doba by se nejlépe hodila k výborovým schůzím ústředí, zda sobota večer či nedělní dopoledne.

Členské příspěvky činí v X. a IX. plat. tř. 30 Kč, v VIII. tř. 40 Kč, v VII. tř. 50 Kč; industr. učitelky a učitelky mateř. škol platí 24 Kč. Při placení budiž použito přiložených složných lístků.

Sekretář »Svazu« dp. Fr. Svátek úraduje každý den v redakci »Lidu« Praha II., Spálená ul. 15 od půl 10. do 11 hod. Možno s ním také mluvit v bytě, Praha II., Jindřišská ul. Dopisy adresujte dále do Spálené ul. č. 15.

Kolínský odbor Svazu křesť. učitelstva koná dne 4. února o 2. hod. dopol. výborovou schůzi „u Ptáčků“. Po 3. hod. bude schůze veřejná a bude založen spolek katolických rodičů a přátel křesť. výchovy. Řečníkem bude p. říd. uč. A. Brynych, jenž promluví na téma: „Ideové úkoly Svazu křesť. učitelstva a nutnost stálého, přátelského styku jeho s katolickými rodinami.“

Pořádání kursů bylo předmětem jednání šir. výkoného výboru. Popud byl dán našimi učit. ústavy, jejichž učitelské síly potřebují si doplnit vzdělání. Také mnoho členů »Svazu« by si rádo doplnilo odborné zkoušky. Poněvadž jde tu o značný náklad (kurs by trval celý rok!), jest třeba, aby se členové přihlašovali předem a napsali, který odbor by chtěli absolvovat, který den v týdnu by se jim hodil. Kursy by byly nejspíše v Praze. Těm, kdož by složili zkoušky z jednotlivých odborů, nebylo by těžké doplnit si maturitní zkoušky na gymnasiu.

Byl by zcela rovnocenný s kursy jiných organizací. Přihlášky posílejte jednatele spolku slečně R. Budělovské, Praha II., Na Karlově č. 5.

Odbor Svazu křesť. učitelstva československého v župě lounské se sídlem v Kladně konal dne 7. ledna 1923 ustavující valnou schůzi. Když podána zpráva o nynějších poměrech, usneseno, že odbor trvá při původním

Svazu křesť. učitelstva a touží po svorném působení v našem katolickém táboře. Ježto členové v naší župě jsou příliš roztroušeni a ve svých působistích i jinak v organizacích katolických činní, budou se scházeti asi jednou ve čtvrtletí. Příští schůze bude konána 15. dubna 1923 zase na Kladně.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Sekretariát Svazu křesťanského učitelstva československého má nyní místnosti v Praze II., Spálená ul. č. 15. III. posch. (redakce „Pražského Večerníku“ a „Lidu“). — Tajemník úřaduje tam denně od půl 10 do 11 hodin dopoledne (mimo neděle a svátky).

Deputace v ministerstvu pro Slovensko. Ministr pro Slovensko dr. Kallay přijal zástupce Slovenské obce učitelské, tajemníka Gramadiera a podpředsedu Bartoně, kteří mu přednesli žádost, aby tak zvaná slovenská výhoda úřednická byla stejně přirknuta všem definitivním státním učitelům slovenským, a to i těm, kteří z církevních škol přešli na školy státní. Žádost byla podána i ostatním ministrům a podporována je poslanci strany republikánské a sociálně-demokratické.

Malý školský zákon se neosvědčil. Učitelstvo obec. a měšť. škol Velké Prahy usneslo se jednomyslně požádat vládu a Národní shromáždění, aby čl. IV. zák. ze dne 9. dubna 1920 č. 306 Sb. z. a n. byl v zájmu školy zrušen, ježto nevyhovuje po stránce právní a administrativní techniky, ani po stránce věcné účelnosti, ježto by školy Velké Prahy byly v nejkratší době obsazeny nejstaršími přesloužilci. Neplatí-li v zájmu školy zmíněné ustanovení při obsazování zat. či def. míst učitelských na školách menšinových, jichž správu vede ministerstvo školství a národní osvěty, nesmí platiti dotyčné ustanovení ani pro ostatní školy vůbec a pro školy hlav. města Prahy zvláště! Pro učitelstvo obec. a měšť. škol hlav. města Prahy budíž zřízen samostatný statut, který podle potřeby budíž doplňován (veřejným konkursem) velmi dobře kvalifikovanými učiteli a učitelkami z venkova se službou do 20 let. Výjimečně budíž do služeb hlav. města Prahy povolávání i vynikající učitelé a učitelky z venkova se službou neomezenou. — Předsednictvo Zemského ústředního spolku jednot učitelských v Čechách, pojednávši o návrhu zem. školní rady v Praze ze dne 9. ledna 1923, jakož i o resoluci učitelstva Velké Prahy ze dne 12. ledna 1923, jimiž se žádá zrušení článku IV. zákona

ze dne 9. dubna 1920. čis. 306, o obsazování učitelských míst, prohlašuje, že ZUS. trvá bezpodmínečně na zachování tohoto článku. Článek IV. náleží k nejlepším ustanovením v našem školském zákonodárství, ale jediné prováděcí prakse, která neodpovídá duchu zákona, znemožnila, aby bylo využito tohoto dobra pro vývoj a stabilizační poměrů ve školství.

Paedagogický seminář v Plzni. Členové plzeňského odboru Svazu křesťanského učitelstva vycházejíce z poznání, že není dnes již možno, aby jednotlivci stačili sledovati všechny otázky paedagogické, zřídili paedagogický seminář. Schůze konají se každou neděli a jest v nich referováno jednak o literatuře paedagogické, jednak o současných otázkách paedagogických.

Stesky na živnostenské školství. Na valné hromadě učitelstva živnostenských škol konané 6. ledna 1923 v Praze, ozvaly se stesky, že pro školství živnostenské v republice nic se neděje, ač toto školství jediné poskytuje vzdělání našemu dorostu živnostenskému. Ani III. odbor ministerstva školství není náležitě vybaven, jak by toho školství živnostenské zasloužovalo. Není tam ani dostatek úředníků a odborníků a bude nutno, aby školství toto bylo podřízeno ministerstvu obchodu, jak a to i živnostenské vrstvy žádají. Delší debata se rozptýlila o potřebách škol živnostenských, o kursech a o právě uveřejněném honorářovém výnosu. Ve spolku je organizováno přes 3000 učitelů. Výboru odkázána k provedení celá řada návrhů na zlepšení stavu tohoto školství.

Ústřední výbor „Lidové Akademie“ konal v neděli dne 10. prosince svou schůzi, na níž probírána byla celá řada záležitostí a učiněna tato usnesení: Byla schválena definitivní redakce stanov „Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy“, usneseno přikročiti ihned k zakládání jmenovaných spolků a zříditi zvláštní jejich sekretariát. — Usneseno spojit všechny kolportéry ve svaz, nazvaný: „Apostolat tiskový“ a provésti řádnou jeho orga-

nisací po všech obcích. — Usneseno pořádati v měsíci lednu Sociální školu a schválen její statut i organizace. — Bylo usneseno uspořádati pro pražské důvěrníky, funkcionáře a pracovníky zvláštní kurs. — Schváleno uspořádání tak zv. sociálních dní v oblastech soudních okresů. — Schváleno vydání literárně hodnotné lidové četby. — Usneseno vydávati pravidelnou letákovou sbírku s obsahem apologetickým, sociálním a církevně politickým. — Pro důvěrníky a organizační pracovníky vydáván bude zvláštní časopis. — Pro vedení knihoven zpracován jest návrh, jenž spolu s jinými pokyny bude rozeslán po všech katolických knihovnách. — Schváleny redakční přípravy pro pravidelné vydávání vzdělávací knihovničky „Lidové Akademie.“ — Učiněna příslušná usnesení o filmové cenzuře katolické.

Kříže vráceny do škol. V Itálii byly na rozkaz ministra vyučování vráceny kříže do škol. Dočkáme se snad brzo vrácení křížů i v naší republice. —

Rozluka církve a státu stala se předmětem diskuse v novinách. Člen rozlukové komise dr. Hobza napsal do „Naší doby“, že rozluka vůbec nebude uskutečněna, dokud lidovci budou ve vládě. Socialistické listy byly ihned vzhůru, ale na tom se shodly, že vzrůst strany lidové nutí ke kompromisům. Min. předseda Švehla svolal žurnalisty a tam jim vyložil, které otázky přijdou co nevidět do sněmovny. Je to otázka svátků, hřbitovů a snad otázka kostelů. Prvé dvě dají se řešit dohodou, poslední nikoli. Dr. Hobza prozrazuje, že faktické spolužívání bude nemožné. Tedy nutno zachovat klidnou krev.

Interpelace posl. Aug. Rozsypalové, Roudnického a spol. o zákazu kolportáže „Dětského světa“ některými škol. výbory bude co nejdříve zodpověděna min. Bechyní. Naše stanovisko jest jasné. Zakázán může být jen časopis závadný. Náš „Dětský svět“ snese každou kritiku a, bude-li zakázán, budou zakázány všechny ostatní dětské časopisy. My se pak již dovedeme postarat o jeho rozšíření jinou cestou.

Unum necessarium. — Jedno potřebné. Milý a vážený přítel našeho spolku nám píše: „Před několika dny obdržel jsem první číslo Věstníku Svazu křesť. učitelstva. Způsobil mi Věstník velikou radost; jest sice ještě malý,

chudý, ale je váš, vašeho Svazu — v tom je příčina k radostné důvěře. Srdečně nového bojovníka v čestě našich katolických listů vítám a přeji mu, by z něho vyrostl hrdina, jenž dostojí svým prvním slovům o velkých cílech budoucnosti. Nemaťomyslněti a nepotřísniť se — potom půjde vítězně.“ Cenná je rada našeho přítele o vnitřním životě ve spolku: Tvůrčí práce předpokládá nadprůměrné talenty a ty nelze vyčarovati. Něco však naši členové mají specificky svého, to je náboženský život, vlastně úvod do něho. Viděl jsem, že toho třeba. Vrcholky života se u nás zanedbávají. Dříve musí zde býti duchovní život se svým jasným, teplem a klidem a potom půjdeme radostně k velikým dílům ve službě Boží. A duše okřívá na takových výškách... Čítáme a vykládáme evangelia, občas něco z apologetiky, jindy z liturgie a opět z mystiky. Takto práce není marná.“ My jen dodáváme: Jdi a čiň též.

Sjezd soc. dem. učitelů a profesorů konal se za značné pozornosti kruhů poslaneckých a strany soc. dem. vůbec. Přišel i min. Bechyně. Spolek sám není veliký, nemá ani 400 členů, ale ve straně je ceněn, protože „burcuje v ní smysl pro význam kultury a duševní práce.“ Dělnická strana, pravil Bechyně, potřebuje více než politickou moc; potřebuje se naučit všemu, čeho je třeba, aby mohla přejmouti společenské a státní funkce, jež koná dnes vládnoucí třída. Bechyně čeká od učitelů socialistů více než zájem o otázky čistě hmotné. „Jen tam, kde byla velká idea — vykonalo se dílo trvalé.“ — Platí i pro nás — učitele i politickou stranu. Mluvili tu učitel posl. Jaša, prof. Mareš a insp. Vojta Beneš. Prof. Mareš pravil, že stavovské otázky odstavuje spolek na vedlejší kolej. Je dle něho čas začít období opravdu vědeckého socialismu. „Chceme všichni inteligenci socialistickou učiniti předvojem pokroku a mezinárodní solidarity.“ Insp. Beneš přišel s nepřijatelným názorem jednotné čtyřtří. střední školy. Nezapomnělo se na rozluku církve a státu a v resoluci se žádá, aby bylo znemožněno svěcení katolických svátků papežem zrušených.

LITERATURA.

O nezbytnosti nábožensko-mravního základu v paedagogice. Napsal Frant. W. Foerster, Přel. Ferd. Rompolit. V Praze. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkup. Gustav Francel, 8° str. 24, cena pouze 60 h. Při hromadných

objednávkách sleva! Tato drobná publikace má velmi časové poslání, zvláště u nás a pro nás. Tolik rozvířeno jest ovzduší vychovatelské úsilím zavést do škol lalčnou mravouku, tedy ne již jen občanskou nauku. Povrchnost

protináboženské literatury paedagogické od-souzena proslulým prof. Foersterem, který v této práci poukazuje na nezbytnost nábožen-sko-mravního základu v paedagogice. Není pravda, že novější sociologie a ethika, zvláště výzkumy Herberta Spencera, nebo povaha a přirozený původ ethických sil a názorů jasně dokázaly, že náboženské výklady jsou zcela zbytečné. Proti těmto zástupcům vědecké ethi-ky, kteří s neobyčejnou jistotou věští úplné nahrazení náboženské výchovy mládeže „roz-umem a vědou“, praví paedagog Foerster: „Jen kdo záhy poznal ze zázračné řeči nábo-žensství svoje duchovní určení, kdo byl k tomu vychován, aby z mocné touhy po pravé síle miloval kříž Kristův, komu tento kříž pro-budil a shromáždil rekovství ve vlastním nitru, ten má taková vážnost a velikost horizontu, aby v nepatrném mohl důsledně vítězit — na tom pak se zakládá veškeré vzdělání charakteru.“ Vřele doporučujeme.

Jací jsme. Pod tímto titulem napsal do „Tribuny“ Ferd. Peroutka řadu výborných článků o smyslu českých dějin. Přesvědčivě

tam oceňuje účast katolicismu v národním životě českém a líčí jalovost reformace a dě-dice jejího realismu. Realismus a povídání o humanitním založení národa českého odbyl přímo skvěle. V brzkou vyjdou tyto články v samostatné knize. Upozorňujeme na ni. — Nesmí scházeti v knihovně inteligenta, který chce mít jasný úsudek o našich dějinách. Kdo si přečte v „L. L.“ nebo „Lidu“ článek Dury-chův o českém nacionalismu, bude mít obraz o českém realismu úplný.

Pozoruhodná kniha. Naše filosofické knihy — s výjimkou záslužných prací Kratochvílo-vých — jsou rozbředlé odvary filosofických spekulací německých, které zbožňují lidský mozek. Nová duchová renaissance, valící se světem, touží zase po Bohu. Dokladem toho jest malá, ale cenná monografie Malého franc. filosofu Malebrancheovi. (Rud. J. Malý: Svět v Bohu. N. Malebranche. Tendenční monogra-fie. Praha, Borový, 1922, 8°. 167 (plus 3) str.) — Tato kniha připravuje u nás cesty novoidea-lismu, který vlivem Drtiny a Krejčího byl potírán. Doporučíme.

Důležitější výnosy.

A. Ministerské:

Chemie na školách středních. Za cílem úspěšného vyučování chemii na ško-lách středních vydán Návod k zařízení sbírek chemických a pracovny pro praktická cvičení žáků z chemie. Originál ve Věstníku 1922 čís. 12, otisk jeho ve Stát. nakladat. za Kč 2.— (6. list. 1922, čís. 106.871).

Knihy pro chudé žáky škol obec-ných a občanských nelze přijímati pří-mo od soukromých nakladatelů, ale prostřed-nictvím okresních výborů školních (28.-XI. 1922, čís. 126.922).

Kontrola žákův odmítnutých při přijímací zkoušce do 1. třídy škol středních. Nevyhoví-li žák při zkoušce přijímací, poznamená to ředitelství na frekvenčním vysvědčení, jež přinesl žák ze školy obec. nebo občan., a zašle je do 3 dnů přísl. správě školy. — Poté duplikátu vydati nelze (13.-XI. 1922, čís. 106.913).

Novostavby školní. V mezích mož-nosti budtež při novostavbách škol zřizovány tělocvičny, hřiště, školní kuchyně, dílny a za-hrady (13.-X. 1922, 74.380).

Osmiprocentní pensijní pří-spěvky zaměstnanců, kteří dosáh-li nároků na plné výslužné, vyměřují se jenom z případného zvýšení pensijní zá-kladny (25.-XI. 1922, čís. 10.095).

Osobní daň z příjmu státních

zaměstnanců, přeložených na Slo-vensko a Podkarpatskou Rus, kde mají nové stálé působíště, se platí přímo, když byla předepsána přísluš. úřady; placení nepřímé, srážkami ze služného, je nepřípust-né (8.-XI. 1922, čís. 9280).

Poradní hlas smluvním učite-lům tělocviku a kreslení, pokud jsou členy zkušební komise pro zkoušky dospělosti na školách středních, se přiznává. V jiném smyslu než poradním hlasovati nemohou (8. list. 1922, čís. 70.768-21).

Propočítání služební doby učí-telů škol národních se středoškol-skou maturitou. Učitelům těmto, kteří byli ustanoveni výpomocně nejpozději 1. září 1919 bez vysvědčení učitelské dospělosti, zapo-čítá se pro postup do vyšších požitků platb-ních: veškerá doba školní služby před zkouš-kou učitelské dospělosti po odečtení 1 roku (26.-XI. 1922, čís. 118.899).

Průkazy o zproštění povinností vojenské budtež v době míru příslušnými úřady uschovány a teprve v den nařízení mo-bilisace zproštěným osobám dodány. Jinak má se o zproštění již v době míru podati žadateli zpráva, aniž se mu však vydá list II. (15.-XI. 1922 čís. 9535).

Stavební práce na školách men-šinových. Správy a ředitelství škol menši-nových mají podávati návrhy na stavební

ipravy budov školních přímo ministerstvu veřej. prací a vedle toho stručným oznámením ministerstva škol. a národ. osvěty, by věc nevyšla z jeho patrnosti (21.-XII. 1922, č. 119.923).

Státní občanství učitelů škol národních musí se vždy bezpečně zjistiti příslušnými úřady u žadatelů, kteří mají býti definitivně jmenováni (21.-XI. 1922, čís. 123.642).

Výroční zpráva výchovných a učebních ústavů za účelem propagace a podpory ušlechtilých snah lidumilných těchto sděluje se tiskem s veřejností. Aspoň osmnáct výroční zpráva lidíž zaslána též ministerstvu školství a národní osvěty (28.-XI. 1922, čís. 65.909).

Vydávají se pravidla o zkouškách osob, povinnosti školské odrostlých, na školách občanských (8.-XII. 1922, čís. 134.894-I).

Obsazování učitel. míst na Slovensku. Stanoví se zásadně volná soutěž učitelů i učitelek. Jmenován budiž žadatel, hledíc k místním poměrům, nejzpůsobilejší (12.-XII. 1922, čís. 123.726-I).

Připouštění abitur. střed. škol ke zkoušce učit. způsobil. Od poč. škol. roku 1923-4 třeba vykázati se uspokojivou dvacetiměs. službou (28.-XII. 1922, č. 130.078-II).

Služební, odpočívání a zaopatřovací požitky civ. a voj. stát. zaměst. a učitelstva škol národních. Ježto vydáním nových nařízení nastávají změny, zavádí se jednotný formulář přihlášky, již třeba si neprodleně vyžádati ve stát. tiskárně v Praze III., Karmelitská 6. (9.-I. 1923, č. 114 pres.)

Přílišný rozsah učebnic. Týká se autorů knih.

Nepřipouští se dodateč. změna klasifikace, jednou provedené a v katalogu i na vysvěd. zapsané (10.-I. 1923, čís. 141.924 a i 22-III).

Tresty a pokuty pro zanedbávání předpisů o docházce školní v Čechách a ve Slezsku na školách menšinových. Stanovením trestů a pokut pověřují se s konečnou platností přednostové polit. správ (10.-I. 1923, číslo 1515-I).

B. Výnos zemské školní rady v Praze.

Vyučování měřictví na méně třídních školách obecných je povinné i pro dívky: tvaroznalství v hodinách kreslení, plocho- a tělesoměrství v hodinách početních (22.-XI. 1922, čís. 104.315).

Právní porada.

Dotaz: (V. S.) Nastoupil jsem 1. září 1920 službu učitelskou po absolvování gymnasia. Dne 7. září 1921 vykonal jsem doplňovací

zkoušku a 27. listopadu 1922 zkoušku způsobilosti. Žádost za místní přídavek za druhý školní rok byla odmítnuta a odmítnuto i započítání let s poukazem, že služba se počítá od zkoušky dospělosti. Mám právo na započítání a tím též na místní přídavek?

Odpověď: Služba do zkoušky dospělosti se nečítá a proto také nepřísluší místní přídavek za tu dobu. V prvním roce započítatelné doby služební, jenž čítá se ode dne prvního měsíce, následujícího po zkoušce způsobilosti, tedy ve Vašem případě od 1.-X. 1921, místní přídavek rovněž nepřísluší. Na ten nabýváte nároku teprve počátkem druhého roku služebního (t. j. započítatelného), tedy ve Vašem případě teprve dnem 1. X. 1922.

Učitelům-pensistům. Státní zaměstnanci, pensionovaní před 1. lednem roku 1923 a pozůstalí po nich, jakož i po těch, kdož zemřeli v činné službě do 1. ledna roku 1923, bydlící na území republiky československé, jejich odpočívání a zaopatřovací požitky jsou předepsány u některého účetního pensijního oddělení zemského finančního úřadu, přihlastež nekolikovou přihláškou nárok na drahotní přídavky dle vyšší třídy rodinné a výpomoci na děti u zmíněného úřadu, u něhož jste předepsáni. K této přihlášce, v níž dlužno uvést příslušné číslo likvidačního listu, buďtež připojeny: 1. Při drahotních přídavecích na manželku; oddací list, potvrzení farního neb matričního úřadu o manželském spoluzití, obecního neb politického úřadu, že manželka není samostatně výdělečně činná a že není v činné službě veřejné neb jí na rovně postavené neb ve výslužbě, při rozvedeném (rozloučeném) manželství doklad o tom, že pensista má povinnost platiti alimenty manželce a v jaké výši. 2. Při drahotních požitcích na děti pak křestní list, potvrzení obecního neb politického úřadu o tom, že děti jsou bez výdělečného zaměstnání, nezaopatřeny v ošetřování otce (vdovy, poručníka), anebo od kterého dne, u koho a s jakými požitky peněžitými neb naturálními jsou zaměstnány; při nezaopatřených dětech přes 18 let starých, studují-li, potvrzení, na kterém učilišti studují, s jakým prospěchem, kdy studie počaly a v kterém ročníku jsou, nebo jsou-li duševně či tělesně choré a proto výdělečně neschopné a nadto i nemajetné, potvrzení o těchto skutečnostech, dále u všech dětí adoptovaných, nemanželských a schovaných, pokud se na ně háře zřetel dle pensijních pravidel, ještě průkaz, že jsou nemajetny. Tomu, kdo nepodá do 15. února 1923 zmíněné přihlášky, zastaví se další výplata drahotních požitků na členy rodiny.

+ VĚSTNÍK +

SVAZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE, V BŘEZNU 1923.

ČÍSLO 3.

Vychází 1. každého měsíce. Uzávěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jirěčkova ulice č. 17. Administrace: Praha II., Spálená ul. č. 15. Reklamace se nefrankují.

OBSAH: Úvod do paedagogiky. — Stavovské povinnosti ve svědomí. — Lidová strana a náš „Svaz“. — Nové publikace paedopsychologické. — Zprávy spolkové a organizační. — Drobné zprávy. — Literatura. — Právní hlídka.

Dr. Jos. Novák:

Úvod do paedagogiky.

Duše dětská není bílý papír, na nějž možno napsati vše. Každá jest útvar o sobě zvláštní s vrozenými zvláštními sklony, nadáním a odstíny citu i vůle, které tvoří základ budoucí osobnosti. Tak jsou různosti v povahách členů jednotlivých rodů, které hlavně se objevují u rodin, bydlících na samotách. Jsou dále rozdíly v temperamentu, v národech i plemenech.

Ovšem tento vrozený základ povahy netvoří ještě budoucí osobnost. V duši jest velké množství sklomů i odstínů vloh a pudů. Ale jsou skryty, latentní. Jako sval některý cvičením zesílí a jiný zanedbáním zakrní, tak lze schopnosti duševní zaměstnáním, to je výchovou zesílit, nízké pudy a sklony potlačením nedati zakrnět. Každý orgán tělesný i duševní žádá zaměstnání, jinak zakrní. Výchova má v moci některým stránkám duše popřáti volný rozvoj, jiné zanedbáním nebo potlačením může zeslabiti. Vedle výchovy školské, vědomé, působí výchova nevědomá, samovolná, jakou vykonává prostředí. Pročto výchova ve škole ještě více ztrácí svou působnost.

Výchova nemůže dodati schopností, které v duši úplně scházejí, ale může slaběji vydat, zesílit. Kde scházejí pak některé schopnosti úplně, tam možno již mluviti o invaliditě.

II.

Všeobecná charakteristika dětství.

Dítě jest tvor se vyvíjející. Výchovou rozumíme zasahování do onoho přirozeného vývoje podle určitého plánu, aby se dál vhodným směrem. Výchova začíná nikoli, jak se všeobecně říká, od vstupu do školy, nýbrž od narození, ba dle indického názoru vychovává matka dítě už ve svém lůně. Doba dětství jest u člověka oproti ostatním tvorům velice dlouhá, což jest nanejvýš blahodárným pro kulturu. Čím delší dětství, tím více jde kultura do hloubky. U přírodních národů mají děti dětství krátké.

Vývoj chovanců možno dělit ve tři periody:

- do 14 let jest doba dětství,
- od 14 do 18 let jest doba puberty,
- od 18 let doba jinošství.

Duševní život dítěte není jen zdokonalováním a kvantitativním vzrůstem. Dítě není zmenšený člověk, ani tělesně, ani duševně. Jsou u něho rozdíly tělesné i duševní. Vývoj znamená pak tělesné i duševní přiblížování k dospělému člověku.

Vývoj tělesný.

U dítěte jsou fyziologické pochody i vlastnosti orgánů jiné než u dospělého. Jeví se tu odchylky a zvláštnosti ve vzrůstu, oběhu

krve, hlasu i řeči, ve funkci kostí a svalů, v držení těla a konečně ve výkonnosti smyslů a nervů. Kostra jest s počátku chrupavčitá a poměr velikosti hrudního koše a hlavy a rovněž velikosti obličejové a lebky jest jiný než u člověka dospělého. Nápadně jsou veliké prostory pro mozek; kosti lebeční jsou i po narození ještě volné a srůstají teprve později. Vzrůst dětský neděje se spojitě, nýbrž ve skocích. Činnost srdeční jest větší, tlak krve menší. Počet tepů jest daleko větší než u dospělého, a to tím více, čím je dítě mladší. Děti vzrůstem menší mají počet tepů větší než děti větší, třeba stejného stáří. Srdce vykonává v období

od 6—7 let za minutu 72—128 tepů,

od 10—11 let za minutu 56—108 tepů,

od 13—14 let za minutu 66—114 tepů,

u dospělých za minutu 60—90 tepů.

Plíce pojímou poměrně málo vzduchu, počet dechů jest průměrně 22 v minutě, kdežto u člověka dospělého 12—14. S těmiko zvláštnostmi souvisí, že dítě se snáze unaví než dospělý, a to jak při práci tělesné, tak při práci duševní, ale zase se z únavy snáze zotaví. Citlivost kůže jest daleko vyšší než u dospělého. Dítě ucítí na šíji odděleně dvě bodnutí, vzdálená od sebe 37 mm, kdežto dospělý je rozezná odděleně, byla-li od sebe vzdálena až 60 mm.

Síla zraku i ostrost jest veliká, akkomodace snadná, daleko výkonnější než u dospělého.

(Pokračování.)

Stavovské povinnosti ve svědomí.

Z promluv duchovního rádce ve schůzi českobudějovického odboru, konané na počátku školního roku.

Nechcete-li ve svém povolání propadnouti mechanismu, musíte častěji v sobě oživit vědomí, jak veliké, krásné, poželnané a odpovědné jest vaše povolání.

Jste vychovatelé a vychovatelky. Co je to výchova? Veliké, předuležité dílo. Výchovou přivádíte člověka k jeho cíli. Do neoseté půdy dětských duší padá símě vašeho slova. Je sice dnes poměr mezi učitelem a dítětem hodně uvolněn, ale přece dodnes dítě vzhlíží k dobrému učiteli s úctou, dává mu svou víru, podléhá jeho vlivu. — Čím by bylo to dítě bez vaší práce? Nesmírně mnoho dobrého můžete způsobiti. Bohu čest, dítěti štěstí, lidstvu blaho může přinést i vaše práce. Milujte své povolání, cťte je! Sv. Alfons, mluvě o kněžské moci nad svátostným Bohem a nad lidským svědomím, táže se: „Mohl tě, knězi, Bůh více povýšiti...?“ A mohl Bůh více povýšiti vás, katolické učitele, než tím, že vám svěřil duše, které jsou Jeho (— stvořením, vykoupením i posvěcením —), hyste že přivedli k prameni Jeho pravdy, dobra a krásna? Kromě kněžství není na světě nic vyššího nad úřad učitele, apoštola pravdy a dobra. Hledíme v tomto světle na velikost a krásu svého povolání? Jsme si vědomi dosažení svého slova, příkladu, opomenutí? Milujeme svůj stav a snažíme se, by poželnaní rozlévalo se z naší práce?

Posvěťme své práce dobrým úmyslem: Tobě, Srdce Kristovo, dávám své síly, do Tvé ochrany odevzdávám své

maličké, buď jim pastýřem! Tobě zasvěcuj, svou práci, její trpkosti, svízele, zklamání a námahy! — V Bohu buď vaše naděje. On poradí, pomůže, ulehčí, ochrání vás i vaše děti, dá trpělivosti. Ne sebe, ne ukojení své samolibosti vědomím zdatnosti, jen Boží čest! Hleďte a duše, dětské duše!..

Chce-li míti katolický učitel úspěch, musí on i práce jeho míti určité vlastnosti.

a) Cílem veškeré práce buď Bůh. Křesťany věřící a ctnostné máte z dětí učiniti. Kde běží jen o Boží čest, kde pohřbili jsme své já, jeho touhu po cti, po radosti, tam není možný konečný neúspěch. Není nutné ani moudré stále jen přímo mluvit o Bohu, víře, ctnosti. Stačí, že náboženství je duší naší práce, jejím základem, na němž před dítětem budujeme. Ale spojujme vědu s Bohem, pozdvihněme oči a srdce dítěte nad přírodu, ukazujme mu důkazy všemohoucnosti a moudrosti Boží. V dějinách předvedme mu čistou pravdu, počínajme si klidně, bez ironie a bez vášně; pravda může býti klidná. Tím více můžeme působiti po stránce výchovné. Podrobujme dětskou vůli zákonu, vyličme dítěti dobro tak, aby si je zamilovalo s jeho světlé stránky, t. j. krásu té které ctnosti. — Nejen přímou, cílevědomou prací vedeme dítě k Bohu, ale celým svým zjevem, svou povahou. Duše, v níž bohatě rozkvetly křesťanské ctnosti, i mimovolně má veliký vliv; pravda, kterou šíří kolem sebe, jest opravdu světlá a podmanivá.

b) Katolický učitel a katolická učitelka musí býti duše vyrovnaná a s tímto pevně spjatá, vyzařující ze své dobroty nevyčerpatelnou a nepřeko-

nou a 2. radost, jež divy působí („Služte Hospodinu s veselostí“, praví žalm). Tomuto magnetismu nic neodolá a nejméně dítě. Pěstujeme soustavně, vytrvale a opravdově svůj život s Bohem (to jest umění dobře se modlit), a potom půjdeme bezpečně do virů a hlubin života vnějšího. Ustálený, v Bohu zakotvený život vykoná mnohem více než horečný shon, v němž se duše vyčerpává. Tak tvoří se síla našeho přesvědčení a co z přesvědčení vychází, zase přesvědčení budí. Tak roste váha osobnosti a tak zachováváme si „věčné světlo“, t. j. nazírání na život pod zorným úhlem věčnosti (Líbí se to Bohu? Co z toho pro věčnost?) Tak ustálená povaha učitelova je dítěti čím, čím je břečťanu dub, po jehož kmeni se pne.

c) Buďme oživení láskou k dítěti, ovšem nikoli přirozenou, smyslovou přichylností, jež zakládá se na půvabu dítěte, nýbrž láskou, zušlechťenou věrou, tímto pláňtein. štěpovaným křesťanstvím. Uvažte, čím jsou

ty děti před Bohem! Jsou to Jeho děti, bratři Ježíše Krista, cíl Boží lásky, přednět takových záměrů Božích.. Jsme duchovními jejich rodiči. To je pravá láska k dětem, jež v jejich duších nalezla to, co Bůh do nich vložil láskyhodného, co jim ze Svého dal.

d) Práci svou zúrodňujte věrností v konání povinností a obětavostí. Na oběti je povolání vaše velmi bohato. Umíme jich však málo využítkovati. „Vše pro dítě!“ To heslo je krásné nejen jaksi pro oficielní vaše práce, nejen pro vaše soukromé služby dčeti. Ovoce svých modliteb, užitek svých prací a dobrých skutků, zásluhy svého utrpení i nejosobnějšího, nejvlastnějšího — to všechno nabídněte Bohu za své děti! Nečejte zevšedněti svému povolání, nezmecha-
nisiuě si ho, nemějte ho za železnou nutnost! Slunéčko dobroty, oheň idealismu nechť nikdy ve vás nepohasne. Vytrvejte až do konce své práce, do večera svého učitelského života!

Lidová strana a náš „Svaz“.

Učitel organisovaný ve „Svazu křesť. učitelstva“ pokládá se za příslušníka lidové strany, třebaže „Svaz“ sám je organizací nepolitickou. Poměr náš ke straně jest dán společnou kulturní základnou, jakož i skutečností, že své kulturní a stavovské požadavky můžeme uplatňovati jen prostřednictvím politické strany. Jsme ostatně její složkou jako odborová organizace.

Strana nežádá od nás politické práce, kde jen jest to trochu možné. Uznává, že učitel uplatní se lépe v osvětové práci, ve Sdružení katolických rodičů a přátel výchovy či ve sdružení mládeže nebo v Orlu. Zvláště na práci učitelskou mezi katolickými rodiči klade důraz. Kulturní boj bude se točiti stále okolo otázky a požadavků katolické školy s katolickým učitelem. Nutno široké vrstvy lidové o tomto kardinálním bodu našeho kulturního programu poučovat, spolky katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy zakládat, mezi rodiči šířit náš časopis „Rodina a škola“. Už nyní ozývá se po vsích volání po katolickém učiteli. Otiskli jsme jeden přípis na jiném místě. Z dopisu vidno, že musíme mít v evidenci seznam těch, kdož by se chtěli dostat mezi katolíky. Měla by z toho prospěch škola i stát a v obcích byl by klid.

Svobodní kolegové, kteří by reflektovali na toto místo. (je to na Rychnovsku n. Kn.) nechť sdělí „Svazu“ své adresy.

Určité listy, které chtějí býti pokládány za dobře katolické, útočí na lidové poslance, že dali souhlas k Malému školskému zákonu a patrně budou útočit ještě více pro předlohu o platech státních zaměstnanců. Jest třeba říci otevřeně, že „Svaz“ důvěřuje plně poslancům lidové strany. Má k nim důvěru proto, že mezi nimi má své učitelské zástupce, kteří „Svaz“ o všem informují a o důležitých předlohách se s výborem „Svazu“ radí. Není tedy poctivé na jedné straně útočit na jejich práci a na druhé straně domáhat se pilně jejich intervencí. Věřme, že naši lidoví poslanci jednají tak, jak jim svědomí velí. Pak-li musí někdy hlasovat pro nesympatické předlohy, činí tak ve snaze podepřít republiku. Lidová strana dobývá si takto čím dále tím více respektu a s ní dobýváme si respektu i my. Nejde tu o nějaké služebníčkování státu. Tím státem jsme také my a jednou chceme svěsti rozhodný boj o křesťanskost naší republiky. Negativní a destruktivní politika byla by neštěstím. Kdyby naše strana byla v opozici, již dávno byla by provedena rozluka církve od státu a na školách by bylo hůře než jest.

Nové publikace paedopsychologické.

„Pro dítě“. Knihovna. Řídí dr. P. Zenkl, vydává Melantrich v Praze. Výsledky dnešní výchovy dětské jsou celkem neutěšené. Huzné příznaky to potvrzují. Je proto třeba hledat příčiny tohoto stavu a je odstranit a naopak vyzdvihnout kladné hodnoty výchovné a plně jich použít. Chyb je mnoho. Jednou z hlavních je, myslím, přímo živelná nechuť k vážným problémům životním, která zachvacuje stále širší a širší vrstvy, jež s hříšnou lehkomyšlností nechávají mnoho důležitých vztahů nerozřešených, a k těm bohužel patří i vztah k dítěti. Dítě je v mnohých rodinách a v určitých vrstvách společnosti přítěží. Přehlíží se posilování dítěte, které je přejimatelem a dalšími udržovatelem života tělesného, nehledí se na cenu dítěte po stránce duševní, jakožto příštího nositele kultury, a konečně úplně často se přehlíží příprava pro život posmrtný, k němuž jsme všichni stvořeni a který, jako konečný náš cíl, dodává životu účelnosti a posvěcení. Je proto třeba poučovat, probouzet cit pro povinnost, poukazovat na zodpovědnost. Dítě má být středem, k němuž směřuje všechna péče společnosti, usměrněná božskými zákony. Jinak vyroste nám pokolení degenerované tělesně i duševně. Dítě tedy potřebuje všestranné péče. Aby však opravdu řádné, svědomité péče se mu dostalo, je třeba dítě po všech stránkách dobře znát, jemu rozumět. Toho však není. Dobře to vycítili někteří paedagogové, kteří počali vydávat v Praze v knihovně „Pro dítě“ poučné svazečky, pojednávající o rozmanitých oddílech dětského života tělesného i duševního. Taková popularisační dílka možno jen vítati, zvláště když autoři opravdu vážně si uvědomují dosah své práce a zachovávají důstojnou úroveň věci tak důležité, jako jest otázka výchovy dětské. Jen pan Gamma vypadá z rámce. Vypočítává drastičnost není příznakem hlubokého přesvědčení a procitění, tím méně urážky náboženského citu, které snad jsou úplně zbytečné. Věc, které on se dotýká (Matka a dítě), dala by se kratěji a delikátněji řešiti. Některé spisky jsou velmi pěkné. Bartošův spisek „Dítě a práce“, Husáková „O volbě povolání“, Mauereův „Dětská hra a její význam“, práce dra Fr. Čády „O výchově“ jsou vlastně jen výňatky ze souvislých prací Čádových, sestavené a pro snazší přehled nadpisy označené panem J. Mauereem,

poradatelem výboru. O tomto dílku zmíním se podrobněji, neboť shrnuje v hlavních rysech poučení o všech stránkách výchovy. Počíná definicí výchovy (výchova jest rozvíjení ušlechtilých vloh tělesných i duševních, rozvíjení promyšlené, účelné, odpovídající individuálně chovancově a co možná všetranně) a vypočítává znaky řádné výchovy. Výchova má vésti k sebevýchově, musí vychovávat pro společnost, hledět k různosti povah, má být harmonická a směřovat ke skutečnému životu a konečně musí se zakládati na důkladné znalosti dítěte. Poukazuje na paedologii a paedopsychologii, které se zabývají studiem dítěte a stručně dotýká se dětství, věku chlapeckého a dívčího, žňošského a panenského. Vypočítává jejich vlastnosti a zvláště se dotýká doby pohlavního dospívání, která vyžaduje velkého umění a péče vychovatelské, aby chovanec nesešel na scestí. Zdůrazňuje péči o zdraví tělesné, které má velký význam pro pokrok duševní. Zaměstnáním dětí budiž hra, která musí poněkud přecházet v práci. Práce vzdělečná u dětí je hodna zavržení. V době dospívání důležitá je volba povolání, jejíž vhodnost nebo nevhodnost rozhoduje často o spokojenosti člověka pro celý život. Proto je třeba organisovat poradny pro volbu povolání, v čemž cizina už mnoho dokázala. Výchova dospívající mládeže patří k životním otázkám našeho národa a proto je povinností všech činitelů: rodiny, školy, státu i celé veřejnosti poctivě v té věci pracovat. Chceme-li z mládeže něco mít, musíme jí dopřát vzdělání obecného i odborného, které navzájem se doplňují a podporují. Celá výchova pak musí být doplňována výchovou uměleckou, která má rozvíjet smysl pro krásno. To jest asi náčrtek výchovy, jak si ji dr. Čáda představuje. Jedno však schází: zdůraznění stránky náboženské, což, myslím, bylo opomenuto ne Čádou, nýbrž původcem této brožurky. Jest na nás a na celé katolické veřejnosti, aby vážně se obírala dítětem a jeho výchovou a hlavně aby zdůrazněním prvku náboženského snažila se postaviti celou výchovu na pevný základ. Není to snad práce, směřující k posílení politické moci katolíků, ale práce, mající v prvé řadě na zřeteli blaho národa i celé společnosti lidské.

Slais.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Schůze užšího výk. výboru dne 10. února jednala o Věstníku. Stal dr. Novák „Úvod do paedagogiky“ budou otištěny jako separátek. Kurs musí být odložen, protože se sešlo málo přihlášek. Zadány stanovy kladenského odboru, který 7. ledna zvolil přípravný výbor. — Předseda referuje o zakročení posl. Roudnického o „Dětském světě“. Bude urgována znovu odpověď na interpelaci posl. Rozsypalové a soudr. Předseda předčítá text dopisu zasláního nár. dem. učitelstvu v záležitosti atentátu na min. Rašína. Na ustavující valné hromadě spolku katol. rodičů v Praze zastupoval „Svaz“

dr. Novák. — Jednatelka Budilovská sděluje, že poslala dru Hanušovi data o „Svazu“ pro světový Almanach. Pak projednány věci stávkové, zejména otázka volné konkurence a sestavování rozvrhu hodin vzhledem k novému předmětu (obč. nauce). Sekretář referuje o své agendě a dává návod k získání nových členů a příznivců. Proposice jeho schváleny. Schváleno mínění předsedovo, aby Věstník byl veden prakticky. Návrhy plzeňského odboru vzaty na vědomí a zahájeno vyjednávání.

Kolínský odbor křesť. učitelstva konal dne 4. února odpoledne první schůzi s rodiči za

účelem založení „Spolku katolických rodičů a přátel křesť. výchovy.“ Přednášel předseda odboru, p. říd. učitel A. Brynych. Řeč jeho, bohatá vědeckými doklady, přesvědčovala přítomné o tom, jakou cenu má poklad víry pro člověka a jak již v útlém srdci dítěte musí první její kořínky tkvěti. Četné přítomní posluchači vyslechli vývody páně řečníkovy s napiatou pozorností. Potom p. prof. Vrzal přečetl stanovvy spolkové a promluvil stručně o poslání nového spolku. Po ukončení zdařilé schůze přihlásila se četná řada prvních členů spolko-
vých.

Jednota katolických učitelů konala dne 11. února 1923 členskou schůzi s přednáškou vldp. profesora V. Průši o pouti do Lurd. — Srdečný přednes a krásné obrázky, současně promítané, působily tak, že vzácné památky měst francouzských stanuly před našima očima jako téměř ve skutečnosti. A vrchol těch krás — město Lurdy samé s posvátným místem, kde zjevila se prostě dívka Panna neposkvrněná. Jak mocně působí líčení veliké víry poutníků zdravých i nemocných! Jak mocně asi teprve působí skutečná přítomnost na tom milém místě! Jistě nadchl pan profesor všechny přítomné k účasti na příští pouti, vzbudil ve všech touhu, viděti tolik krásných památek a zažítí tolik radostí. Výbor Jednoty

vzdává vldp. profesorovi uctivé a vroucí díky za velikou jeho obětavost. Také ctihodným Skolským sestrám u sv. Anny děkuje nejvřeleji za laskavé propůjčení a upravení místnosti i všechnu ochotu.

Píleňský odbor. Zřízený paed. seminář vyvíjí horlivou činnost. Odbor zabývá se plánem zříditi zahrádku pro děti.

Sekretariát katol. učitelstva moravského v Brně, Nová ulice 8., dutklivě žádá, aby všichni členové spolku, kteří změnili v r. 1922 místa, přihlásili do sekretariátu své nynější působisti. Dále se žádají všichni předsedové a jednatele krajských odborů, aby dojísta a co nejdříve zaslali do sekretariátu seznamy svého členstva s řádnými adresami. Kdo z členů by si přál v prostředí katol. obyvatelstva působiti, nechť udá svou adresu do sekretariátu, neboť poptávky po katolických učitelích a žádosti o ně i z obcí katolických i ze spolků lidovců docházejí denně.

Odborům! Na dotazy odborů, které okresy náleží do okruhu jejich působnosti, usnesl se výbor požádati odbory o dobrozdání, zda by nebylo dobře přihlížeti k rozdělení župnímu. Jsou ovšem možny změny vzhledem ke komunikačnímu spojení a jiným závažným důvodům.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Spor o volnou konkurenci. Možnost dostati v Praze definitivu svedla mnohé, hlavně venkovské učitele, aby podali žádost na uprázdněná místa. Žádosti sešly se tisíce a podle zákona měl místo obdržeti nejstarší. Ale užší správní komise hlav. města Prahy, která v jedné z posledních schůzí měla jako představitel obsaditi dvě místa defin. říd. učitelů a 7 míst defin. učitelů na obec. školách chlapec-
kých v Praze, neučinila tak, ježto by byla musila jmenovati učitele velmi staré, vesměs přesluhující. Nýbrž vzdala se v těchto případech svého práva presentačního, zůstavivši zemské školní radě, aby provedla obsazení sama. Své rozhodnutí odůvodnila užší správní komise takto: Užší správní komise je přesvědčena, že žádné zastupitelstvo hlav. města Prahy, vědomé své spoluzodpovědnosti za zdravý rozvoj a zdar národního školství v hlav. městě republiky, neodhodlá se k tomu, aby bralo ú-
častenství na aktu, snad zákonném, který však pražskému školství nemůže býti k prospěchu, nýbrž jen na zřejmou škodu. Důsledně, do krajnosti zabíhající provádění zásady stáreství podle citov. článku IV. musí nutně způsobiti, že všechna definitivní místa na školách pražských budou obsazována učiteli a učitelkami nejstaršími, vesměs přesluhujícími namnoze již dlouholetou službou vyčerpanými a složitých poměrů pražských škol a jejich mládeže zpravidla naprosto neznalými, kteří po krátkém působení v Praze, od něhož nelze očekávati ve většině případů valného úspěchu, budou odcházeti na odpočinek, aby učinili místo stejné starým nebo ještě starším kolegům. Takové ustavičné střídání sil poškodí ovšem nutně rozvoj pražského školství a, poněvadž se dá s jistotou očekávati, že na dru-

hé straně i mladší učitelstvo zatímni, zbaveno jsouc úplně naděje na definitivu v Praze, ochabne ve své horlivosti, je nabíledni, že za krátko status pražského učitelstva bude obrazem naprostého úpadku a že zdejší školství bude ohroženo v samých kořenech své existence: v potřebě stálého, pevného kádru zapracovaného a spokojeného učitelstva. Ústřední správní komise musí se tudíž domáhati všemi prostředky revise čl. IV. cit. zákona, nikoli aby se domáhala obnovení pouhé libovůle při obsazování a nikoli aby se snažila vůbec vyloučiti zásadu ancienitý z obsaz. řízení, nýbrž aby bránila pražské školství před hrožícím mu úpadkem a hájila podmínky jeho zdárného rozvoje, s nímž zajisté princip stáreství dá se uvésti v souhlas, ale jemuž konec konců zájem stavovský každým způsobem musí se podříditi. — Poněvadž na úředníky zem. škol. rady byly podniknuty útoky, dali jim přisedící z. šk. r. veřejné osvědčení, že si počínali objektivně a nestranně, třebas protizákonně. Naši učitelé a učitelky, kteří byli úmyslně opomíjeni, budou se držeti zákona o volné konkurenci. Na venkově jsou často lepší síly než v městech, ať podmínky tam bývají tak ztížené.

Definitiva okresních školních inspektorů. Na valné hromadě okr. škol. inspektorů, konané 3. února 1923 v Praze, odhlasována byla resoluce, jež žádá definitivu pro okresní škol. inspektory, kteří podle dosavadních zákonů jsou toliko zatímni. V resoluci se praví: „Mají-li inspektori jako zástupci státu na prostě nestranně bděti nad správným prováděním a dodržováním republikánských školních zákonů a nařízení a mají-li při vykonávání svého těžkého a odpovědného úřadu vždy a

všude zastávají jen prospěch republiky, školy a mládeže, nemají-li podléhati měnivým vlivům politických stran, náboženských společností nebo společenských vrstev, jest nutno, aby jim Československá republika zaručila nezbytné k tomu podmínky, zejména potřebnou samostatnost, pevné právní postavení, zajištěné definitivním ustanovením a přiměřené umětné zabezpečení, jako učinily jiné demokratické státy. Jinak bude republikánská školská správa v nejnižších instancích dále trpěti dosavadní nejistotou, jež může státu s jinonárodními menšinami způsobiti vážné škody. Okresní školní inspektoři v republice Československé, považují za svou povinnost v těchto vážných dobách, kdy mladá demokratická republika usiluje o sjednocení státu a zjednotění úcty k republikánským zákonům, upozorniti příslušné činitele na nebezpečí, jež hrozí snahám o konsolidaci republikánské školské správy z neupravených právních a hmotných poměrů okresních školních inspektorů, jež jsou v každé části republiky jiné. Žádost okres. škol. inspektorů je pochopitelná a duch resoluce ukazuje, že inspektoři snaží se vymaniti z poručnickování učitelských sborů. Mezi inspektory je jistě mnoho mužů seriózních a nestranných a těm bychom hmotného zajištění přáli. Ale věc se bude posuzovat jako „politikum“ a lidová strana by měla žádat přezkoumání legitimací těch inspektorů, kteří byli jmenováni právě jen pro svou stranickou příslušnost nebo na nátlak učitelských organizací, bez ohledu na vědeckou kvalifikaci. Boj proti katolicismu býval nejlepším doporučením pro jmenování. Musí býti tedy klub lidové strany v té otázce opatrný. Podle zprávy novinářské výkonný výbor mor. agrární strany se usnesl zakročit u ministerstva školství, aby podána byla předloha zákona, kterým by okresním škol. inspektorům byla udělena hodnost definitivních úředníků. Na sjezdu soc. dem. učitelů byl proti návrhu na definitivu, tlumočeném Vojtou Benešem, živý odpor.

Upozornění pro školské pensisty. Zemská školní rada hledíc na různé odchylné vyhlášky, uveřejněné v poslední době o provádění zákona ze dne 20. prosince 1922 čis. 394 Sb. z. a n., pokud se týče §§ 14. a 15. citovaného zákona, ustanovuje toto: Všichni pensisté škol obecných a občanských, vdovy i úplní sirotci po nich, kteří byli pensionováni před 1. lednem 1923, uplatní svůj nárok na drahotné přídavek podle vyšší třídy rodinné (na manželku a děti) zvláštní přihláškou. Přihlášky ze státní tiskárny nejsou pro pensisty učitelské, nekupujte jich a nezasílejte! Pro pensisty učitele tisknou se zvláštní přihlášky a ty budou členům Zem. spolku pensistů zaslány s Věstníkem v několika dnech. Nečlenové nechť si tyto nové přihlášky koupí u berních úřadů, jímž budou v tomto týdnu zaslány. Každý pensista musí poslati přihlášku dvojmo, doklady jen dle potřeby. Lhůta se prodlouží. — Přihlášku řádně vyplněnou jest zaslati dvojmo okresnímu výboru školnímu, v jehož obvodu pensista (manžel, otec) posledně působil. Pensisté bez manželky a dětí a bezdětné vdovy, pokud neberou přídavků ještě z jiného titulu, nemusí přihlášek předkládati.

Případ učitele Fr. Knížka, který byl suspendován pro schvalování atentátu na dr. Rašina, jest všem znám. Všechny české listy na to reagovaly a hana padla na celý stav, ač zodpovědnost nese strana komunistická a strana agrární, v níž byl Knížek organizován. Tón listů ukazuje, jak komunistická agitace, která vnikla do řad učitelských, otrávil veřejné mínění a popudila občanstvo proti učitelům nejen nehodným, ale proti všem. Už nyní ozývají se hlasy, jak ztíženou má učitelstvo práci ve škole. Nevytloučí-li učitelstvo ze svého středu zbolševisované členy, nevrátí-li se k starým tradicím, stane se mříčem, do kterého každý kopne.

Nastupování na místa, jichž bylo dosaženo konkursem řízením. Stává se často, že učitelé i učitelky žádají současně na několik definitivních míst v témže nebo v několika okresech, jak připouští IV. čl. zákona ze dne 9. dubna 1920, jímž odstraněny byly hranice okresů. V několika případech zjištěno, že zásady starešinství bylo využito z důvodů docela neideálních, a proto uvažuje se o vydání výnosu, který by znemožnil vrácení dekretů definitivně ustanoveným učitelům bez uvedení vážných důvodů. Kdo bude presentován na místo, o něž žádal, bude povinen nastoupiti. Za důvod nebude na př. uznáno, že v místě není bytu. To musí si tedy každý zjistiti dříve, než uplyne lhůta k podání žádosti. Stalo se totiž, že presentace na jedno místo byla provedena čtyři- i pětkrát a všichni ustanovení dekret vrátili. Tím se řízení zbytečně prodlužuje.

Poznámky k rozvrhu hodin podle Malého školského zákona. Malý školský zákon zavádí do školy národní nové vyučovací předměty: 1. občanskou nauku a výchovu; 2. tělovýchovu a 3. rukodílné zaměstnání (ruční práce všeobecného rázu). Celkový počet vyučovacích hodin má zůstat, pokud je to možno, nezvýšen. Aby se získalo času, je třeba ubrati hodin některým vyučovacím předmětům dosavadním. Zdá se, že v nových návrzích poměrně nejvíce bude omezován počet hodin jazyka vyučovacího a počtů ve 3., 4. a 5. škol. roce. Jsou to pokusy více než odvážné, s výsledkem pochybným. — Vyprávění, recitace, dramatisace, jichž má býti použito v hodinách domovopisu, vlastivědy a obč. nauky a výchovy, stejně jako všeobecné ruční práce nenaučí děti pravopisu. Naříká-li se nyní, že z obecných škol přicházejí děti na občanské a střední školy naprosto nedostatečně připraveny při 9 hod. jaz. vyučovacímho týdně, jakých výsledků se dočkáme při 7, po př. 6 hodinách? O tom by mělo býti vážně uvažováno při pracování návrhů, nebo by potom všechny denní listy nestačily sbíratí pravopisné perly z „památníků“ rozličných výstav a různých pamětních knih.

2470 žádostí o 24 místa. Na vypsaný konkurs na 24 uprázdněná místa učitelů ve Velké Praze došlo do 31. ledna 1923 celkem 2470 žádostí ze všech koutů republiky. Nešťastný referent, kterého v této spoustě žádostí není téměř vidět, musil požádati o prodloužení lhůty, aby se mohl touto haldou papírů prokousat a podati návrhy.

Přítuhlo. Dne 11. ledna povolal k sobě místopředseda zemské školní rady v Čechách 3 členy předsednictva a starostu Českoslov. obce

učít a zavedl s nimi vyšetřování pro psaní Českoslov. novin. Hlavním předmětem jednání u zem. škol. rady byla závadná lokálka v Čsl. novinách o atentátu na dra Rašína. Všichni čtyři členové předsednictva se nad ní pohoršili a místopředsedovi zem. škol. r. slíbili, že jeho nutkavou žádost za prohlášení nesouhlasu předloží výboru Č. O. U. Výbor Obce učitelské měl za to, že stačí odsouzení, které dalo odborové ústředí. Aby upokojilo z. škol.

radu, dalo do Čsl. novin nový projev. Ten patrně neuspokojil úřadů a proto byla starostovi Č. O. Uč. Ant. Wimmerovi zrušena dovolená bez udání důvodů. Při výsledku sdělil starosta Č. O. Uč., že Českosl. nov. nejsou majetkem Č. O. Uč., nýbrž družstva „Sociální pokrok“.

Blahopřání. Kolegovi Frant. Tuháčkovi a jeho milé družce A. Seidlové k sňatku srdečně blahopřejeme.

LITERATURA.

Vychovatelské listy. Nový ročník (XXIII.) se uvedl velice pěkně. Dominik Pecka má tam pozoruhodný článek. Sexuální motivy v literatuře a výchova mládeže. V. Kubíček podává návrh nové učebnice náboženské, Frant. Pukl řeší poměr moderního státu a církve, B. Simonides obírá se Pestalozzím a náboženskou výchovou mládeže. Již to by stačilo pro doporučení. Máme tu však ještě pěkný článek dra Stancla o kursech pro naše učitelstvo a Vaškův článek „Katolické myšlení podpladem sociální výchovy.“ V literatuře jsou probrány všechny pozoruhodné novinky, domácí i cizí. Postrádáme tam zprávy o činnosti bratrského spolku moravského, kterému by vždy, ochotná redakce V. L. jistě zadní stranu nebo dvě propůjčila.

Šťastná rodina. První číslo nového rodinného měsíčníku jistě uspokojí čtenáře. Je tu celá řada článků vzdělávacích, poučných i zábavných, odkazy na literaturu, obrázky. Z obsahu uvádíme: Místo předmluvy. — Péče o dítě. — Šťastní lidé. — Jak vésti dívky k poctivosti. — Škola. — Po vánocích. — Sdružení katol. rodičů a přátel křesťanské výchovy. — Z našich zápasů. — O špatné četbě. — O'Connell (1775—1847). — Naši malí bojovníci. — Boj o „Dětský svět.“ — O drahotě obilí roku 1805. — Prádlo jindy a dnes. — Knihy pro děti. — Zdravověda dítěte. — O volbě povolání. — Drobné zprávy. — Časopis vydává Lidová akademie spolu s Československou akc. tiskárnou. Tiskne Biskupská knihtiskárna v Č. Budějovicích, Česká ul. 16. — Hlavní expedice v Č. Budějovicích, Česká ul. 16. — Administrace a filiální expedice v Praze I., ul. Karolíny Světlé 43 n. — Předplatné na rok 12 Kč. — Při 12 výtiscích pod společnou páskou třináctý výtisk zdarma. — Rukopisy se zasílají na redaktora Jos. Chudáčka, odbor. učitele v Oujezdě u Plzně, p. Doubravka. — Redakční uzávěrka 1. dne každého měsíce. — Prosíme členy „Svazu“, aby tomuto novému bojovníku věnovali plnou pozornost.

Občanská nauka a výchova. Ač nevyšlo ještě prováděcí nařízení, vyrojila se řada pří-

ruček o obč. výchově — a mravouce, jak rádi autoři fixují s oficiálním názvem nového předmětu. Z příruček ani jedna není prodechnuta duchem snášlivosti, ani jedna nestojí na pozitivním základě morálky křesťanské. Přímou pak ubohá a docela nezdravětelná je „Obč. nauka a mravouka“ Chlupova. (Příspěvek Čs. pedagog. ústavu J. A. Komenského k otázce zavedení těchto předmětů do našich škol. Zpracovali členové ústavu: prof. dr. O. Chlup, prof. dr. J. Hendrych, učitel M. Lippert a dr. Kamila Spalová. Nákladem ústavu, v komisi „Ústředního nakladatelství a knihkupectví učitelstva čs. v Praze.“ Str. 76, cena 10 Kč.) — Je to snůška historických údajů o mravoukách v cizích státech.

Úvod do přirozené morálky. Napsal Miloslav Skořepa. „Naše škola“, ročník X., svazek 2. (Nákladem Ústředního nakladatelství a knihkupectví učitelstva československého v Praze VII. Cena Kč 13.50.) — Spis Skořepův vykládá filosoficky pojmy přirozené morálky, metafysické předpoklady a zákony jejího vývoje. „Mravnost (prý) nelze hledati kdesi nad námi v příkazech a úkazech, v bohu a vykoupení, nýbrž v nás samých, ve vlastním nitru. Mravnosti nelze učit, nýbrž nutno ji probouzeti. V každém člověku je mravní zákon, ježž třeba učiniti živým a citlivým.“ Už tyto věty svědčí o konfuznosti díla. Mravnost je v nás, člověk je od přírody dobrý atd. — to jsou dávno odbyté věci.

Občanská výchova v praxi národní školy. (Horní stupeň.) Napsal Oldř. J. Novotný. (Sbírka časových spisů pedagogických ke školské praxi. A. Svazek XI. — Cena Kč 13.50.) — Nová práce Oldř. J. Novotného má ukázati, jak lze spojit mravouku s naukou občanskou v jediný celek, občanskou výchovu — proti znění zákona a prováděcího nařízení. — V podobném genu je psána Černého Nauka občanská a mravouka ve škole národní. S vyučovací osnovou maximální a minimální. Podává Jos. Černý. Sbírka časových spisů pedagogických ke školské praxi.

(Nákladem Ústředního nakladatelství a knižkupectví učitelstva československého v Praze VII. Cena Kč 12.50.) — Je potřeba, aby katol. učitel znal zbraně protivníků. Budeme se, pokud stačí místo, obírat kritikou těchto mravouk. Kdo by se o tento problém zajímal a chtěl jej studovat, necht' oznámí adresu svou Ústředí.

Cizojazyčnou literaturu občanské nauky a mravouky i nové české publikace těmito předměty se obírající mohou si zájemci prohlédnouti vždy v úterý, ve středu a v pátek od 3 do 6 hodin odpoł. v čítárně pedagogického ústavu Komenského v Praze III., Letenská ul. 5, která poskytuje mimo to svými

časopisy a příruční knihovnou bohatý zdroj poučení o všech otázkách pedagogických a školských. Z knihovny půjčují se knihy domů každý všední den od 11 do 13 hod. Mimo to mohou v pátek odpoledne od 3 do 6 hod. býti vydány knihy, které byly aspoň den předtím objednaný. Doporoučí se, aby si vypůjčovatelé z věcného katalogu v čítárně vyloženého vypsali tituly a signatury knih toho oboru, který hodlají studovati. Na venek půjčují se knihy z knihovny na základě žádanky, potvrzené vždy správou (ředitelstvím) školy. Knihy zašlou se potom prostřednictvím správy školy (ředitelství) úředně, vypůjčovatelé zaplatí jen manipulační poplatek.

PRÁVNÍ HLÍDKA.

Dobšíná. Počátkem škol. r. 1922-23 byl jsem přeložen jako odb. učitel na zdejší st. měst. školu. Podle § 6. zákona ze dne 23. V. 1919 přináleží učitelům, kteří jsou ustanoveni na měst. škole a mají vysvědčení způsobilosti pro měst. školy, vyšší služné o 3 roky. Poněvadž zkoušku pro měst. školy mám, podal jsem žádost na referát školství do Bratislavy, kde žádal jsem o příplatek za tato 3' leta, odvolávaje se na výše uvedený zákon z 23. V. 1919. Žádost mi byla ale nyní vrácena s podotknutím, bych ji znovu obnovil, až bude zákon z 13. VII. 1922 provedený. Zajímavo je, že kolegové, kteří učí na měst. školách v Čechách (z nich mnozí dělali zkoušku až na podzim 1922) příplatek nejen bez žádosti dostávají. Sdělte mi, jak se mám nyní zachovat; zda skutečně zákon z 13. VII. 1922 na Slovensku nebyl proveden nebo měl-li bych se odvolat k ministerstvu a v jakém smyslu odvolání asi stylisovat.

Odpověď. § 6. zákona z 23. V. 1919 čís. 274 Sb. z. a n. upravuje časový postup do platů vyšší hodnostní třídy učitelstva veřejných škol národních, stanoví v předposledním odstavci: „Učitelé, kteří mimo zkoušku učitelské způsobilosti pro školy obecné prokazují ještě odbornou zkoušku způsobilosti pro školy občanské a na těchto školách vyučují, nabývají platu X. třídy o 3 leta a IX. tř. o 1 rok dříve, než učitelé na školách obecných;...“ Tohoto ustanovení se tazatel dovolává. Avšak § 2. zákona ze dne 13. července 1922 č. j. 251 Sb. z. a n. stanoví: „§ 6. předposlední odstavec citovaného zákona (z 27. V. 1919 č. 274) se zrušuje a nahrazuje se takto:“ „Učitelé, kteří

mimo zkoušku učitelské způsobilosti pro školy obecné mají ještě odbornou zkoušku způsobilosti pro školy občanské, jsou rovněž zařazeni do skupiny C časového postupu. Jsou-li však ustanoveni na školu občanskou definitivně nebo zatím, připočtou se jim pro dobu jejich působení na škole občanské ke dni, jímž skutečně počnou působiti na této škole, tři roky pro postup do vyšších stupňů služného a pro postup časový.“ Má tedy tazatel — hostejno, ať jest definitivním nebo zatím, jen má-li ovšem ještě odbornou zkoušku mimo zkoušku učitelské způsobilosti — nárok na to, aby se mu ony 3 roky ihned připočetly, a aby se mu dostalo tedy příslušného vyššího služného. Zákon ten nabyl účinnosti 1. června 1922 (čl. XIV.), a není tedy třeba čekati na prováděcí nařízení, které jako nařízení nemůže měniti ustanovení zákona, tedy ani dobu jeho účinnosti. Vyhovuje-li tedy tazatel všem žádaným podmínkám, byla jeho žádost vrácena nebo zamítnuta protiprávně a mělo býti zamítnutí vzato v odpor odvoláním. Poněvadž však odvolací lhůta byla již promeškána, necht' podá novou žádost s odvoláním na citované ustanovení. Žádost necht' skencipuje podle znění zákona (v dopise mluví o jakémsi příplatku, což ovšem formálně jest nesprávné). Byla-li by snad pak nově jeho žádost zamítnuta, necht' podá odvolání. Ale včas, sice by bylo zamítnuto pro opoždění, bez projednávání merita, a bylo by mu pak žádati zase znova.

+ VĚSTNÍK +

SVÁZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE. V DUBNU 1923.

ČÍSLO 4.

Vychází 1. každého měsíce. Uzávěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jiráčkova ulice č. 17. Administrace: Praha II., Spálená ul. č. 15. Reklamace se nefrankují.

OBSAH: Úvod do paedagogiky. — O školách pro nadané děti v Německu. — Dětské zahrádky. — Zprávy spolkové a organizační. — Drobné zprávy. — Literatura.

Dr. Jos. Novák:

Úvod do paedagogiky.

Vstupem do školy nastává změna ve vývoji dětském. Předčasný vstup do školy škodí a zavinuje často bledničku. Před šestým létem nemělo by dítě do školy vstupovati. V sedmi letech se vývoj zastaví, což pokračuje do 8.—9. roku. Tato doba jest kritická pro zdraví dětské, neboť se tu nejčastěji objevují dětské a školské nemoci: blednička, nervosita a anglická nemoc.

Puberta objevuje se asi kolem 14. roku u děvčat a 16. roku u hochů. Než jsou tu značné rozdíly podle temperamentu, národnosti, výživy a podnebí. Čas před pubertou jest charakteristický rychlým vzrůstem a vývojem. Puberta však přináší do života chovancova nepravidelnosti a zastavuje jeho vývoj. Jest proto paedagogickým příkazem, zmírniti v té době požadavky.

Mezi vývojem tělesným a duševním jest určitá, ale dosud neprobádaná souběžnost. Vývoje oba kolísají i během roku a jest skoro pravidlem, že roste-li tělo, odpočívá duch a naopak. Rozhodně nepříznivou dobou pro život duševní jest u děvčat asi věk 12—14 let, u hochů o trochu vyšší.

Duševní stav dětský.

Duševní síly, které má výchova rozvinouti nebo k nimž musí při své činnosti přihlížeti, jsou hlavně vnímání a nazírání, pozornost, paměť, myšlení, fantazie, usuzo-

vání, cítění a chytění. Nelze ovšem činnosti, které jsou produktem duše, dělit podle těchto duševních sil. Všechny tyto síly působí současně a jednání je projevem všech těchto sil.

Jest otázkou paedagogickou, zda dítě má všechny schopnosti duševní jako jiný člověk, anebo čím se vysvětlí různost duševní práce dítěte a člověka dospělého. Dítě má všechny schopnosti duševní jako člověk dospělý, jen jejich rozdělení a výkonnost jest jiná.

Vnímání. Vnímáním rozumíme osvojení si něčeho prostřednictvím smyslů. Jest podkladem každého poznání. Aby člověk vnímal, musí se duševně zmocniti daného předmětu a jej věrně podržeti. Člověk vnímá jen s určitou přesností, nikoli s dokonalou. Závisí to na účelu, za kterým pozoruje, na prostředí, v němž žije a učí se pozorovati, a konečně na jeho individualitě.

Při smyslovém vnímání možno pozorovati tři stadia:

1. percepci,
2. appercepci,
3. assimilaci.

1. P e r c e p c e. Rozumíme jí vše, co na základě vnějšího podráždění passivně vnímáme, tedy počítky a prostorové či časové poměry počitků nebo vjemů.

2. A p p e r c e p c e obsahuje jednak všechny představy, které k passivnímu vnímání

přidáváme ze své zásoby představ, získaných zkušeností, soudy a úsudky. Rovněž patří k appercepci to, co z počínů citových a volních se druzí k pouhému vjemu některé věci. Zjev ožíváme nejen svými staršími představami, nýbrž životem citovým a volním. Vcítujeme se do zjevu.

3. Assimilace. Passivně přijaté vje-

my slučujeme s představami z duševní zásoby a tvoříme tím představy nové.

Vývoj smyslového vnímání u dětí možno podporovati tím, že jednak perцепci poskytujeme bohatší a rozmanitější obsah, appercepcie že pak může přidávati bohatší materiál ze zkušenosti a konečně že vhodně upravíme poměr obou. (Pokračování.)

O školách pro nadané děti v Německu.

Ríšští Němci, jimž před wojnou byl dokořán otevřen celý svět, jimž na práci nestačilo už ani domácí obyvatelstvo, ač vystěhovalectví v pravém slova smyslu v Německu nebylo, již dávno před wojnou začali uvažovati o tom, jak by bylo možno z každého dítěte vychovati člověka s plně rozvinutými schopnostmi. Odtud u nich ono úsilí o nové cesty vychovatelské, odtud u nich ono veliké usilování o promyšlený postup ve výchově. Ten, kdo sleduje literaturu paedagogickou jakož i literaturu pomocných věd paedagogických v Německu, s úžasem pozoroval, jaké spousty nových knih z těchto oborů vědních rok co rok se vyrojily. I když si odmyslíme známou psavost německou, ironisovanou pořekadlem, že Němec spíše deset knih napíše nežli jednu přečte, přece musíme doznati, že nebylo druhého národa, jenž by byl tolik úsilí věnoval řešení nových otázek vychovatelských.

A při tomto úsilí, aby vlohy všech dětí byly plně rozvinuty, přišlo se na extrémy: na děti mnohem slabší, nežli jsou děti normální, a na děti mnohem silnější normálních. Pro skupinu první, pro děti slabomyslné, již od r. 1864 začaly se zřizovati Hilfsklassen, později Hilfsschulen, stejně jako u nás nyní zaváděné pomocné třídy a školy. Jest to zajímavé, že právě děti slabomyslné upoutaly dříve pozornost paedagogů německých nežli děti nadané. Věc lze vysvětliti přirozeně: dítě slabomyslné bije ve třídě spíše v oči a pak, dodáme ještě, mnohý, přemnohý učitel jest rád, že se takového dítěte ze třídy zbaví. Odtud lze si vysvětliti, proč mnozí učitelé byli ať již přímými nebo nepřímými podporovateli pomocných škol a proč při některém šetření byl by některý učitel nejraději poslal do pomocné školy takřka celou svou třídu, ponechávaje si několik dětí čiperných. Jisto jest, že pomocné školy mají velikou důležitost; ovšem naší snahou musí býti pracovati profylakticky o to, aby slabomyslných dětí a tudíž i pomocných tříd bylo co nejméně, neboť náš národ potřebuje lidí

abych tak řekl — silnomyslných, nikoliv slabomyslných. Nutno tedy pohlížeti na pomocné školy jako na nutné zlo a chybou by bylo, dávat na pomocné školy nejlepší učitele. Tím ovšem není řečeno, že bych podceňoval sociální význam pomocných tříd. Jest skutečně veliký.

A v této době budování pomocných tříd a škol v Německu, v době, kdy vzniká časopis Hilfsschule, vzniká v Mannheimu i nový školský systém, promyšlený drem Säckingem, zvaný všeobecně „Mannheimským systémem“. Jest promyšlen úplně. Základem jeho jest myšlenka krajní individualisace, odkud jest to vůbec ve školách možné. Vedle tříd normálních, v nichž jest největší část žáků, jsou třídy pro děti slabomyslné, aby totiž děti slabomyslné nepřekážely dětem normálním, samy při tom trpíce, když jim nemohou stačiti; jsou odděleny dále i děti velmi nadané, jimž nemohou opět stačiti děti s obyčejným nadáním.

Zvláštní otázka je vzdělání dětí nadaných, jež stala se heslem za války, kdy se hledala „freie Bahn den Tüchtigen“; tato otázka stala se akutní zejména po válce. Němci dobře vědí, že jejich vzkříšení hospodářské jest možné jen vypěstěním všech duševních sil všech příslušníků německého národa. A tím se stává otázka vybudování škol pro děti zvláště nadané otázkou, jež z akademických úvah dostává se do stádia praktického řešení.

První otázku, jsou-li děti mimořádně duševně nadány, nutno zodpověděti kladně. Každý učitel a učitelka je ve své školní praxi seznal. Horší jest otázka, co jest nadání a jak vybrati nadané děti. Těžko se zodpoví otázka, v kterých vrstvách obyvatelstva se vyskytují nadané děti. U nás jest všeobecně rozšířeno mínění, že děti bohatých lidí jsou špatnými studenty a naopak děti chudých lidí že jsou studenty vynikajícími. I tuto otázku Němci si řeší, ale naskytují se při řešení jejím veliké nesnáze, neboť již osoby, jež mají posuzovati stupeň nadání, tedy

učitelé, velmi se liší ve svých posudecích, takže bude dlouho trvat, nežli bude tato otázka, z kterých vrstev pocházejí především děti nadané, uspokojivě zodpověděna. Nejvýznačnější z dnešních německých psychologů, W. Stern, definuje nadání, že jest to duševní přizpůsobivost novým úkolům a podmínkám životním; stupeň jeho stanoví pak poměrem mezi vynaloženou prací a výsledkem práce. Čím byla menší námaha a čím větší výsledek, tím jest nadání větší a naopak: čím větší námaha a menší výsledek, tím menší nadání. Uvážíme-li však, jak úspěch lidský v životě není podmíněn jenom nadáním, tedy stránkou intelektuální, nýbrž i ostatními silami duševními, jmenovitě silou vůle, odhodlanosti, vytrvalosti atd., vidíme, jak těžký jest to problém, vybrat děti pro školu „pro děti nadané“ a neublížit. Konečně nezapomínejme, že nadání mnohých dětí se probouzí až později.

Také belgické ministerstvo vyučování vydalo 15. října 1921 zákon, jímž se stanoví, že obce, mající aspoň 20.000 obyvatel, jsou oprávněny zříditi buď samy nebo společně

s několika jinými obcemi fond pro zvláště nadané děti. Vedle toho zřizují se fondy provinciální, k nimž jsou povinny přistoupit obce, nemající fondu obecního, ani společného. Účelem těchto fondů je podpora dětí schopných ke studiu a nemajících dostatečných prostředků. Žáci, požívající těchto fondů berou na sebe mravní závazek vrátiti tyto podpory, když jim to jejich prostředky dovolí. Fondy obecní a společné spravuje městská rada a také rozhoduje o žádostech, při čemž žadatelé mají právo odvolati se k ministerstvu školství. Fond provinciální spravován je výborem provinciální rady. Podpory z fondu udílí se dívkám i hochům ve výši opravdové potřeby a vyplácí se čtvrtletně předem.

Bude tedy úkolem našim sledovati podrobně, co se ve světě děje pro výchovu dětí nadaných, neboť ani nám nemůže býti lhostejno, zakrňují-li nám snad děti nadané v nepříznivých poměrech. Zdá se mi však, že u nás jest otázka dětí nadaných spíše otázkou sociální, skoro bych řekl peněžní, nežli otázkou paedagogickou. —dčk.

Dětské zahrádky.

Zpráva plzeňského odboru, že zakládá zahrádku pro děti, přiměla mě, abych se zmínil stručně o dětském zahradničení v jiných státech. U nás byl učiněn počátek ve Vysočanech na Rokytce, kde z popudu Masarykovy Akademie práce a Červeného kříže zřízeny zahrádky pro 200 dětí.

Lud. Tichá píše o nich v „Lidu“: Děti vypěstovaly tolik zeleniny a květin, že mohly ještě darovati. Nikdo by nevěřil, co bohatství skrývalo v sobě bývalé řepné pole, pozdější rumiště a popeliště! Děti tam za dozoru profesorky pilně kopaly, sázely a zalévaly a rodiče po práci chodili za nimi jako na výlet. Nyní tito rodiče utvořili zvláštní výbor, který povede správu zahrádek pod dozorem původního komitétu. Nelení však ani v jiných částech Velké Prahy: Libeň požádala již o zřízení druhé zahrady v Nových Vysočanech a vyšehradští mají rovněž vyhlédnuté pole, na němž co nevidět dá se do práce dětská drobotina.

Kdo čte tyto a podobné zprávy, rozraduje se čistým, opravdovým potěšením. „Hleďte,“ řekne si spokojeně, „jsou ještě děti ve velkém městě, které se po škole netoulají a nedivočí.“

Začíná i venkov, ale tu dlužno lásku ke květinám a zelenině do duší dětských od počátku vkládati. Někde řídící učitel přidržoval

děti k práci ve své školní zahradě, ale často bez úmyslu, vzbuditi v nich zájem o květiny, stromy, zeleninu. Nyní se díváme na dětské zahradničení jako na výchovný prostředek. Práce v přírodě zachovává dětem zdraví, učí je lásce ke všemu živému, vychovává v nich smysl estetický a budí lásku k rodnému kraji.

Zahradnický odbor Čsl. Červeného kříže organizoval ve školním roce 1921—22 na 469 školách zahradničení dorostu. Do škol posláno nářadí, okenní plůtky, semena, sazenice a hnojivo (celkem 265 kg). Z nářadí poslány byly dětem hrábě, motyky, konve, konvičky, lopaty, nože, pilky, branky a jiné nezbytné předměty (celkem 1031 kusů). Květinových a zeleninových semen zasláno bylo 15.590 kg a sazenic 2983 kusů.

Na veřejnost předstoupili pak letos malí zahradníci na hospodářské výstavě v Praze, kde měli svůj zahradnický koutek. Také na výstavu do Ženevy a do Bruselu zaslali ukázky zahradnických potřeb, jež si sami zhotovili a vyzdobili.

V Americe jsou již dále. Zahradničení je tam organizováno při dětských zemědělských družinách, některých školách a sociálních institucích. V školních amerických zahradách děti samy sázejí, ošetřují květiny a konají i ostatní práce s tímto zaměstnáním spojené.

Učitelé užívají pak zahrad k tomu, aby dětem ukazovali vývoj rostliny, různé druhy půdy, důležitost hnojení, podmínky, kterých třeba ke klíčení rostlin a j.

Ne všechny americké zahrady jsou přímo u škol. Jsou také veliké školní zahrady, umístěné v obvodu 2—3 blízkých budov školních. Děti z těchto škol docházejí sem několikrát týdně a pravují tu na záhonech pod dozorem učitelů, kteří mají zahradnické kursy nebo pod dozorem školního zahradníka, který se stará o zahradu ve dnech, kdy v ní děti nemohou pracovat.

Semena kupují si děti prostřednictvím školy. Obdrží je v balíčkách, na nichž je vytištěn celý plán setby. V Clevelandu rozdávají se dětem sazenice, vypěstované ve velkém dokonalém skleníku jedné střední školy,

jenž je přístupný k práci i návštěvníkům večerních kursů.

Celé školní zahradničení jest vedeno na hospodářském podkladě, jenž děti velmi těší, neboť mohou v něm uplatnit různou iniciativu a naučit se mnohému i pro budoucí praktický život. Děti vedou samy záznamy o své práci, vydání za semeno, nářadí, hnojivo i zisk, zbylý jim z výtěžku za prodané plodiny, květiny, zeleninu a jiné výsledky jejich práce nerozeberou si zdarma ani děti, ani učitelé. Ke konci roku bývají výstavy květin i zeleniny, udělují se ceny a demonstrují se též nové poznatky a zkušenosti, získané při pěstování květin, hubení hmyzu a pod. Nejlepší školní zahrady v Americe má Philadelphie a Cleveland, jenž má na př. i zvláštní odbor pro dětské zahradničení.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Z činnosti kolínského odboru. Za účelem výchovným a vzdělávacím pro spolky „katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy“ a „dětské besídky“ zakoupen byl skioptikon. — Dne 11. března přednesla sl. Roudnická, učitelka přednášku: „Pašijové hry v Oberamer-gau“, provázenou světelnými obrazy. Účast dítek odpoledne v besídce i rodičů večer velmi četná. Finanční výsledek utěšený. — Dne 29. dubna o 10. hod. dopol. bude v Kolíně výbo-rová schůze odborů Svazu; téhož dne o 2. hod. odpol. dětská besídka s přednáškou „Pohádky“ od B. Němcové a se světelnými obrazy a o 7. hodině večer bude pro katolické rodiče přednáška „Pronásledování křesťanů“, též se světelnými obrazy.

Plzeňský kraj, odbor založil si paedagogický seminář. Každé neděle se členové scházejí a vyslechnou posudek některého paedag. díla nebo článku, jež některý člen po předchozím prostudování přednáší; pak obvykle se debata. První taková schůze byla 7. ledna. Dosud byly probány tyto práce: O školách pro děti nadané (Körchensteiner: Handbuch der Politik). Volba povolání (A. Husáková). Sbírka pro dítě (Red. Zenkl). Škola tvořivá (F. Rezanina). Paedologie základem paedagogiky (Will. Stern). František Kašpar a jeho dílo (dle jeho dosud vyšlých básní). O Pasteurovi. Dějiny plzeňského

obvodu (Lad. Lábek). — Zajímavé a jistě velmi poučné tyto schůze konají se v spolkové naší místnosti u Dominikánů. Tamtéž úraduje se neustále v poradně pro volbu povolání. — Připravujeme dětem milé překvapení, neboť co nejdříve otevřena bude „Dětská knihovna, Plzeň V.“ — Pracujeme na seznamu dobrých knih pro katol. mládež. — Ještě mnoho práce nás čeká, neboť plzeňská župa je rozsáhlá a pracovníků dosud málo.

Zpráva ze schůze českobuděj. odboru, konané 13. března 1923. Českobudějovický odbor Svazu křesťanského učitelstva konal dne 11. března 1923 členskou schůzi, při níž duchovní vůdce odboru promluvil velmi krásně na thema: „Království světa a království Boží.“ Poté podala jednatelka zprávu o výsledku revize členstva. Pak projednány zprávy a dotazy, zaslané Ústředím (Věstník čís. 2. a 3.) Odbor činí návrh, aby manifestační sjezd Svazu křesťan. učitelstva a slavnost zasvěcení Srdci Páně pořádány byly za několik dní po ukončení škol. roku, ježto po celoroční intenzivní práci je třeba malého oddechu a zotavení.

Recenze dobré četby. Kdo z členek a členů by chtěl pomoci při posuzování a vybírání nezávadné četby pro mládež i dospělé, přihlas se hned na adresu: Sločna M. Köhlerová, učitelka, Plzeň V., Zahradní 48. — Přihlaste se nejhojněji k této důležité práci.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Škola živnostenská

zahajuje letošní ročník s pocitem uklidnění; neboť hmotné poměry učitelstva těchto škol byly poněkud zlepšeny a nebezpečí, hrozící článkem VII. zákona ze dne 13. července 1922, čís. 251, zatím zažehnáno.

V. Jelínek v článku „Výchova mládeže, národní škole odrostlé“ stěžuje si tu do zločinnosti této mládeže a vidí příčinu onoho smutného zjevu v tom, že o výchovu její nestará se nikdo mimo „politické strany, ulici, hospodu a biograf.“ Zádá pro ní účelnou vý-

chovu, kterou spatřuje v připojení besídek k pokračovací škole a vybavení obou náležitými disciplinárními prostředky. Stěžuje si i do tělocvičných jednot politických stran a to především do t. zv. strany komunistické, kde se mládež otravuje politickým stranicstvím, třídní nenávistí a protistátním smýšlením a jednáním. Zapomněl snad na protináboženské a proticírkevní vedení v jednotách (i v „Sokole“), kterým podkopává se především autorita církve, aby svědomí bylo ulehčeno pro nečtení autority Boží. Pak se nedivme, že pod rukou pokrokařskou vyrostle i takové bylí, o jakém poslední dva měsíce uvažuje jistě každý dobrý Čech i zahraniční naši přátelé.

V článku „Kontrolní knížky“ též autor navrhuje zavedení kontrolních knížek, které se neosvědčily, a místo nich navrhuje vzorec tiškopisu ve formě korespondenčních lístků, které by v případě zameškání byly posílány mistrům poštou.

XVIII. valná hromada učitelstva živnost. škol konala se 6. ledna. Z přednesené jednatele- ské zprávy vyjímám, co bylo vykonáno pro živn. škol. Vedle výnosu honorářového zaznamenává zpráva výnos o povinném používání kontrol. knížek, o dozoru učitelstva nad žáky v přestávkách mezi vyučováním, o povinnosti učednic k návštěvě živnost. škol v místech, kde není dívčích škol živnostenských, o zákazu diktování místo vyučování, o vyučování odborným předmětům, o vyučování fyzice. Po volných návrzích p. inspektor inž. J. Zach oznámil, že zemská školní rada pokládá učitele vyučujícího na živnot. škole, v jeho působišti za nepostradatelného. Z řeči pronesených na valné hromadě bylo zjevno, jak není posud oceněn význam živnost. škol, když za uplynulý rok nebyl ani svolán poradní sbor a když ani III. odbor ministerstva školství není posud náležitě vybudován. Bylo usneseno, aby organizace pracovala k tomu, aby živnost. školství bylo podřízeno ministerstvu pro obchod a živnosti. Má to ovšem též své stinné stránky, jak víme ze zkušenosti. Vedle sdružení učitelů kupeckých škol při ústřední jednotě byl ustaven i odbor učitelů-praktiků.

Ad. B.

Nový výnos o přikazování učitelstva na Slovensko a do menšinových škol. Ministerstvo školství a národní osvěty vydalo 2. března t. r. důležitý výnos o přikazování učitelstva ze zemí koruny české na školy menšinové, na Slovensko a do Slezska. Okresní školní výbory mají spolu s okres. inspektory podati čtvrtmo do konce dubna 1923 seznamy učitelů a učitelek, jež na tuto exponovaná mí-

sta možno poslati. V seznamu nutno udati počet učitelských míst v okrese, počet nadpočetných, stav učitelů, vyznání náboženské, celkovou kvalifikaci, poznámku o zvláštní upotřebitelnosti, je-li učitel zpěvákem (což varhaníkem?), zda je činný v některém tělocv. spolku, zda je řečníkem, organisátorem (politickým?) a pak důvody, které by učitele zprošťovaly přikázání. Inspektor a okresní školní výbor dá dobrozdání, hledíc také k schopnostem pro mimoškolní práci kulturní a osvětovou. Nařízení se týká všech učitelů a učitelek, pokud jejich služební doba po zkoušce dospělosti nepřesahuje 10 let. Osoby, které se z důvodů závažných k službě na různých místech, o něž jde, naprosto nehodí, nechť jsou výslovně takto označeny a to s udáním důvodů. Jde-li o důvody zdravotní, pro něž učitel má býti z přikázání vyňat, budiž připojeno vždy dobrozdání úředního lékaře. Předsedové okresních výborů školních a okresní inspektoři školní budou osobně odpovědní z toho, že seznamy předloženy budou včas, že budou úplně a pečlivě vypracovány podle zásad tohoto výnosu. Zejména poznámky a posudky o kvalifikaci a způsobilosti učitelově ve sloupcích i), j), k), nechť jsou spolehlivé tak, aby na exponované školy mohli býti přikázáni učitelé zdatní. Naprosto nesmějí se opakovati případy z let minulých, kdy sem, onam byli vysláni z okresů učitelé zcela chabého zdraví neb učitelé z důvodů jiných pro službu na místech tak odpovědných zcela nezpůsobilí. — Pan ministr zakončuje výnos takto: Od učitelů a učitelek, jichž se týče, očekávám, že jsouce si vědomi nezbytnosti, aby tam, kde jest toho nejvíce potřeba, totiž na Slovensku, ve Slezsku a v území národnostně smíšeném, byly školy opatřeny náležitým počtem zdatných pracovníků, uznají dočasnou službu v jmenovaných územích za jednu z předních svých povinností k republice a že uposlechnou bez průtahů úředního přikázání příslušného orgánu. Zaviněný průtah, neodůvodněné vytáčky nebo dokonce neuposlechnutí přikazovacího vyzvání budou stíhány disciplinárně. — My nedoufáme, že se „pokrokovým“ kolegům bude na exponovaná místa chtít. Není vyloučeno, že všechny dobré vlastnosti, požadované pro zodpovědnou práci v menšinách a na Slovensku, budou mít v plné míře především učitelé a učitelky katolické. Příležitosti k zbavení se nepohodlných bude tu dosti. Rubrika o náboženském vyznání je silně podezřelá. S bezvěrci to na Slovensku ovšem těžko půjde. Pokrokové kolegové mohou se doporučet jen svou „kulturní“ a „osvětovou“ činností.

Dětský Svět za krátkou dobu svým obsa-

hem získal si značný počet dětských čtenářů. To zarazilo t. zv. pokrokové učitele a uspešadali proti katolickému dětskému časopisu válečné tažení. Někteří páni inspektoři a okresní školní výbory jako v Plzni, v Nymburce, Třeboni, Č. Budějovicích v menšinovém školství přispěchali jim na pomoc. Vydali výnosy, jimiž se ve škole prý z důvodů paedagogických kolportáž „Dětského Světa“ zakazuje a páni učitelé - na některých školách chtěli hned tento zákaz vykládati tak, že děti nesmí Dětský Svět pod trestem horší známky z mravů odebírat a čísti. Naši poslanci zakročili. Sl. Rozsypalová podala na p. ministra školství dotaz o zákazech o. š. výborů a posl. Roudnický zakročil u zemské školní rady a u p. ministra Bechyně. Pan ministr Bechyně na dotaz slečny Rozsypalové odpověděl, že ve škole jest každá kolportáž tedy všech časopisů zakázána a že motivování zákazu pro Dětský Svět z důvodů paedagogických jest zbytečné, ježto zákaz ten platí pro všechny časopisy. Posl. Roudnickému sdělil, že žádný učitel nemá práva dětem odebírání Dětského Světa zakazovati, ježto časopis ten přece ministerstvem zakázán nebyl a že by proti těm, kteří by odbírání a četbu D. S. snad zakazovali a dokonce i hrozbou snížením známky z mravů zastrášovali, zakročil. Nám: o kolportáž ve škole nejde. Také žádný učitel ani katecheta ve škole D. S. nekolportovali. Dětem ho doporučili a objednali na jejich přání. Kolportáže by se dopustili, kdyby neobjednaná čísla ve škole rozprodávali. To se však nedálo. Předem objednaná a zaplacená čísla D. S. před vyučováním anebo po vyučování rozdali a nikdy nedálo se to v hodinách vyučování. Tím zjednáno jest našim pokrokovým okr. výborům jasno. Odpověď na dotaz slečny Rozsypalové byla dotyčným šk. výborům zaslána. Ač docílili jsme tím správného vyřešení, přece dáváme na uvážení, zdaž nebylo by vhodnější a též účelnější, aby se po doporučení ve škole Dětský Svět objednával a rozdával před anebo po službách Božích.

Změna ve školském referátě v Bratislavě. Ministr školství zprostil ministerského radu dra Josefa Folprechta funkce přednosty referátu ministerstva školství v Bratislavě a pověřil touto funkcí zemského školního inspektora při zemské školní radě v Praze, ministerského radu Františka Maška.

Reorganizace zemských školních rad vleče se již celý rok. Zdárnému skončení brání jen otázka, zda má zůstatí národnostní rozdělení. Pražské školní rady vyslovily se pro ponechání obou nacionálních gremií, při čemž zemská šk. rada byla by unifikována, aby vedle presidia

mohli rozhodovati také jednotliví odboroví referenti o německých a českých záležitostech školských. Bylo by tím dosaženo jednotného rázu školní správy a rozřešení by mělo za výsledek i značnou finanční úsporu. Referenti by se zúčastnili porad českého i německého gremia.

Hnidopišství. Min. pošt. a telegrafů oznamuje, že žádosti žáků a škol za snížení jízdného se nefrankují, pokud jde o ústavy státní, kterážto výhoda nepřísluší žádostem žáků škol soukromých s právem veřejnosti. Takhle se toho, nejvíce našetří!

Kolegům, přikázaným na Slovensko. Učitelé, kteří — byvše dříve přikázáni na Slovensko, do Slezska, na školy menšinové atd. — vyhověli povinnosti podle zákona ze dne 29. října 1919, č. 605 Sb. z. a n., a přejí si, aby se podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 30. května 1921, č. 27.773 (Věstník 1921, str. 299), mohli vrátiti na své původní místo koncem školního roku 1922-23. Jsou povinni podati příslušné žádosti úřední cestou nejpozději do 15. května 1923. Jinak se připomíná výslovně, že citovaný výnos ze dne 30. května 1921, č. 27.773, zůstává cele v platnosti.

Propouštění dítek ze školy dle malého školského zákona. V těchto dnech doručen byl národním školám výnos zemské školní rady ze 16. prosince 1922 k čís. I-D 306-2, č. 121.639, o přenesení § 11. malého školského zákona, že lze propouštět ze školy toliko děti, které chodí do školy plných 8 let školních, tudíž zpravidla jen na konci příslušného školního roku. Mezi školním rokem lze dítě na žádost rodičů nebo jejich zástupců propustiti jen tehdy, chodí-li do školy už déle než 8 školních let. Fr. Raušar upozorňuje v „Čsl. Rep.“ na nejasnost výnosu. U slov „školních“ let nutno se zastaviti, neboť dítě může chodit do školy třeba plných osm let a nemá-li schopností neb zanedbává-li školu pro nemoc nebo z jiné příčiny, zůstává pozadu, uvázne ve čtrnácti letech, kdy končí povinnost školní, třeba ve 4. školním roce a nelze mu dosáhnouti všech osmi školních roků. Učebné osnovy totiž rozdělují učebnou látku na školní rok a počet týdenních hodin vyučovacích také se řídí školními roky, kterých je osm. Léta docházky školní neshodují se vždy se školními roky, což nejlépe objasní příklady. Dítě, které opakuje první třídu osmitřídní obecné školy, kde třída shoduje se se školním rokem, má pouze jeden školní rok, třebaž již chodilo dva roky do školy. Na trojtřídní obecné škole chodí dítě do školy 4 léta a je v I. oddělení 2. třídy; má jen tři školní roky, ježto některý opakovalo. Na pětitřídní

škole je dítě v II. oddělení 4. třídy a chodí do školy 8 let; nemělo by být propuštěno ze školy, poněvadž v II. oddělení 4. třídy je pátý školní rok, scházely by mu tedy ještě tři školní roky: 6. 7. a 8. Na ménětrídních školách nekryjí se vždy školní roky s třídou a s oddělením. S propouštěním mělo by se upravití přijímání dětí, aby nenastaly nepříjemnosti a zmatky. Dítěti je 14. září šest let; nemůže být přijato, poněvadž mu není plných 6 let a použití výhody, v § 11. obsažené, že je mu do nejbližšího konce roku občanského 6 let, nelze, ačkoli je tělesně i duševně dospělé, ježto v učebně není místa. Bude tedy čekat na přijetí celý rok. Škody by neutrpělo, vždyť někteří pedagogové a lékaři radí, aby školní povinnost počínala dokonaným sedmým rokem, ale prodloužení školní docházky, které by následovalo, setkalo by se z jistě s neporozuměním. Jest otázka, bude-li ono dítě propuštěno ze školy ve čtrnácti letech, kdy končí povinnost školní, neb až vychodí plných 8 let — tedy v patnácti letech, a to ještě s výhodou zmíněného výnosu zemské školní rady na žádost rodičů a konečně, nebude-li závady, zdrží-li se v postupu a nebude mít všech osm školních roků. Jak viděti, staví se v cestu při provádění uvedeného výnosu některé nesrovnalosti a překážky, které bude nutno odstraniti v novém řádu školním a vyučovacím, který se připravuje.

Konečné výsledky sčítání lidu v Československé republice. V republice Československé napočteno bylo celkem 13.611.349 obyvatel (z toho 6.558.586 mužů a 7.052.673 žen). Československých stát. příslušníků bylo 13.372.406. Podle národnosti bylo 8.760.957 příslušníků národnosti československé, 461.466 ruské (velkoruské, ukrajinské atd.), 75.852 polské, 3.123.448 německé, 747.096 maďarské, 180.535 židovské,

23.025 jiné. Slovanů je v našem státě 9.298.275. Neslovanských národností mimo Němce je tedy 840.656. Obyvatelstvo republiky podle náboženského vyznání bylo takto složeno: Při sčítání přiznalo 10.384.860 obyv. vyznání řím.-katol., 532.608 řecko- a arménsko-katolické, 992.003 evangelické všech denominací (z toho 234.090 vyznání českobratrského, 535.204 augsburského, 209.509 reformního, 13.287 ostatní), 525.332 československé, 72.696 pravoslavné, 353.925 židovské, 25.342 jiné a neznámé. Osob bez vyznání bylo 724.503.

Středních škol v republice je celkem 388. z nich 203 v Čechách, 97 na Moravě, 23 ve Slezsku, 58 na Slovensku a 7 v Podkarpát. Rusi. Ústavů s českou vyučovací řečí 204, s německou 120, se slovenskou 48, rusínskou 8, maďarskou 7 a s polskou 1. Gymnasií je 57, reál. gymnasií 99, vyšší reálná gymnasia 3, reformních reálných gymnasií 29, 78 reálék, 36 dívčích středních škol, 68 učitelských ústavů, 8 ústavů pro vzdělání učitelek domácích nauk, 9 ústavů pro vzdělání pěstounek a 1 večerní střední škola. — Ve školním roce 1921-22 studovalo (až na příp. změny) 77.456 hochů a 26.033 dívek, celkem 103.489 žáků; 62.120 žáků s českou vyučovací řečí, 24.913 s německou, 9.859 se slovenskou, 5.055 s maďarskou, 1001 s rusínskou a 541 s polskou. — **Dle nábož. vyznání:** 74.482 katolíků, 8.749 židů, 5618 bez vyznání, 5280 československých, 4684 evang. augsb., 2647 českobratrských, 609 evang. ref. a 58 pravoslavných.

Pět cestovních stipendií pro učitele zadá Pedagogický ústav Komenského. Žádosti s nutnými přílohami jest podati do 16. dubna 1923. Bližší podmínky jsou v posledním čísle »Věstníku ministerstva školství a národní osvěty.« Členové, ucházejte se o tato stipendia!

LITERATURA.

Ke studiu dějin českých doporučíme tyto spisy:

Dr. Pekař Josef: Masarykova česká filosofie. Druhé vydání, Praha 1912 (stran 46). Cena 2.80 Kč.

Josef Klik: Národnostní poměry v Čechách od válek husitských do bitvy bělohorské. Praha 1922, stran 176. Práce je zvláštním otiskem z ČCH., ročník 1921—22, doplněným rejstříkem osobním a místním. Opřena o rozsáhlé studium heuristické, liší dosti podrobně a všestranně problémy změn národnostních na české půdě v udané době, zejména pak germanizační postup luteranismu. Cena 8 Kč.

Josef Pekař: Die Wenzels- und Ludmila-legenden und die Echtheit Christians. Praha 1906, str. 443. Práce je základním dílem pro studium legend václavských a pro dějiny české stol. 10. vůbec. Cena Kč 20.—

Bídko-Hýbl-Šusta: Všeobecný dějepis pro vyšší třídy škol středních. II. vydání. Praha 1920—21. Učebnice dějepisu pro české školy střední, v jejíž sepsání se uvázali na popud Klubu odborníci vysokoškolské spolu s praktiky ze střední školy. Jest zavedena téměř na všech českých ústavech. Poněvadž představuje dnešní stav hlavních znalostí vědeckých o dějinách všeobecných vůbec, lze ji doporučit čte-

nářům všech vrstev. Sahá až do doby nejnovější. Každý svazek má obrazové přílohy. Díl první (do r. 476), stran 156, cena Kč 20.— pro členy Kč 17. Díl druhý (do r. 1648), stran 191+44, cena Kč 24.— pro členy Kč 20.— Díl třetí (do r. 1921), stran 216+32, cena Kč 26.— pro členy Kč 22.—

Pekař Josef: Dějiny Československé (s 2 mapami. Praha 1921. Stran 198. Je to učebnice českých dějin pro nejvyšší třídy středních škol a zároveň hlavní tou dobou přehledná příručka pro poznání a studium našich dějin pro vzdělaného čtenáře vůbec. Především její z doby rakouské pod titulem Dějiny naší říše (Praha 1914, str. 192) je rozebrána. Cena Kč 24.— Knihkupecký prodej svých učebnic dějepisu dal Historický Klub do komise firmě Höfer a Klouček, Praha II., Jindřišská ulice.

Kolegy, politicky činné, upozorňujeme na výběrné spisy Rud. Vrby (Praha VII.-14, pošt. schránka). Dosud lze dostati tato díla: 1. Russland u. der Panslavismus. 2 svazky 20 Kč. 2. Vláda peněz, 2 svazky 24 Kč. 3. Světové zbrojení 8 Kč. 4. Válka a náboženství 9 Kč. 5. Der Kapitalismus im Weltkrieg 30 Kč. Všechna pět spisů najednou 45 Kč.

Knihkárna družstva Vlast: Václav Oliva: **Methodisté.** Dějepisně-náboženská stať o jich vzniku, dějinách, učení a snahách. Díl I. str. 80. (Obrana víry. Roč. XVII. čís. 1.—2. Vydává tisková liga v Praze-II., čp. 570.) Cena 3 Kč. — Po převratu mnoho protestantských sekt Adventisté, Armáda Spásy, Baptisté, Irvingiani, Kvakeri, Memmonité, Methodisté a hlavně Ymca a Ywca nastěhovaly se do československé republiky, aby tu pod vysokým protektorátem založily svou vládu. Pod rouškou nervosné a nezdravě zbarveného nacionalismu a domnělé porušenosti učení Kristova církví římsko-katolickou bojují proti papežství v domněnce, že jeho povalením, anebo alespoň co největším zeslabením zmocní se celého československého národa. K dosažení cíle svého chápou se jednak národního momentu při bohohříbách a jednak bývalého hnutí husitského, zkomoleného a znehodnoceného od r. 1920 neslavným jeho odvarem a neprosto bezcennou jeho náhražkou, která se nazývá církví československou a se všemi k nám přivandrovalými protestantskými sektami se přátelí. Vedle Ymcy a Ywcy největší podpoře vyšších kruhů se těší sekta Methodistů, která v Praze zakoupila domy a hnutím svým chce odvrátiti národ náš od církve řím.-katol. Má-li katolík rázně čeliti této sektě, je třeba, aby znal dobře svého protivníka. V právě vydaném spisku osvědčený spisovatel Václav Oliva líčí vznik, dějiny, učení a osvětluje konečný cíl sekty methodistické, přihlížející i k ostatním odnožím protestantských sekt právě v Čechách se usazujících. Na základě pramenů sneseno ve spisku tomto vše, čeho je třeba katolíkovi znáti,

aby svého nepřítelce nejen poznal, ale prohlédl i jeho úmysly. Sekta tato neklade jako jiní protestanté hlavní důraz na víru, ale na zachování přikázání, jichž mají methodisté daleko více, než jiné církve. Spisovatelé dobře se podávají sněsti nejdůležitější a spisek tento dobře se hodí k informaci a poučení a proto jej vřele doporučujeme.

Pro knihovny dětských Besídek.

Ze spisů V. Kosmáka bylo uspořádáno zvl. vydání, obsahující povídky, črty a obrázky, dětskému věku přiměřené. Titul knížky je „Výbor ze spisů Václava Kosmáka pro mládež“ a pořadatelem je E. Elpl. Kniha poskytuje bohatý zdroj, z něhož možno čerpati při výchovné četbě v našich Besídkách. Povídky a črty jsou většinou nedlouhé a mají pěkný, zušlechťující obsah. Celek podává jemným způsobem četbu, plnou hlubokých myšlenek, pěkných příkladů a vzorů duševní krásy. Způsob vypravování získá mladé posluchače rázem, neboť dítě cítí, že mluví k němu někdo, kdo děti znal a je miloval. Dětské postavičky vyrůstají tu jako živé a drobný čtenář poznává v nich sebe sama. Četbu zpřijemňuje lahodný sloh. Mnohé obrázky prof. Al. Liebschera, J. Ondráčka, Jos. Petrů a j. zdobí dílo, jehož cena proti hodnotě je nepatrná. Čtyři díly, obsahující 80 povídek, stojí celkem 15 Kč. — Vřele doporučujeme!

Sůl nad zlato. Výpravná pohádka o 6 obzorech. Podle slovenské pohádky Bož. Němcové pro jeviště upravila V. Baldessari-Plumlovská. Hudbu napsal a národní nápěvy opatřil doprovodem Voj. Kadlec, učitel v Milostíně, p. Mutějovice. Nakl. družstvo „Máj“ v Praze. Cena 5 Kč (bez hudeb. doprovodu). Hra má značnou cenu výchovnou. Děti oblíbená hrdinka Maruška, byvši zapuzena svým otcem, protože „srdce lidské nerozezná lásky pravé a mnohdy lichá slova lahodí mu víc než pohled tichý, který mluví mluvou duše,“ vítězí konečně svou ctností a její vystoupení je velmi působivé. V rozmluvách jejích se starou chůvou Erzou a babičkou v lesní chaloupce ozývá se vše, co dítěti je milé: písně, ptáčky, slunko, květy. — Hovory střídají se s pěknými slovenskými písněmi, čímž nabývá hra svěžesti. Jen to lze spisovatele vytýkati, že vložila v ústa slovenské stařeny slova: „— a věř mi, že snad zpěvu u nás bývá víc Božího než požehnání. — A dobře tak. Ať chudý lid jen zpívá — — —“ Výprava scénická a krojová vyžaduje větší péči, že dá se upravit i jedno-dušeji. V úlohách vystupuje 13 dívek, 6 hochů, selské dívky, víly, trpaslíci. Scéna: sad, zahrada vil, král. síň, selská jizba, les, křišťalová síň.

M. R.

+ VĚSTNÍK +

SVAZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE, V KVETNU 1923.

ČÍSLO 5.

Vychází 1. každého měsíce. Uzávěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jirečkova ulice č. 17. Administrace: Praha II., Spálená ul. č. 15. Reklamáce se neřádkují.

OBSAH: Návrh ministerstva školství na reorganisaci škol občanských a středních, jakož i na změnu učitelského studia. — Úvod do paedagogiky. — Osnova občanské nauky a výchovy. — Zákon o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a měšťanských. — Zprávy spolkové a organizační. — Drobné zprávy. — Právní hlídka.

Návrh ministerstva školství na reorganisaci škol občanských a středních, jakož i na změnu učitelského studia.

Pan ministr Bechyně překvapil veřejnost návrhem na novou organisaci občanské a střední školy. Anketa o přeměně střední školy z r. 1919 vyzněla hodně konservativně a ministerstvo málo k jejím usnesením přihlíželo. Návrhy, otištěné ve „Věstníku ministerstva školství a národní osvěty“, jsou návrhy socialistů. Min. Bechyně praví sice, že dosavadní organisace zdá se pochybenou kruhům demokratickým. Kdyby však nebývalo vypadlo slůvko „sociálně“ (demokratickým), byla by věc vystižena lépe. Sám ministr vidí závažnou vadu organisace občanské a střední školy v tom, že žák školy občanské, t. j. žák ze širokých vrstev občanských, jest možno pokračovati ve studiích na škole střední teprve po překonání velikých překážek. Protože pak není dost dobře možno žádati na otcí z venkovského místa, aby své dítě, které chodí doma do občanské školy, dal soukromě vyučovati na př. některému cizímu jazyku, latně nebo francouzštině, a aby je tak připravil k přechodu na školu střední, jsou překážky vlastně nepřekonatelné a střední škola stává se ve svém celku výsadou buď majetkovou anebo míst, kde je právě zřízena.

Dnešní soustava středních škol vyžaduje na žáka (rodičích), aby se rozhodovali o budoucím studiu a povolání dítěte v době, kdy naprosto ještě nelze určití sklony a na-

dání, t. j. kolem 10. až 11. roku věku. Všichni pedagogové shodují se v tom, že doba tohoto rozhodování, důležitého pro celý život, má býti posunuta do věku dospělejšího.

Uvedená dvě základní hlediska — praví ministr — dávají řešení, které organisuje školu občanskou a nižší školu střední tak, aby přechod s jedné na druhou byl pro nadané žáky co nejsnazší, zejména aby byl umožněn přechod ze školy občanské na školu střední, a to nižší a vyšší. Podotýká, že se nezapomíná přitom na potřebu výběru, a činí se opatření, aby k dalšímu studiu přistupovali žáci skutečně nadaní, ovšem z občanských vrstev co nejširších. Naznačené řešení vyžaduje si logicky dále, aby učebné předměty školy občanské a nižší školy střední byly stejné, takže tyto dvě školy lišily by se vlastně jen methodou své práce. Přitom však inteligence nadaného žáka školy občanské, která zůstane rázu více praktického, bude vzdělána tak, že beze všech potíží bude moci žák přestoupiti a ve studiích pokračovati na škole střední, jejíž ráz zůstává povahou spíše studijní. V socialistických návrzích na reformu vzdělání splývají tyto dva stupně školské úplně ve školu jednu. Bude-li takové splnutí možno i u nás, ukáže zkušenost. Tolik pan ministr.

Kruhy nesocialistické jsou ovšem jiného názoru a vidí v návrhu snahu po nivelisaci

rozdělení vůbec. Máme za to, že je nepřipustné, aby střední škola byla snížena na úroveň školy občanské, jak to návrh ministerstva činí.

Reorganisace školy občanské.

Škola občanská je podle návrhu tříletá a povinná. Chodí do ní absolventi pátého škol. roku školy obecné, kteří uznáni jsou správou školy za způsobilé. Absolutorium ze školy občanské opravňuje vstoupiti do škol odborných nebo do vyšší školy střední. Jest tedy škola občanská postavena na roveň nižší (trojtřídní) škole střední.

Reorganisace školství středního.

Škola střední rozdělena je v návrhu ve tři stupně: v jednotnou nižší školu střední (nepovinnou) o třech třídách a ve vyšší školu střední o čtyřech třídách, ve dvou typech; absolutorium ze IV. tř. vyšší střední školy opravňuje vstoupiti na školu vysokou jen za určitých podmínek, jinak se k tomu žádá V. třída vyšší školy střední.

Osnova občanské a nižší střední školy.

Občanská nauka a výchova (ve všech třídách po 2 hod.), náboženství (po 2 hod.), jazyk vyučovací (5, 4, 4 hod.), jazyk národnosti ve státě bydlící (týž počet hodin), zeměpis, dějepis a nár. hospodářství (celkem 3 hod. ve třídě), přírodopis (2, 2, 1 hod.), fyzika (0, 2, 2), chemie (0, 0, 2), matematika (po 3), měřičství a rýsování (po 2), zpěv (po 1 hod.), celkem v každé třídě 31 hodin týdně, dále jsou po 2 hod. v každé třídě ruční práce a kurs jazyka národnosti ve státě bydlící, dohromady tedy 35 hodin týdně.

Vyšší škola střední dělí se ve dva typy: A a B. Společné předměty jsou: občanská nauka (po 1 hod. ve všech třídách), jazyk vyučovací (5, v dalších po 4 hod.), zeměpis (po 2 hod.), dějepis a nár. hospodářství (po 2 hod.), dějiny ant. kultury (2 hod. ve IV. tř.), přírodopis (po 2 hod.), fyzika (po 2 hod.), chemie (I.—III. po 2 hod.), matematika (po 2 hod.), filosofická propedeutika (III. a IV. po 2 hod.), tělocvěk (po 2 hod.), celkem týdně 21, 20, 22, 22 hodin.

Typy se liší tím, že v A učí se hlavnímu jazyku cizímu ve všech třídách po 6 hod., v B zprvu po 6 hod., ve III. a IV. tř. snižuje se tento počet na 4 hod. V typu A učí se druhou třídou počínaje druhému cizímu jazyku po 4 hod. Deskriptivní geometrii učí se v I. tř. 2 hod. u obou typů, v dalších třídách po 3 hod. pouze u typu B. Kreslení u typu A: I. tř. 3 hod., II. tř. 2 hod., u typu B ve

všech třídách po 3 hod. Celkem tedy ve všech třídách obou typů je 32 vyučovacích hodin, k tomu u obou typů po 2 hod. v každé třídě; kurs jazyka národnosti ve státě bydlící a praktická cvičení věd přírodních nebo kurs cizího jazyka živého. Cizími jazyky rozumí se u typu A latina, řečtina, angličtina, franština, italština, poština, ruština, srbsko-chorvatština, kde je jen škola typu A, je hlavním jazykem cizím vždy latina. U typu B je cizí jazyk živý, latně učí se nepovinně.

Nepovinné předměty na vyšší škole jsou: zpěv, hudba (hlavně hra na housle), těsnopis, psaní na stroji, pro dívky i ženské ruční práce. Jazykový kurs přihlíží ke konversaci i literatuře. Náboženství mizí i jako předmět nepovinný.

Příprava na universitní studium.

Na vysokou školu mají přístup absolventi IV. třídy, mají-li vysvědčení s vyznamenáním, nebo vykonali zkoušku dospělosti, kterou prokáží, že ovládají látku ze třídy páté, a která se skládá vždy z jazyka vyučovacího a mimo to ze dvou speciálních předmětů některé skupiny třídy páté: buď z latiny a řečtiny, nebo ze dvou cizích jazyků, z nichž jedním může být latina, nebo z přírodopisu a chemie (nebo z fyziky a chemie), nebo z matematiky a deskriptivy, nebo konečně z filosofie a nauky o hospodářství. Nežli však bude kandidát připuštěn k maturitě, musí vykonati předběžnou zkoušku z ostatních předmětů zvolené skupiny páté třídy, z nichž se při maturitě nezkouší.

Pátá třída dělí se totiž ve skupiny klasickou, moderní, přírodovědeckou, matematickou a pedagogickou o 27—30 týd. hodinách. Všem společné předměty jsou vyučovací jazyk (4 hod.), filosofie (6 hod.), dějiny lidské kultury (3), hygiena (2). Speciální předměty ve skupině klasické: latina (8) a řečtina (6), v moderní: první cizí jazyk živý (6) a druhý cizí jazyk živý nebo latina (6); ve skupině přírodovědecké: přírodopis nebo fyzika (dle volby, 6 hod.), chemie (6) a základy vyšší matematiky (2); v matematické skupině přírodopis nebo fyzika (dle volby, 2 hod.), matematika (5), deskriptiva (3) a kreslení (4); ve skupině pedagogické: nauka o hospodářství (3), nauka o hudbě a zpěv (2), dovednosti (6), úvod od školy života (4).

Reorganisace učitelského vzdělání.

Učitelé toužili po vysokoškolském vzdělání. Byl zřízen tak zv. universitní dvouletý kurs, ale ten neměl a nemá valné ceny. Ná-

vrhy ministerstva ovšem značně omezily vědychlost učitelstva a poskytly mu vzdělání jen středoškolské. Lze říci, že se představovala střední škola vlastně pro — učitelstvo. Dostane-li však učitelstvo též platovou kategorii A, není nám ovšem známo.

Učitelské studium prodlouženo o 2 roky. Učitelé škol obecných mohou nabýti vzdělání na vyšší střední škole typu A nebo B; pak ve třídě V. vždy ve skupině pedagogické. Nežli jsou do ní přijati, musí prokázati tělesnou způsobilost vysvědčením úředního lékaře, dále znalost zpěvu a hry na housle, kandidátky též znalost ženských ručních prací; kandidáti typu A znalost kreslení a rýsování. Pak by studovali rok na pedagogické akademii v zimním (z.) a letním (l.) běhu tyto předměty s týdenním počtem hodin: všeobecnou pedagogiku (l. 3), všeobecnou didaktiku (z. 3), dějiny výchovy a vyučování (z. 4, l. 2), školské zákony a organizaci školství (1 hod. celý rok), fyziologii (2 hod. celý rok), psychologii, pedagogickou (těž), pedologii (z. 2), pedopatologii (l. 2), v semináři pedagogickém čtení pedagog. klasků (z. 2) a úvod do experimentální psychologie a pedagogiky po stránce teoretické i praktické (l. 2), speciální metodiku: třídy elementární, vyučov. jazyka a počtů (z. po 2 hod.), zeměpisu a dějepisu (l. 2), přírodních věd (l. 2), kreslení a čtení (l. 2), zpěvu a tělocviku (v létě po 1 hod.); dále po celý rok praktický výcvik: náslechy (3) a výstupy (8) a konečně tělesnou výchovu (3). Celkem po 36 hod. v každém semestru.

Ministr Bechyně uvádí, že osnovy tyto jsou výsledkem dlouholetých porad a četných reformních pokusů. Osnovy jsou předloženy veřejnosti proto, aby každý, kdo může něčím k řešení tohoto závažného a pro

rozvoj státu důležitého problému přispět, mohl tak skutečně učinit. Věc zajisté vyžaduje, aby se diskuse o návrhu provedla vážně a věcně. Chtěl bych — pravý ministr — přitom upozorniti, že návrhů, námětů a kritik z kruhů pracovníků školských je a zajisté bude dostatek. Praktickému rázu nové organizace školské by prospělo, kdyby se nad návrhy zamyslíly také kruhy neškolské, především rodčové našich žáků a kruhy rozhodující v životě hospodářském — myslím dělnické, živnostenské, zemědělské, průmyslové a obchodní, neboť jejich hlas při uspořádání našeho školství má býti slyšen a má se uplatniti.

Nevíme, zda u nás, v zemi staré evropské kultury, dá se školství amerikanisovat, aniž by snaha po praktičnosti neubila dobré pověsti naší střední školy. Až dosud měla střední škola cíl odchovat pro universitu schopný dorost, připravit žáky nejen k praktickému povolání, nýbrž i pro vážnou vědeckou práci. Až dosud odchází na vysokou školu 55.3 proc. žáků středních škol. Vynřcení klasického jazyka z nižší střední školy bylo by osudnou chybou. Differenciace odborného studia ve vyšší střední škole ve dvě větve (břurgace A a B) nebyla by zlá, ale rozvětvení v V. třídě na pět skupin je sotva zdařilé. Kopíruje se tu vzor francouzský a polský.

Francouzská střední škola se však svou úrovní nevyrovná naší. Za zmínku stojí, že náboženství není na vyšší střední škole zařazeno ani mezi nepovinné předměty, kdežto občanské nauce a výchově vyučuje se 1 hodinu týdně.

Kritiku otištěných návrhů zasílejte redakci „Věstníku“, aby „Svaz“ měl materiál, až bude pozván k anketě o těchto návrzích.

Dr. Jos. Novák:

Úvod do paedagogiky.

(Pokračování.)

Percepce dětská. Vnímavost a schopnost rozeznávací u dítěte jest při všech druzích vnímání menší než u člověka dospělého. Při vstupu do školy nezná dítě názvů čtyř hlavních barev. Zná dobře čern a běl, méně však už červeň a modř. Pro vnímání tónů jeví se slabě vyvinutá schopnost, ač tu jsou rozdíly individuální. Za to jest dobře vyvinut smysl pro prostor, ježto tu působí dobře zkušenost. Ovšem to platí pro vzdálenosti, jež dítě už dříve proměřilo

(vztažením ruky nebo krokem). Smyslu pro figury nabývá teprve, když jsou mu známy geometrické obrazce. A tu jest mu neznámější kruh, koule, čtverec, ale nikoli trojúhelník, jak by se z jednoduchosti logické dalo souditi. Zrak jest dobře vyvinut, ale perspektivy dbají děti málo. Jeví se u nich i ve škole obrácené vidění a velikost domnělou mají často za skutečnou. Pojmy časové vyvíjejí se velice pozdě. V šesti letech znají nanejvýš hodinu a minutu, ježto slova ta

často slyší. Nevědí však, co jest to „předevčírem“, tím méně dříve. Časové údaje děti jsou povětšinou nesrovnatelné.

Apperpci ke všem, které dítě získává smysly, přidává představy ze zkušenosti a tvoří tak názor, t. j. skupinu představ o určité věci. Projevuje se tu aktivní činnost dětské duše, která přiřazuje k smyslovým představám nové ze zkušenosti. Ono navazování představ starých na nové provádí dítě v různém věku různým způsobem, a ten jest význačný pro určitý věk. Jsou význačné kategorie, podle nichž dítě pozoruje. Poznati to možno, když dětem v různém věku předložíme obraz a ptáme se pak, co na něm viděly.

Dítě až asi do osmi let jest v tak zv. stadiu věcném. Na obraze si všímá jen věcí, a to ještě odděleně a tak si svůj názor tvoří. Pak vstupuje do období akčního, kdy už pozoruje i činnosti. Další stadium jest stadium vztahů, kdy si všímá vztahů prostorových, časových i příčinných, a konečně stadium kvalit, kdy analyzuje již i vlastnost. Co tuto řečeno, objasní příklad, obrázek z čítanky, na němž je viděti hocha, řezajícího pilou. Dítě ve věku 6—7 let, které necháme chvíli obraz pozorovati a pak vypravovati, co vidělo, říká, že na obrázku je chlapec a pila a prkno. Hoch čtrnáctiletý však už řekne hned, že onen chlapec řezá pilou.

Stáří dítěte jest vůbec rozhodné pro způsob nazírání. Přejít z jedné kategorie pozorování do druhé jest náhlý a pak duše dítěte pohybuje se v mezích oné kategorie výhradně. Poměrně pozdě nastupuje názor o čase, o barvách a jedné. Jako vnímání jest i nazírání spíše rázu soucitného než čistě objektivního. Fantasie tam mnoho vnáší. Z hadříku vytvoří fantasií nádherná roucha a kousek dřeva jest nejlepší hračkou. Dosaďování vyučování málo užívá onoho fantastického a soucitného nazírání. Vyučování je příliš studené a řídí se názorem dospělých.

Ovšem dítě nesmí se vychovávat v tomto stavu vše personifikující a oživující ap-

percepce. Je nutno převáděti je ke způsobu nazírání dospělých. Ale výchova má se přizpůsobiti na svéráz dětí, nazírání dětské třeba převésti v názor dospělých.

Celkem dítě vnímá daleko subjektivněji než člověk dospělý a na jeho vnímání vykonává rušivý vliv jeho subjektivní stanovisko. Dítě při vnímání vnáší do pozorování své poznatky dřívější a jest proto málo přesné. Vnímání dětské jest rázu soucitného. Pozoruje, co jest ve vztahu k jeho osobě a zosobňuje vše, co pozoruje. Člověk dospělý, vnímá-li úmyslně, činí tak z určitého hlediska. Tak na př. stačí si uvědomiti, jak a co pozoruje v krajině malíř, co zeměpisec a co podnikatel. Pro určitá léta jsou charakteristická různá hlediska, podle nichž se pozorování děje. Tak dětem do 18 let schází schopnost sestavovati pozorované v jeden celek, t. j. pozorovati několik zjevů pohromadě. Dítě ve věku asi 6—7 let nemůže ani odhadovati vzdálenosti, poněvadž není schopno provésti při přechodu oka z jednoho bodu do druhého synthesu obou všem. Dítě utkví na jednotlivostech, ani u obrazů, ani u předmětů nepozoruje celek, nýbrž jen spolu nesouvisející podrobnosti. Tento způsob dětského pozorování jeví se zvláště při jejich kresbách z paměti. Tu lepší děti na jednotlivostech a vykazují naprostý nedostatek synthese. Mají-li nakresliti psa u boudy, nakreslí jen otvor a v něm psí hlavu, tak jak je to při pozorování zajímavé.

Zvláštní způsob dětského pozorování, které v různých obměnách se nese celou dobou vývoje, vyžaduje jistých opatření didaktických, nutných, aby chovanec se naučil pozorovati objektivně. Je nutno jeho smysly chrániti před předrážděním a nechati dítě pozorovati, dokud nalézá na zjevu něco zajímavého. Předměty, na nichž se cvičí pozorovací schopnosti, mají býti jednoduché. Dítě rádo mnohé znaky přehlíží a proto vychovatel musí vésti jeho pozorování systematicky k nejdůležitějším znakům. (Pokračování.)

Osнова občanské nauky a výchovy.

Ministr školství a národní osvěty ohlásil v „Právu Lidu“ dne 15. dubna t. r. dva významné kroky v našem školství. Je to vydání učebné osnovy občanské nauky a výchovy pro školy obecné, občanské a pro jednoroční kursy při školách občanských a návrh na reorganizaci občanské a střední školy. O druhém

návrhu se praví, že se předkládá veřejnosti k diskusi. Také osnovy občanské nauky a výchovy pro školy obecné a občanské jsou zavedeny jenom na zkoušku a na základě zkušenosti budou po třech letech znovu upraveny.

Ministr školství ve zmíněném článku varuje učitelstvo, aby se úzkostlivě vyhýbalo

agitací, a v poznámkách, připojených k osnovám, dávají se pokyny a vysvětlivky k některým statím s poukazem na důvodovou zprávu k Malému školskému zákonu, v níž se praví: Občanská nauka a výchova má vésti k republikánské výchově občanstva československého tak, aby každý bez rozdílu a bez úmyslu národnosti i náboženství již od mládí byl schopen pochopiti nejen svá občanská práva, nýbrž i svoje občanské povinnosti k republice Československé, jejímž jest občanem. Občanská výchova má býti výchovou k demokracii, k lásce k národu, ke vzájemné snášlivosti, úctě a lásce. Z toho důvodu všemu učitelstvu obecných (ludových) a občanských škol budiž zakázáno dotýkati se nepřátelsky při vyučování kteréhokoli přesvědčení a kteréhokoli národnosti.

Ministr šel, jak se dovídáme, ještě dále. Podle našich informací dal si zavolati funkcionáře Č. O. U. a varoval je před zneužitím nového předmětu. Polírozil dokonce, že bude neposlušné učitele suspendovati.

Nepochybujeme, že min. Bechyně to myslel upřímně, ale stejně jest jisto, že učitelstvo pokrokové si raditi nedá. Všechny příručky a knihy, které o tomto předmětu byly vydány, jsou psány v tom domnění, že občanská nauka a výchova jest náhradou za náboženskou výchovu. Mnohé příručky jsou psány zřejmě s tendencí protkatolickou a za nauku a výchovu má sloužiti potírání náboženských zásad. Proti zaujatosti a nedostatku úcty k zákonu jest jen jediný prostředek, suspence. Toho se ještě naše „pokrokové“ učitelstvo leká..

O nových osnovách, které vyšly 11. dubna 1923 (č. 44.547-I), možno říci, že jsou založeny na přirozené morálce. Poněvadž náboženství buduje též na přirozené morálce, nemusely by býti na závalu. Osnova pro školy obecné rozdělena jest ve tři stupně: stupeň nižší (školní rok první až třetí), stupeň

střední (školní rok 4. a 5.) a stupeň vyšší (školní rok 6. až 8.). Jednotlivými předměty učiva jsou: rodina a škola, domovina, národ a vlast, zdraví, chování, příroda, obec, společnost, vzdělání, zařízení státní a občanská, občanské ctnosti, lidskost. Osnova, jak jsme podotkli, vyhlášena jest zatím na tři roky a nabude platnosti od počátku školního roku 1923—24.

Tam, kde je zmínka o historických náboženstvích, má se učitel držeti historického výkladu a zdržeti se srovnávání a vš. osobní kritiky. Ministr Bechyně v citovaném článku píše, že výchovnou stránkou občanské nauky a výchovy má se docílit, aby si žák vytvořil určitý poměr ke všem státním zařízením i k právům a povinnostem občanů republiky a aby nabyt o ně trvalého zájmu. Toho možno dosáhnouti nejen poučováním, ale také — a hlavně — zvyky; proto klade osnova váhu na soustavná cvičení, ze kterých by se zvyky pravého občana vyvíjely. Osnovy mají celkem ráz praktický. Podaří-li se na základě těchto osnov nový předmět náležitě uplatniti, stoupne znatelně — podle mínění ministrova — úroveň občanského uvědomění nejbližší generace. „A tu neváhám,“ — dokládá ministr — „říci, že z dar nového díla spočívá v rukou učitelstva a neváhám také touto cestou k učitelstvu apelovati, aby si bylo vědomo, že hlavně na něm záleží, jak se nový předmět osvědčí.“

V poznámkách se praví, že „učitel musí býti živým příkladem všech občanských ctností, k nimž má své svěřence vésti.“ — Nemravný učitel ovšem nemůže vychovávat mravně a učitel-boševik nebude učiti lásce k našemu státu. Toť přece samozřejmé. Bojíme se tedy právem, že pokrokové kolegové očekávání vlády a ministra zklamou.

Zákon o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a měšťanských.

V části 24. Sbírkky zákonů a nařízení bylo pod čís. 52. vydáno vládní nařízení, kterým se vydávají prováděcí předpisy k článkům: II., V., VI. a VII. zákona ze dne 13. července 1922, jímž byly změněny některé zákony o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a občanských.

Nařízení obsahuje nejprve pravidla pro odhad a věštění naturálních požitků do požitků peněžitých. Odhad tento mají v Čechách, na Moravě a ve Slezsku prováděti místní škol-

ní rady, na Slovensku a Podkarpatské Rusi příslušný státní inspektor školní. Přezkoumáním těchto odhadů v zemích historických budou pověřeny okresní školní rady, u státních škol na Slovensku ministerstvo školství a v Podkarpatské Rusi civilní správa v Užhorodě; u škol spravovaných přímo ministerstvem školství přezkoumá odhady toto ministerstvo.

Při odhadování ceny naturálních požitků musí býti dbáno těchto zásad: Skutečná roční cena naturálního bytu učitelova ustanoví se

průměrnou cenou bytu téhož druhu v místě ve smyslu zák. na ochranu nájemníků. Pro stanovení ceny užítu z pozemku užívaného učitelem jest směrodatným průměr v místě obvyklého pachtovného z rovnocenných pozemků. Při odhadu má býti brán zřetel k tomu, že pozemkovou daň a jiné veřejné dávky z užívaného pozemku platí i nadále ten, kdo je platil dosud. Oceňování požitku z pozemku musí býti každoročně přezkoušeno, po případě znovu ustanoveno dle výše uvedených zásad. O odhadu jiných naturálních požitků učitelových (naturálních dávek, pracovních výkonech) pokud snad se v praxi takový případ vyskytne, rozhodne ministerstvo školství.

Užitek ze zahrad školních nebo pokusných polí, jež slouží k účelům výchovným, nesmí býti počítán mezi naturální požitky, jichž cena se má včítati do požitků peněžitých.

Ohledně normální vyučovací povinnosti ředitelů a správců škol stanoví vládní nařízení toto: správce obecných škol o 1—2 třídách jsou povinni vyučovati 24 hodiny, při 3

třídách 22 hodiny, při 4 třídách 20 hodin, při 5—7 třídách 18 hodin a při více než 7 třídách 17 hodin týdně. Ředitelům měšťanských škol (samostatných nebo spojených správou s obecnými školami) ukládá se normální míra vyučování povinným předmětům při 3 třídách na 12 hodin, při 4—8 třídách na 10 hodin a při 9 a více třídách na 8 hodin týdně. (Mezi postupnými třídami a pobočkami nečiní se rozdíl.)

V dalším stanoví se zásady pro vpočítávání cest učitelů, ustanovených na několika školách, do učební povinnosti. Podmínkou je, že každý učitel musí mítí přikázanu určitou školu za hlavní působistě, a aby úprava obvodů se dala co nejúčelněji. Stanovení nutných cest v každém případě přísluší státním dozorním orgánům I. stolice, kteří musí přitom dbáti zásady, aby učitel při jedné cestě do školy odučil na ní co největší počet hodin. Od učitele nemá býti žádáno denně více než 6 hodin učebních, včetně dobu cesty.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Výborová schůze „Svazu křesť. učitelstva čsl.“ projednala zevrubně návrh moravského bratrského spolku na vytvoření celoříšské organizace. Usnesení bude zasláno odborům. Ústřední výbor žádá za jejich dobrozdání. — Dále byla vyřízena otázka účasti na zemské konferenci strany o svátcích svatodušních. „Svaz“ zúčastní se schůze v plenárním jednání referátem o školských věcech a bude konati pořadu o spolkových a stavovských věcech v pondělí svatodušní, dne 21. května. Odbory nechť si zvolí delegáta a konferenci určitě ohešlou. Bude tam projednávána otázka celoříšské organizace a společného věstníku „Svaz“ stal se členem „Sdružení katol. rodičů a přátel křesť. výchovy“ a složil členský příspěvek 200 Kč. Rozhodnuto dále o sbírce „Žitné klasy“. Čítanka „Prvosenky“ bude po náležitě úpravě zadána ke schválení. — Posl. Rozsypalová informovala členy výboru o osnovách obě. nauky a výchovy a sdělila výsledek intervencí, podniknutých v zájmu členů „Svazu“. Pan sekretář podal informace o pohybu členstva a záležitostech, týkajících se „Věstníku“. Sdělil, že některé odbory nezaslaly ještě revidované seznamy členů. — Slečna jednatelka v zastoupení sl. pokladní předkládá účet za tiskopisy. Rozhodnuto o ceně prodáváných tiskopisů. — Čilá debata rozvinula se o otázce volné konkurence. „Svaz“ trvá na znění Malého školského zákona. Výjimkou mohlo by se provádění zmírniti, jde-li o přestupující nebo dosluhující.

Členové Svazu křesťanského učitelstva čsl. v župě lounské sešli se dne 15. dubna 1923 na Kladně a porokovali za přítomnosti poslankyně sl. Aug. Rozsypalové o poměrech školských a zvláště o navržených osnovách občanské nauky a výchovy a knihách toho směru. Přítom referováno o činnosti Ústředí.

Kandidáti učitelství ve Sv. Janě vzchopili se k činu. Rozesílají svolání, v němž stěžují si na známou skutečnost, že do katol.

ústavů bývají přijímáni též matrikové katolíci a vycházejí z nich lidé indiferentní, ano nám nepřátelští. Mají-li katol. ústavy býti jen pro katol. studenty, je nutno, aby katolická veřejnost i ředitelství ústavů pracovaly ve vzájemném dorozumění. Kandidáti po vzoru Soc. stud. sdružení sáhli k svépomoci. Chtějí na každém ústavě vybudovat „Sdružení katol. kandidátů — kandidátek učitelství“. Myšlenka jistě dobrá. Kandidáti hlásí se jako avantgarda našeho učitelského hnutí, volají po urovnání sporů a po vytvoření jednotného svazu učitelstva katolického v celé republice. Můžeme sdělit, že akce na sloučení všech učitelských spolků katolických v republice jest již v proudu a že bude pamatováno na členění našich kandidátů a svornou spolupráci s nimi. Žádá to společný zájem nás všech. Bez katolických učitelů nebude katolické školy! Ze tato jednotná organizace musí se opírat o politický vliv lidové strany a býti tudíž v odborovém rámci, o tom nemůže býti sporu. V té věci bychom přípis přípravného výboru korigovali, rozuměli-li jsme dobře větě o velké organizaci „na nikom nezávislé“.

Odmítli. Na výzvu bratrského spolku moravského sešli se dne 22. dubna delegáti „Svazu křesť. učitelstva“ (Novák, Chudáček), Svazu katol. učitel. a Jednoty katol. učitel. (Ježek) i Jednoty katol. učitel. na Moravě a ve Slezsku, zastupující též jednoty katol. učitel. v České Třebové, aby navrhli vybudování celoříšské organizace katol. učitelstva. Provoláním v „Čechu“ ze dne 24. dubna 1923 Svaz katol. učitel. a Jednota katol. učitelů odmítají dohodu, sjednanou jmenovanými delegáty. Celoříšský „Svaz“ bude vytvořen i bez nich. Bratři Moravané aspoň pochopí, kde není dobré vůle. V svolání se výslovně praví, že odmítají sjednocení, protože říšský Svaz učitelstva — třeba samostatný, bude organizován v rámci strany. Kotrba — Vlast — a jsme doma. Litujeme, že mnozí nepochopili velikosti doby.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Ústřední školní rada ve Velké Praze. Dle informací „Prager Presse“ chystá ministerstvo školství novou úpravu správy národních škol. Místo škol, výboru zřízena bude ústřední školní rada, které budou podléhati místní šk. rady. — Vedle vnitřní Prahy převeze tato rada ještě funkce okresních výborů v Karlíně, na Smíchově, Král. Vinohradech a v Žižkově. Předsedou bude pražský primátor, místopředsdou odborník s národním školstvím obeznalý, ústřed. zastupitelstvem zvolený a vládou potvrzený; do výboru bude voliti učitelstvo podřízených škol pět zástupců bez rozdílu na pohlaví, obor způsobilosti a definitivní či jiné ustanovení, pokud vynůžijí; z těch dva za školy občanské. Za občanstvo zvolí ústřední zastupitelstvo 10 zástupců podle politického klíče; jimi nesmějí však býti učitelé ani aktivní, ani pensionovaní. Dále budou zasedati ve výboru školní inspektoři a konečně referenti pro záležitosti administrativní, právní a zdravotní; ti budou jmenováni primátorem z městského úřednictva. V každém ze 13 městských okresů bude zřízena místní školní rada podle zákona o místních školních výborech z r. 1920 s tím rozdílem, že předseda bude zvolen od místního výboru a kdyby se tak do 6 týdnů nestalo, jmenován od primátora. Místní školní rady budou poradním a dozorním orgánem ústřední školní rady a ústředního zastupitelstva a budou vyřizovati finanční a hospodářské záležitosti. Ústř. školní rada nebude podřízena župní radě, až tato bude zřízena. Tato nová úprava má vejíti v činnost 1. ledna 1924.

Zachraňte čest úřednictva a učitelstva! Kapitola o Odborovém Ústředí a „Československých Novinách“ jest název brožury, již napsal V. Dusil, býv. tajemník Čsl. Obce Úřednické. Autor usvědčuje Odborové Ústředí, že toto není neutrální organizací odborovou jakou býval Svaz úřednických a zřízeneckých spolků, jehož organizační síť a tradice bylo zneužito, nýbrž politickou stranou, která svojí taktikou zaměstnancům více škodí, než prospívá. Na příkrosti prosincového zákona má Odborové Ústředí značný podíl, poněvadž o věci uteklo, do jednání vůbec nevstoupilo a naryze na schůzích dává pronášeti radikální řeči agitační. „České slovo“ vytýká učitelstvu, že se postavilo mimo koaliční strany a tlačí se ke komunistům a anarchistům směru Vrbenského. Píše: „Vedení učitelské nesmí zapomenout, že — chtěje vstoupit na místo dnešní koalice postavit koalici jinou — musí pro tento

nový útvar pracovat; — to je politická práce. Ale potírat všechno, je nejen nesmysl, ale i hřích.“ Ille, hle! Také již o hřích mluví počestný orgán! My dodáváme: Jak jste si je vychovali, takové je máte!

Ústřední jednota učitelstva živnostenských škol v republice Československé konala dne 24. března 1923 prezidiální schůzi, v níž bylo usneseno učinit kroky za účelem započítání let ztrávených na vojně do služby na školách živnostenských, za vyšší honorování hodin nedělních a v různých nedostatech nynějšího honorářového výnosu, dále o odbytném a pensii, o ustanovování interního učitelstva na školách živnostenských, zejména ve větších střediscích, o zvýšeném honorování za řízení škol, o včasné poskytování subvencí a všech událcích ve školství živnostenském, kterým věnována byla plná pozornost. Všeobecně bylo stýskáno na nepochopení důležitosti tohoto školství u různých interestentů, kteří by měli podporovati rozvoj školství, ale činí často opak. Pražské živnostenské školy dovršují letošním rokem padesátileté trvání. Z malých počátků, které řídila Jednota ku povzbuzení průmyslu v Čechách, vyrostla v Praze silná organizace těchto škol, jejíž zásluha o vzdělání živnostnictva je cenná a trvalá. Stačí vzpomenouti, že v pražských školách v I—VII. části je 5184 žáků a 1800 žákyň ve 172 třídách, 23 škol chlapeckých a v 47 třídách 5 škol dívčích. Na těchto ústavech působí 323 učitelů a 105 učiterek.

Spravedlnost. Každý učitel, který se přihlásí do kursu lidových hospodářských škol a bude přijat, dostane čtyřměsíční placenou dovolenou a od ministerstva zemědělství darem 2000 Kč a cestovné 150 Kč. Jiní učitelé, navštěvující kursy, nedostanou ničeho a vyučování musí si překládati na volný den. — Agrárníci dovedou přece jen nejlépe dojít republiku.

Uprázdňené místo. V Hrochově Těnci se obsadí místo ředitele měst. školy. Konkurs do 5. května. Podmínky v místě velice dobré. Starší kology na to upozorňujeme. Zádosti se adresují okres. škol. výboru v Chrudimi.

Inspektoři dostanou definitivu. Dle našich informací budou inspektoři postátněni. Svůj názor o té věci jsme již řekli.

Redakce znovu připomíná, že uzávěrka pro „Věstník“ končí 20. dnem každého měsíce. Zprávy a články po tom dni došlé odloží se do příštího čísla.

PRÁVNÍ HLÍDKA.

A. Zákony a nařízení.

1. Rozdělení Prahy na obvody: Praha I.—VII. část se zachováním názvů dosavadních; Praha VIII.: Líbeň se Strážkovem, Kobylisy, Troji, Bořnicemi; IX. část: Vysočany, Prosek, Hloubětín; X. část: Karlín; XI. část: Žižkov, Hrdlořezy, Malešice; XII. část:

Král. Vinohrady; XIII. část: Vršovice, Záběhlice, Hostivař, Strašnice; XIV. část: Nusle, Michle, Krč; XV. část: Podolí, Bráník, Hodkovice; XVI. část: Smíchov, Radlice, Hlubočepy, Malá Chuchle; XVII. část: Košíře, Motol, Jinonice; XVIII. část: Břevnov, Střešovice, Liboc; XIX. část: Dejvice, Bubeneč, Sele, Vokovice, Veleslavín (Sb. z. a n. 1923 čís. 7.)

B. Výnosy ministerské.

20. Osnova nauky o výchově slabomyslných dětí na ústavech učitelských vydána za cílem jednotného postupu vyn. min. ze dne 23. XII. 1922, čís. 85437-II.

21. Školné a poplatky studujících na stát. školách průmyslových, obchod. akademických a veřej. školách obchodních, pokud jsou příslušníci království SHS, republiky polské a království bulharského, jsou tytéž jako příslušníků domácích. (20. XII. 1922, čís. 141.926).

22. Sleva jízdného pro pomocné kancelář. osoby ve stát. nebo jiné veřejné službě redukuje se z dosavadních 50 proc. na 33 proc. (6. I. 1923, č. 11491 pres. ai 1922).

23. Žádosti škol spravovaných podle § 2. zák. z 9. IV. 1920, za přiděl půdy při provádění pozemkové reformy vyřizují se podle výnosu min. z 21. XI. 1922. — Red. a spr. šk. nejsou oprávněny postupovatí samovolně (9. led. 1923, č. 120.681).

24. Učitelské způsobilosti pro školy občanské a ustanovení na těchto školách lze dosáhnouti jenom po vykonané zkoušce před zkoušeb. komisí, zřízenou při některém ústavě učitelském (9. I. 1923, č. 141.526).

25. Uvchodu do školní budovy jest na místě každému patrném vyvěsiti vyhlášku o zákaze jakéhokoliv obchodování ve školách. Týká se též předmětů namátkových s účelem dobročinným (10. I. 1923, čís. 133.001).

26. Přijímání cizozemských žáků na střední školy je podmíněno předchozím svolením min. škol. a národ. osvěty (19. I. 1923, č. 140.008).

27. Předpisy o zkouškách dospělosti na ústavech učitelů hospodvřského oboru vydány vyn. min. z (22. I. 1923, č. 3050-III).

28. Vzdělávací představení kinematografická s filmy kulturními a poučnými hudež učitelstvem podporována (3. II. 1923, č. 134.481).

29. Vyučování zeměpisu Rakouska a Maďarska ve IV. nebo nejvyšší (VII. a VIII.) třídě středních škol hudež až do dalšího omezeno na 3 až 4 týdny (3. II. 1923, čís. 11.580-II).

30. Opravné práce na budovách státních škol o hlavních prázdninách musí býti oznámeny včas tak aby ministerstvu vyučování nejpозději do měsíce před začátkem prázdnin bylo možno dodati návrhy ministerstvu veřejných prací (5. II. 1923, čís. 2226-II).

31. Invalidní výstava r. 1923 v Gentu bude mít oddělení týkající se školení válečných invalidů. Ředitelství všech státních škol: na nichž se konaly kursy pro školení invalidů, zašletež min. soc. péče potřebné údaje statistické a ukázky prací invalidů (5. II. 1923, čís. 10.619-III).

32. Podněty a návrhy na úspory ve státní správě mohou se předkládati buď cestou úřední nebo přímo ministerstvu školství a národ. osvěty (7. II. 1923, čís. 302 pres.).

33. Statistika vyučování těsnopisného sestavuje se Státním ústavem těsnopisným v Praze (I. Dušní ul. č. 7.) Školy, na nichž se těsnopisu učí, předložte data příslušná do 31. III. 1923 témuž ústavu v Praze (7. II. 1923, čís. 13.625-II).

34. Státní podpory na lidovou výchovu mohou obdržeti místní osvětové komise, okres. nebo župní osv. sbory i osvětové korporace, které s úspěchem vyvíjejí činnost ve smyslu zák. ze 7. II. 1919. Poučení o žádostech za tuto podporu následují (7. II. 1923, č. 11.569-V).

35. Žádosti za odklad nastoupení pres. služby podávají se před odvodem u okres. správy politické nebo u odvodní komise před lékař. prohlídkou (9. II. 1923, čís. 1146 pres.).

C. Výnosy zem. škol. rad. a) V Praze.

Platební seznamy na výplatu služného profesorům prostřednictvím poštov. úřadu šekového předkládají příslušná ředitelství nejdéle do 3. dne každého měsíce účet. oddělení zem. pol. správy v Praze (15. I. 1923, čís. III.-B 1979-33).

Příspěvky pro nemocenskou pokladnu za výpomoc. zřízence na střed. školách a učitel. ústavech hradí zpol. pojištěnec a zpol. zaměstnavatel (ze statutár. příspěvků, které jest platiti za členy podrobené pojištění. 22. I. 1923, č. I-B 2652).

b) V Brně.

Zprostředkování objednávek zboží učitelů nesrovnává se s § 125. řádu škol. a vyučov. (4. I. 1923, č. 49.012).

Zaměstnání učitelů národ. škol per č. obchody musí býti povoleno zem. škol. radou po předchozím dobrém zdání okres. škol. výboru (8. I. 1923, č. 951).

Právní porada.

Vrácení povinných příplateků. Někteří učitelé a učitelky byli těžce postiženi výnosem, podle něhož měli vraceti přídavky na členy rodiny, pokud s nimi bydlí a na jejich živobytí přispívají. Toto jednostranné rozhodnutí ohrozilo existenci mnohých špatně situovaných a proto zemská školní rada výnos zrušila a nyní vyšetřuje individuálně, zda se příspěvek ponechává nebo má-li se odebrat a vyplacený peníz vrátiti. Kdo se cítí poškozen a má nároky na příplatek, nechť znova podá žádost k zemské školní radě.

+ VĚSTNÍK +

SVAZU KŘESŤANSKÉHO UČITELSTVA ČSL.

ROČNÍK I.

V PRAZE V ČERVNU 1923.

Číslo 6.

Vychází 1. každého měsíce. Uzavěrka 20. dne měsíce předchozího. Členům „Svazu“, kteří zaplatili příspěvek, zdarma. Nečlenům se účtuje ročně 5 Kč. Řídí redakční sbor. Rukopisy se zasílají na adresu: Richard Vojáček, prof., Praha-Letná, Jiráčkova ulice č. 17. Administrace: Praha II, Špálená ul. č. 15. Reklamáce se nefrankují.

OBSAH: Úvod do paedagogiky. — Zemská konference Svazu křesť. učitelstva čsl. — Pokrokáři se sjednocují. — Co my? — Zřizujte poradny pro volbu povolání! — Zprávy spolkové a organizační. — Právní hlídka. — Drobné zprávy. — Literatura.

Dr. Jos. Novák:

Úvod do paedagogiky.

Pozornost. Pozornost má největší význam pro úspěšné vyučování. Co děti nezajímá a k čemu pozornosti neobráti, tomu se nenaučí. Pestalozzi hleděl vzbuditi pozornost rozmanitou činností. Při odpovídání děti musely pozorovati upřeně prst nebo prováděti některé jednoduché pohyby. Pozornost jest stupňovaná činnost duševní ve směru poznávacím, obrácená určitým směrem, při čemž se ostatní činnosti vědomí tlumí. Proto má pozornost určitou intensitu a určitou šíři. Čím jest větší obsah, na který je pozornost upřena, tím jest menší její intensita. Představa, na níž jest pozornost upřena, snadno se spojuje s ostatními, jí příbuznými. Proto naše myšlení může býti plánovité. Ostatní představy, na něž pozornost upřena není, mají slabou asociaci s hlavní představou. Já sám na př. za doby studií dovedl jsem soustřediti pozornost na svůj předmět tak silně, že vedle mne se předlo na kolovrátku a dokonce četla kniha, aniž mě to rušilo. Pozornost může býti buď smyslová, vnitřní nebo rozumová, podle toho, nač je individuum schopno svou duševní energii soustřediti.

Dětská pozornost jest distributivní, nestálá a přebíhá se zjevu na zjev. Jest to spíše slabou stránkou dítěte, která proto pozoruje nepřesně. Pozornost dětskou lze snadno odchýliti a to tím spíše, čím jest dítě mladší. U dětí do 11 let vůbec pevné pozornosti není. Jejich pozornost je měnivá. Rovněž nedove-

dou děti vzbuditi pozornost úmyslně. Jest jim vlastní pozornost passivní, neúmyslná, vzbuzená zjevem mimo ně, při níž však může nastoupiti silná koncentrace, že na př. při hře zapomenou na vše kolem. Proto radil Herbart učiniti látku interesantní. Než pro život jest cennější podporovati v dítěti pozornost úmyslnou z předsevzetí, aby si zvykalo i na předměty „nudné“. U dítěte se vzbudí smyslová pozornost (aby pozorovalo některý předmět) snáze než rozumová (na př. aby ji upřelo a udrželo při početním úkolu). Dítě pomaleji dovede pozornost vzbuditi a přizpůsobiti. Snad to souvisí s tím, že odhaduje pomaleji čas než člověk dospělý. Dospělý dovede pozornost udržet déle v napětí než dítě. U tohoto jsou stále nutné podněty, nová látka, povzbuzení neb autorita učitelova. Passivní pozornost, neúmyslná se však u dítěte vyznačuje velikou stálostí a v ní spočívá veliká cena, neboť dítě jest pou-
táno na zjev a pozná jej dokonale.

Paměť. Rozumíme jí schopnost vybaviti dříve prožité vjemy, vztahy představ i souvislost myšlenek na základě stop, jež při osvojování v duši zanechaly. Vybavení musí býti vždy co možná věrné. Představy se musí vybavovati samovolně, byvše vyburcovány vystoupením některé představ ve vědomí, s níž jsou spojeny na základě některého zákona asociace představ.

Paměť jest buď okamžitá, t. j. taková,

kteřá dovede ihned reprodukovati, a trvalá, jež tuto schopnost podržuje. U individuí jest vyvinuta paměť různým způsobem: buď pro vjemy (barva, chuť), nebo pro prostorové představy, pro symboly a čísla atd.

Děti pozdě nabývají a osvojí si trvale představy abstraktní. Nemají paměti pro zařité blaho nebo zlo, kdežto dospělého potěší nebo rozlítostní vzpomínka na dávno přetrpěnou bolest. Děti jsou realisty. Skutečnost visuální jest jim vším. Paměť stoupá až asi do 20.—25. roku, kdy jest všeobecně nejlepší. Cvičením možno paměť zesílit pro určité představy. Všeobecná paměť, již by bylo lze vycvičiti na jedné látce tak, aby platila i pro obor jiný, neexistuje. Jest vždy paměť pro něco. Dítě se hůře učí než dospělý, ale za to lépe podrží naučené v paměti.

Představování a myšlení. Představováním rozumíme reprodukci obsahu vědění nebo vnímání. Dítě prostřednictvím smyslů získá řadu vjemů nějakého zjevu, které spojí s duševním obsahem dříve získaným. Uvědomí-li si pak z nějakého popudů věc, která se stala částí jeho duševního pokladu, říkáme, že má o věci představu. Spojení znaků v představu může býti různé a liší se často od vjemů. Neboť některé znaky vypadnou, jiné pozбудou živosti a konečně jiné se tam vloží ze zkušenosti. Jest otázka, zda děti spojují vjemy v představy způsobem, který by byl typický pro určitá léta. Ziehen shledal experimenty psychologickými, že děti rády setrvávají na jedné reprodukční formě, že rády opakují slova. Dospělý člověk myslí ve slovech, která mu značí představy obecné. Dítě však má představy individuální a věcné, nejčastěji prostorové. Proto jeho myšlení jest docela jiné než u dospělého. Při představě psa vybaví se dítěti ne kterýkoliv

pes, nýbrž ten, kterého mají doma. Děti inteligentnější mají více individuálních představ. Přechod do způsobu dospělého děje se pomalu a není ukončen ani ve 14 letech. Představy dětské jsou převážně visuální. Představy s citovým zabarvením mají snahu se vybaviti. Děti potřebují k vybavení či vzpomínání daleko více času než člověk dospělý. Proto jest nesprávně žádati rychlé odpovědi.

Pro užívání obrazů ve škole, které mají napomáhati vybavování, jest důležité, že děti správně poznávají schemata věcí a zvířat i v polohách perspektivně těžkých. Schematický obrázek odpovídá více představivosti dětské, protože má v sobě méně znaků než obrázek přeplněný podrobnostmi, které jsou dítěti neznámé a brzdi jeho vybavování.

Myšlení. Jest to spojovací činnost, která slovy jakožto názornými symboly zpracovává abstraktní, nenázorný obsah myšlení. Děje se to tak, že představy nebo celé jejich skupiny spojují se ve větší celky. Myšlení jest rozumné, když se představy spojují podle logických zákonů.

Věda rozeznává tak zv. logické kategorie: podstata, vlastnost, činnost a vztah, jimž se rozumí hlavně příčina a účinek nebo účel a prostředek.

Rozum vyvíjí se u dítěte ponezáhlou a výchova rozumová musí se stále opírat o vnitřní zkušenost dětskou a nesmí se dítěti ukvapeně. Jinak se učí dítě pro paměť, ale nikoli pro rozum. Zvláště obtížné jest pro dítě usuzování. Dítě jich nedělá až asi ve 14 letech. Co dříve v jeho myšlení se úsudku podobá, jsou jen associační řady.

Zemská konference Svazu křesť. učitelstva čsl.

Bylo již svrchovaně potřebí přehlédnouti řady a projednati řadu důležitých otázek, školy se týkajících. Sjezd strany lidové byl vhodnou příležitostí k svolání zemské pracovní konference. Na počtí oznámení v dením tisku sjelo se na 50 delegátů.

Konferenci předcházela mše sv., již v kapli koleje Arnošta z Pardubic sloužil Msgre Davídek. Po deváté hodině zahájil předseda Svazu schůzi; uvítal delegáty, dále zástupce Spolku českého učitelstva katolického na Moravě a ve Slezsku a četné hosty, mezi nimiž

sluší jmenovati přised. zem. výboru mor. prof. Fr. Drobného, říd. uč. J. Hrubého, Msgr. V. Davidka, řed. koleje Arnošta z Pardubic, vrch. fin. radu Holoubka a úč. radu B. Zoubka.

Program konference byl obsáhlý. Úvodní slovo měl prof. A. Novák, který stručně nastínil dějiny spolku za poslední dvě léta a konstatoval, že „Svaz“ byl vždy ochoten k spolupráci s ostatními katol. spolky učitelstvámi. S „Vlastí“ bylo vyjednáváno čtyřikrát a pokaždé nadarmo. Z příkazu valné

hromady jednáno též s bratrským spolkem moravským a r. 1921 dospělo se k vytvoření říšské rady učitelské jako společného výkonného orgánu obou zemských spolků. Též Slováci byli o této akci uvědoměni. Nedostatek spolkového orgánu zavinil, že ke skutečné spolupráci a k vytvoření Říšského svazu katol. učitelstva dochází až letos, kdy máme již spolkový „Věstník“ a prostředky k vydržování sekretáře. „Svaz“ vstupuje do sjednocovací akce jako nejsilnější a nejagilnější složka učitelské organizace, ač je spolkem nejmladším. Uvedl v život a zajistil „Dětský svět“, jeden z nejrozšířenějších časopisů vůbec, dal popud k založení měsíčníku pro katol. rodiče „Šťastná rodina“ (časopis plzeň. odhodu „Rodina a škola“), vydává vlastním nákladem „Věstník svazu křesť. učit. čsl.“ a chystá se založit knihovnu „Svazu“. „Prvosienky“ (vydávané Dědictvím svatojanským) a „Žitné klasy“, sbírka připravovaná „Lidovou akademií“, vyšly též z okruhu „Svazu“. Budeme-li pracovatí svorně v tomto duchu, dobudeme si jistě respektu.

K sjednocovací akci promluvil p. Leop. Bartoš, člen zem. škol. rady mor. a předseda mor. kat. učitelstva. V pěkně propracované řeči zdůraznil, že jen jednotný postup všech katolických učitelů zjedná nám vlivu. Až dosud pracovalo katol. učitelstvo převážně v politice, nyní musí si též pilně všimati práce organizační. Pokrokoví učitelé domohli se vlivu, protože vytvořili jednotnou organizaci. Nás nesmí rozdělovati rozdílné nazírání na postup politické strany. Byl-li pochybený, byla to naše vina, že jsme včas neřekli naši delegaci, jak my na věc nazíráme. Musíme se sloučiti v jednotnou organizaci a rozšířiti co nejvíce společný věstník organizační.

Prof. Novák navrhuje, aby se za podklad jednání vzala úmluva českořebovská, oba pak zemské spolky aby se sloučily v Říšský svaz katol. učitelstva se společným orgánem a společným výkonným zastupitelstvem. Po debatě přijat tento návrh.

Příslušné usnesení oznámí se bratrskému spolku slovenskému a ještě jednou „Jednotě katol. učitelů a přátel křesť. výchovy v Praze“ a „Svazu katol. učit. čsl. v Praze“ s přáním, aby spolky tyto nestavily se proti všeobecné slučovací akci, ale aby likvidační spolků ve smyslu dohody na konferenci v Čes. Trebové a přestoupením k jednotnému zemskému spolku toto významné sjednocení dovršily.

Pak přistoupeno k druhému bodu programu, totiž k projednávání reformy školské. O slovo se před referentem přihlásil pan

řed. Trnka, který vybízel k opatrnosti a přimlouval se za zachování střední školy. Podrobný rozbor rámcového zákona podal kga J. Šlais a vytkl jeho přednosti i vady. Debata o přednášce odložena, aby mohly býti předneseny další dva referáty. Posl. Aug. Rozsypalová referovala potom místo omluvivšího se Dr. Vaška o Malém školském zákoně a o vydaných osnovách. Vylíčila zevrubně postup lidové delegace a účast svou v anketě pro osnovu obč. nauky a výchovy. Naléhavě žádala, aby si každý učitel obstaral osnovy obč. nauky i výchovy i příslušný zákon. Bez znalosti těchto pomůcek lze těžko čeliti přestřelkům a přehmatům, kterých se dopouštějí pokrokoví učitelé.

V debatě ujal se pak slova min. Mgr. Šrámek. Právil asi toto: „Z přednášky kol. Rozsypalové a z debaty jsem vyrozuměl, že někteří z přítomných nejsou spokojeni s tím, čeho se ve školských věcech dosáhlo. Plaveme tedy proti proudu. Je to ale proud kvietismu, proti němuž já stavím aktivismus. Zatím co někteří naříkají a krčí se jako vzdorovitý Janek v koutě, druzí odpůrci běží k cíli mlhovými kroky. Proti všem výtkám, které se lidové delegaci činily, opakuji, že jsme docílili maxima toho, co tou dobou bylo možno docílit. Docílili bychom snad více, kdyby nám vlastní lidé („Čech“) nebyli vpadli dozad. Dnes se to některým pánům křičí, ale byly doby, kdy sběhli s posic a zbraň zahodili do žita. Kde bychom dnes byli, kdybychom následovali jejich příkladu!

Přestaňte naříkat a postavte se na půdu zákona, jak je. Já vím, že trpíte, ale právě proto volám, abyste měli více sebevědomí. Máte za sebou nejen zákon, stojí za vámi celé lidové hnutí.

Před volbami do obcí je doba žní. Napněte všechny páky, abychom dostali většinové zastoupení a půjde vše jinak. My bychom to také rádi z gruntu změnili, ale to by nás musilo býti více než 21. V Itálii je lidovců přes 100 a zdaleka nedocílili toho, čeho my v republice. Všude za hranicemi měl jsem příležitost se přesvědčit, že jsme nepracovali bezúspěšně a nadarmo. Musíte k nám mít důvěru, když jste nás do parlamentu poslali. Důvěra je předpokladem každé pozitivní práce. Každý ve svém sboru, ve své škole má více možností prosadit svůj názor než my v parlamentě, kde stojíme v kulturních otázkách docela osamoceni. I nář. demokraté s agrárníky (Smrtka) jsou proti nám. Opřete se o katolické rodiče a uvidíte, že dovedete si zjednatí respekt. Tedy zanechte nářků a

rekriminací a chutě do práce!“ (Bouřlivý potlesk.)

Předseda poděkoval min. Šrámkovi za povzbuzení a ujistil ho, že „Svaz“ vybudoval svou práci na důvěře v poslanecký klub lidové strany a ode dvou let že pracuje pozitivně ve smyslu pobídky ministry. Po sjednocení řad učitelských bude práce bohdá ještě intensivnější.

Navržena pak resoluce: „Zemská konference „Svazu křesť. učitelstva čsl.“, vyslechnuvši referát posl. Rozsypalové a min. Šrámka, vyslovuje Klubu lidových poslanců plnou důvěru, protože vykonal, co za daných poměrů vykonati bylo lze.“ Resoluce byla přijata jednomyslně.

Na návrh předsedův byl referát uč. J. Chudáčka pro pokročilou dobu odsunut a bude náhradou otištěn ve „Věstníku“. Předseda podal pak stručně tresť názorů o Bechyňově reformě a navrhl, aby k vypracování příslušné resoluce byla zvolena komise ze všech složek učitelských, jichž se reforma týká. Za důkladné řešení této důležité otázky se přimlouvá i ministr, protože věc tak nespěchá. Nejde o návrh vládní.

Po odchodu pana ministra, který byl hlučně akklamován, projednány některé spolkové věci. Návrh buděj. odboru, aby valná hromada byla odložena až na sv. Václava, kdy koná se sjezd inteligence, bude předložen výboru. Ve dvě hodiny odpo. byla schůze skončena.

Pokrokáři se sjednocují. — Co my?

Bratři Slováci mají na vybranou. Buď se připojí k jednotnému Říšskému svazu katol. učitelů z Čech, Moravy a Slezska, nebo budou vystaveni soustředěnému útoku pokrokářů. — Dne 18. a 19. května konala se v Trenč. Teplicích schůze správního zastupitelstva „Československé obce učitelské“, spojená se zájezdem reprezentace učitelstva národních škol z Čech, Moravy a Slezska na Slovensko. Došlo v ní ku spojení pokrokových učitelských organizací na Slovensku a k jejich vstupu do centrální organizace celoríšské.

Účel sjednocení naznačily „Čsl. Noviny“ (23. května 1923): „Programem spojených pokrokových organizací ve Slovenské obci učitelské pro nejbližší dobu jest práce za účelem postátnění slovenského školství. Značná většina škol na Slovensku jest posud v rukou

církvi (církvní školy), jenom menšina jest postátněna. Státní školy jsou udržovány státem plně, veřejné školy církevní udržují formálně církev, ale jistě přes 90 procent nákladu připadne na příspěvek státní. Přitom si církev vyhrazuje značná práva, správci škol zůstávají i přes opačná nařízení podřízeni faráři a učitelé jsou nuceni sloužiti za plat, poskytováný státem, více Římu a církvi, než republice. Kostelnická a varhanická povinnost započítává se církevním učitelům do povinnosti školní. Tento stav je vývoji slovenského školství nezdravý a nebezpečný, poněvadž se církev brání postátnění školství, což při stanovisku lidové strany má jistě své důvody.“

Bratři Slováci, nabízíme vám pomocnou ruku. Neodmívejte ji!

Zřizujte poradny pro volbu povolání!

Za kratičký čas jest konec školního roku a tisíce, ba statisíce dětí vystoupí ze školy. Kdo neprodělal sám starosti, jaké jsou s dítětem, když mu máme určovati dráhu životní, těžko pochopí, jaká starost tu nastává svědomitým rodičům, a my se musíme ze všech sil přičiniti, aby všichni naši rodičové byli svědomitými rodiči. Kolik rodičů tu stojí bezradně a táží se: „Kam jen s tím naším dítětem?“ A buď ještě nahlas dodají, nebo aspoň si pomyslí: „Aby mu bylo lépe nežli nám, aby se nemusilo tak dřít jako my.“ Ano jest to vážná starost a letos dvojnásob těžká ze dvou příčin: Jednak z té příčiny, že podle

nového zákona nebylo dovoleno vystupovati dětem, když dospěly 14 let, hned, nýbrž až na konci školního roku. Bude tedy letos na konci školního roku mnoho těch, kteří budou hledati místo v učení.

A druhá vážná věc je ta, že jest v mnohých řemeslech veliká krise, takže místů, majíce ostatně počet učňů různými předpisy omezen, nebudou moci přijímati učňů. Radíme tudíž našim rodičům, aby nechalvali opatření místa až na konec roku, nýbrž aby již nyní se o místa pro ně starali.

Kde se starati? Naše učitelstvo musí se snažiti lidu prospěti. Dobrým příkladem před-

cházelí plzeňští a bude dobře, když ostatní odbory pokusí se o něco podobného.

Odbor Svazu křesťanského učitelstva již loňského roku upozornil na důležitost volby povolání a oznámil, že zřizuje pro katolické rodiče v Plzni poradnu pro volbu povolání. Tato poradna dosud trvá a rodiče mohou se poraditi neděli jak neděli od 9—10 hodin dopoledne. Poradna tato jest ovšem nedokonale vyzbrojena a těšíme se tomu, že hnedle bude zřízena v Plzni dokonalá poradna při sociálním ústavě, jenž jest v Plzni projektován. Chybí naší dosavadní poradně především lékař, jenž by hochy prohlédl, hodil-li se pro zvolené řemeslo či nikoliv. A tu mi připadla na mysl myšlenka, o níž jsem se zmínil již soukromě na několika místech a jež byla vesměs sympaticky přijata:

Není o tom pochyby, že zdar či nezdar v povolání velmi často záleží na zdravotní schopnosti dítěte. Uvedu příklad ze skutečnosti: Hoch s vadným zrakem vyučil se holičem. Vada jeho zraku jest však taková, že hoch nemůže řemeslo provozovati. Co nyní? Tři léta ztracena, út zpovu do učení? Krátce ztracený život.

Tedy lékařská prohlídka jest důležitá. Ale jak ji provést? Dnes jistě většina lidí náleží některé nemocenské pokladně. Vím, jak jsou nemocenští lékaři prací přetíženi a že vskutku jest těžko žádati od nich novou práci; ale myslím, že by prohlédli hochy, kteří se hlásí do učení, se zřetelem k tomu, jsou-li s hlediska zdravotního pro zvolené řemeslo způsobilí. Tak na př.: zjistil-li by dispoziční k souchoťnám a slyšel-li by, že hoch se chce učit kameníkem, jistě mu to rozmluví. Bude to značná práce, které bude tato prohlídka vyžadovati, ale nemocenské pokladny jen tím získají, neboť zmenší se morbidita (nemocnost) jejich členů. Jest totiž jisto, že ten hoch, který jest náchylný k nemoci, kterou určitě, jím zvolené povolání přináší, často stůně a pokladnu velmi zatěžuje, nehledíc ani k tomu, že ten hoch jest jakožto trvale nemocný člověk nešťastným člověkem. A často jediná lékařská prohlídka mohla by tuto věc zameziti. Těm rodičům, kteří nejsou u pokladny, doporučím vřele, aby své děti dali lékařovi prohlédnouti, zdali se hodí pro to povolání, které si volily. Mnohonásobně vrátí se jim těch několik korun, jež za prohlídku dali. Chčk.

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ORGANISAČNÍ.

Upozornění. Podle usnesení užšího výboru našeho „Svazu“, budeme v právní hlídce pravidelně otiskovati obsah „Věstníku ministerstva školství a národní osvěty“ podle nadpisů jednotlivých zákonů, nařízení, výnosů a vyhlášek, aby jej členové naši měli doma vždy po ruce. Zajímají-li se o podrobnosti některého nařízení nebo výnosu, nechť požádají správu školy nebo ústavu, kde působí, o zapůjčení dotyčného čísla „Věstníku ministerstva školství“. Na to má každý člen sboru právo.

Pohyb členů. Přijati byli 3 noví členové. — Přilývá stále i odběratelů „Věstníku“, nečlenů. Zveme je, aby se přihlásili za členy „Svazu“. Z dosavadních čísel „Věstníku“ zjistěte poznali, že Svaz pracuje poctivě, vyhýbaje se činnosti negativní (polemice, kritice osob atd.) Všichni, kdož milujete pozitivní práci, vstupte tedy do našich řad!

Intervence a porady. Sekretariát „Svazu“ našeho intervenoval ve prospěch členů a poradil v šesti důležitých případech. Aby se vyřízení urychlilo, obraťte se členové svými dotazy přímo na tajemníka Frant. Svatka v Praze II., Jindřišská ul. č. 20.

Kurzy pro řečníky o křesťanské výchově a školské otázce budou pořádány o prázdninách ve větších městech v Čechách i na Moravě, aby co nejvíce našich lidových řečníků bylo o školské otázce důkladně informováno. Látku pro kurzy poskytnou: „Dějiny výchovy a školství“. — „Nynější stav školství vůbec, zvláště pak v naší republice“. — „Požadavky

a cíle katolíků“. — Žádáme učitele a učitelky, aby se přihlásili za docenty na těchto kurzech, které mají býti odbyty v jednom dni (některou neděli v červenci) asi ve 3—5 hodinách. Označte obor, o kterém chcete řísti a kolik hodin. Přihlášky z Čech přijímá Sekretariát Ústředního Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy v Praze II., Jindřišská ul. č. 20., z Moravy pak Sekretariát Cyrillo-Methodějské Matice v Olomouci, Wurmova ul.

Tajemník Svazu křesť. učitelstva ČSL je pro návštěvy k dispozici denně od 8—10 hodin dopoledne a od 3—5 hodin odpoledne v Praze II., Jindřišská ul. č. 20., I. posch. v I. dvorě vřadu, mimo neděle a svátky a soboty odpoledne. V ty hodiny je určitě k dispozici.

Kolínský odbor Svazu křesť. učitelstva uspořádal v neděli 29. dubna 1923 o 2. hodině odpoledne zdařilou přednášku pro děti: „Pohádky od B. Němcové se světlými obrazy.“ Radost četných dětí byla veliká. — O 7. hod. večer pak byla pro rodiče rovněž zdařilá přednáška: „Pronásledování křesťanů“ také se světlými obrazy. — Skioptikon se velice osvědčil. Doporučujeme i jiným bratrským odborům krajským, aby si skioptikon pořídily.

Ohrožení měšťanských škol. Mluví o významu a důležitosti měšťanské školy jest jistě zbytečno, neboť vidíme to takřka každodenně. Těm pak, kdo měli příležitost seznati, čemu se na měšťanské škole učí, jest zvláště patrné, že tato škola, majíc stálý zřetel k současnému

životu, jest tak důležitým článkem v našem školství, že každému, kdo to s pokrokem národa myslí upřímně, musí na tom záležeti, aby tato škola byla nejen udržena, ale i dále budována. Litujeme, že učitelé měšťanských škol nepochopili, aspoň ne všichni, jaké krásné věno dostala měšťanská škola hned při svém zřízení: totiž, aby přihlížela k zvláštním poměrům v okrese. Ovšem tím byl uložen učitelstvu měšťanských škol úkol nesmírný, totiž podrobná známost hospodářských poměrů v okrese, a řekněme si upřímně, to jest často úkol přesahující síly jednotlivce. Jsem však přesvědčen, že měšťanská škola jednou i tento úkol splní a pak to bude jistě jedna z nejceněnějších našich škol. A tato škola jest dnes ohrožena a to vážně ohrožena tím, že nebude mít učitelů. Nikdo nechce jíti na měšťanskou školu učit, a kdo tam přece musí jíti, stará se, aby se pokud možno brzy z měšťanské školy dostal. Jest známo, že učitelé měšťanských škol mají předepsané zvláštní odborné zkoušky, aby nabyli kvalifikace učiti na měšťanské škole. A tu se přihodila věc, která jest jedinečná snad na celém světě: služné učitele pro měšťanskou školu zkoušeného jest menší, než-li služné učitele obecné školy, tedy nekvalifikovaného, vypomáhá-li tento učitel obecné školy na měšťanské škole. Věc k neuvěření a přece pravdivá. Tak na př.: Učí-li na měšťanské škole výpomocně učitel obecné školy, má ročně o 444 Kč více, nežli zcela stejně starý jeho kolega (všechny ostatní okolnosti jsou stejné), jenž se však dopustil té chyby, že udělal — zkoušku pro měšťanské školy. Kdyby jí nebyl dělal, byl by býval odměněn, ale že jí dělal, že měl mnoho práce, mnoho času i mnoho peněz obětoval za knihy, kursy atd. na tuto zkoušku, jest trestán. Nejde nám o to, že bychom učitelstvu obecných škol jeho zvláštní odměny za vyučování na měšťanské škole nepřáli, ale o to jde, aby tento nespravedlivý stav, jenž zákonodárcům, nemajícím po ruce výpočtů, ušel, byl napraven ne pouze pro učitele měšťanských škol, ale v zájmu měšťanské školy vůbec. Jsem pevně přesvědčen, že napravení, nechci říci této krivdy, nýbrž tohoto omylu, se jistě stane.

Užší výbor Svazu konal schůze: Dne 5. května: Předseda referoval o stavu sjednocovací akce veškerého českoslov. katolického učitelstva v republice. Stanoven program Zemské konference lidového učitelstva na den 21. května. Stěžováno si, že katoličtí rodičové jsou bojácní a nestateční proti pokrokovým a

nevěreckým učitelům a učitelkám protizákonně si ve škole počínajícím. Pak není možno s výsledkem proti zlořádům ve škole zakročit, když svědkové couvnou. Tajemník podává zprávu o učebnici „Prvosenky“. Dokud nebude schválena jako učebnice, doporučuje se členům, aby zaváděli „Prvosenky“ jako pomocnou četbu. — Dne 12. května: Za delegáta do výkonného výboru lidové strany na období 1923—1925 zvolen prof. Ant. Novák. Doplněn program pro zemskou konferenci dne 21. května a ustanovení referenti. — Dne 26. května: Předseda referuje o zemské konferenci lidového učitelstva ze dne 21. května. Usnesení této konference bude zasláno Jednotě katol. učitelů a přátel křesť. výchovy při družstvu „Vlast“ a „Svazu katol. učitelstva“ v Praze. Nebudou-li tyto spolky chtít likvidovat a k sjednocení přistoupit, provede náš „Svaz“ likvidaci sám ve smyslu sjednocovacího usnesení s bratry Moravany po případě i Slováky. Valná hromada „Svazu“ stanovena dle návrhu jihočeského odboru na den sv. Václava 28. září t. r., aby získán byl čas k přípravám pro jednotný zemský spolek katolického učitelstva čsl. pro Čechy. Při druhém návrhu jihočeského odb. na ustanovení odborných komisí konstatováno, že právní komise je při kolínském odboru (koleg. Roudnická, Brynych a Říha), pedagogická studijní komise při odboru plzeňském (kolega Chudáček atd.), a komise pro kritiku odborné i jiné literatury též při plzeňském odboru (koleg. Köhlerová, Chudáček, Šlais atd.). Usneseno ustaviti při ústřední organizaci komisi, do níž zvoleni koleg.: Schmutzerová, Budělovská, Vojáček a Novák s právem kooptace dalších členů. Doporučuje se všem odborům, aby podobné odborné komise ustavily všude. Každý odbor nechť zvolí referenty a ti nechť podávají návrhy ústřednímu výboru. Tajemník podal zprávu o říšské konferenci kulturní, konané dne 21. května v Olomouci. Usneseno provésti její usnesení která budou písemně sdělena naším sekretariátem všem odborům.

Adresy funkcionářů odborných komisí:
Právní: Alois Brynych, řídící učitel v Uhlířské Lhotě, p. Krakovany. — Organizací: Emilie Schmutzerová, ředitelka měšť. škol v Praze II., Národní tř. č. 6. — Pedagogicko-studijní: Jos. Chudáček, odbor. učitel v Oujezdě, p. Doubravka. — Literární: Marie Köhlerová, učitelka měšť. škol v Plzni V., Zahradní č. 48.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Křesťanství je neštěstím lidstva...? Tak rczhodly učitelské „Československé noviny“, které citují slova spisovatele J. Holečka, jimiž vyznává, že je křesťan, a které dodávají: „Je nepochopitelné, jak může člověk rázu Holečkova volat po křesťanství, když ono bylo neštěstím lidstva. V jeho znamení odehrávala se nejkrvavější část dějin lidstva a v jeho znamení utloukala se každá samostatná myšlenka. To je dostatečně známo každému inteligentnímu a jistě i panu Holečkovi. Bigotností a

zatemněním rozumu zvedat mravnost, jest prostředek jistě problematický, ne-li pošetilý.“ — Divíte se, že pokrokoví učitelé, členové „Čsl. novin“, vnášejí do škol nihilismus a mravní zhoubu, otravují duše mládeže a pošetilost kmen národa u samého kořene? Vykořeněné vraždění národa! Podle zpráv „Prager Tagblattu“ vyjednávají členové správní rady „Československých novin“ s vládou o prodeji tohoto listu. Požadovaná kupní cena činí Kč 2,600.000, kdežto vláda dává jen 2 a čtvrt mi-

lionu. Vyjednávání však uvázlo — o otázku peněz. Vedení „Československých novin“ chtělo vládě prokázat svou ochotu k změně kursu tím, že vypovědělo dva radikální členy redakce.

Do školy vysokých studií paedagogických v Praze bylo v letošním semestru 1923 zapsáno 178 posluchačů řádných a 12 mimořádných, celkem 190 posluchačů, z nichž 63 ženy. Ze 146 domácích řádných posluchačů jsou 3 okresní inspektori, 58 odborných učitelů, 58 učitelů obecných a pokusných škol, 11 učitelů v ústavech a školách pro děti abnormální, 15 studujících a 4 příslušníci jiných povolání. Posluchači, kteří jsou učiteli národních škol, působí ve 33 různých školních okresech (ve škol-

ním okrese smíchovském 18, pražském 15, vinohradském 15, českobrodském 9, žižkovském 7, hořovickém 5, kladenském 5, poděbradském 5, roudnickém 5, karlínském 1 atd.) Cizinců (z Ukrajiny, Ruska a Jugoslavie) jest 32. V připojených dvouletých vysokoškolských kursech pro vzdělání kandidátů učitelství na školách měšťanských jest v letošním letním semestru v I. odboru 108, v II. odboru 115, ve III. odboru 51 posluchač, t. j. úhrnem 274 posluchači, z nich 84 ženy; 86 proc. frekventantů dojíždí z venkova. Škola vysokých studií pedagogických s připojenými vysokoškolskými kursy má tudíž 464 posluchače (v zimním semestru 540), z nichž 6 učitelů-vojinů. Informace podává tajemník Josef Horák, Smíchov.

PRÁVNÍ HLÍDKA.

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. Číslo dubnové má tento obsah: Vládní nařízení ze dne 3. března 1923 s prováděcími předpisy k zákonu ze dne 13. července 1922, č. 251 Sb. z. a n., jímž se mění některé zákony o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a občanských: § 1. Odhad a věštění naturálních požitků učitelstva do požitků peněžitých; § 2. Normální vyučovací povinnosti pro ředitele a správce škol; § 3. Vpočítání cest učitelů ustanovených při několika školách do učebné povinnosti; § 4. Spolupůsobení učitelstva při vyučování na veřejných školách pokračovacích, veřejných kursech a při práci lidovýchovné. — Vyhláška o vysvědčeních. Dílčí odborné školy rodinné a živnostenské Ženského výrobního spolku v Chrudimi. — Výnos o drahotních požitcích na děti státních zaměstnanců, studující v cizině. — Výnos o provedení resoluce k požitkovému zákonu státních zaměstnanců. — Výnos o dovozech pro vysvědčení na odchodnou vyšší školu pro ženská povolání hospodářská. — Výnos požitcích státních zaměstnanců od 1. dubna 1923. — Výnos o zvýšených drahotních měsíčních přídavech státních zaměstnanců na ukarpatské Rusi a na Slovensku. — Výnos o propouštění žactva škol obecných a občanských z povinností školní. — Výnos stranifikace řízení o státních učitelích škol myslivých, odborných a rodinných. — Výnos obsahující některé změny v oprávněnosti inventur reformních gymnasií reálných. — Výnos o učilištích, která zakládají nesporně na vyšší jednotný drahotní přírůstek na 100 dokonaném 18. roce věku dle § 6. zákona ze dne 20. prosince 1922. — Výnos ministerstva ze dne 7. dubna 1923, čís. 42.105-I., obsahující prováděcí pokyny k zákonu ze dne 13. července 1922, č. 251. Sb. z. a n., jímž se mění některé zákony o služebních poměrech učitelstva veřejných škol obecných a občanských. Hlava I.: O služebních požitcích učitelstva: § 1. Postup do vyšších požitků; § 2. Služební požitky odborných učitelů měšťanských; § 3. Činžovní přídávky ředitelů a správců škol; § 4. Zrušení nároků vyplývajících ze zákonů zemských; § 5. Služební požitky zvláštních učitelů; § 6. Služební požitky učitelů ručních prací (domácích nauk); § 7.

Služební požitky vedlejších učitelů; § 8. Společná ustanovení pro učitelstvo s percentuelní výměrou služebních požitků; § 9. O osobním přídávku těchto učitelů; § 10. Odměna za vyučování nepovinným předmětům; § 11. Výhoda pro učitele, odcházející do výslužby pro nemoc; § 12. Naturální požitky učitelstva; § 13. Odměny duchovenstva ve správě duchovní a světských učitelů za vyučování náboženství a jejich cestovné. — Hlava II.: O míře učitelské povinnosti. § 14. Normální míra vyučovací povinnosti. — Hlava III.: O zastupování učitelských míst. § 16. Ustanovení obecná; § 17. Omezení při jmenování definitivních učitelů bez určení místa. Zvláštní případy zatímního ustanovení; § 18. Výpomocné ustanovení zatímní učitelé; § 19. Substituční odměny učitelů. — Hlava IV.: O poměrech učitelů vojinů a jejich rodin. — Hlava V.: Ustanovení přechodná a závěrečná. § 21. Mimořádné měsíční výpomoci a měsíční nouzové výpomoci učitelstva; § 21. Účinnost zákona; § 23. Zachování nároku na větší pensijní základnu; § 24. Zachování nároku na větší aktivní požitky. — Tabulka I.: Zařazení definitivních nebo zatímních odborných učitelů škol občanských. Tabulka II.: Zařazení katechetů. Tabulka III.: Zařazení učitelů ručních prací. — Praktické příklady o učitelských platech. — Výnos min. stran provádění zákona ze dne 20. prosince 1922, č. 394. Sb. z. a n. o služebních, odpočívacích a zaopatřovacích požitcích pro učitelstvo veřejných škol národních. — Výnos min. o náhradě výloh státních zaměstnanců při cestách k odborným zkouškám. — Výnos min., jímž se vyhláší učebné osnovy občanské nauky a výchovy. — Vyhlášky min.: Snížení zvláštního přídávku k pensii, povoleného podle vládního usnesení ze dne 27. dubna 1922 s praktickými příklady. — Státní ošacovací akce. — Výnosy Zemské školní rady v Praze: Udržování školních zahrad. — Jazyková úprava průkazek na jízdní výhody pro žactvo. — Nepovinné vyučování jazykům zemským na obecných školách v Čechách. — Přiznávání drahotních přídávků učitelům národních škol pro děti starší 18 let. — Zpráva ze schůzí. — Zpráva ze schůzí Zemské školní rady v Brně. — Zemská školní rada v Opavě. — Část osobní. — Konkursy. — Schválené učebnice a pomůcky. — Publikace.

Návrh na organizaci občanské a střední školy.

Věstník ministerstva školství a národní osvěty. Květnové (5.) číslo má tento obsah: **Zákony a nařízení:** 17. Nařízení vlády o místních školních radách a místních školních výborech. — 19. Vládní nařízení o drahotní výpomoci učitelstvu škol obecných a občanských na Slovensku, pokud jsou vydržovány obcemi nebo náboženskými společnostmi. — **Výnosy ministerstev:** 65. Přijímání žáků do středních škol. — 66. Organizace, vyučování a správa na kupeckých pokračovacích školách. — 67. Poplatky ze záloh na služné. — 68. Drahotní požitky na členy rodiny, kteří nemají českoslov. státního občanství. — 69. Daň z obrátu a daň přepychová, při státních dodávkách. — 70. Vnější označení státních školských úřadů, státních škol a ústavů státním znakem. — 71. Udílení dovolené na zotavenou okresním školním inspektorům. — 72. Drahotní požitky na nevládní děti. — 74. Doplnovací prováděcí pokyny k zákonu ze dne 13. července 1922, č. 251 Sb. z. a n.: Tabulka IV. Zařazení definitivních nebo zatímních literárních učitelů škol obecných, učitelek ženských prací ručních na školách obecných a vedlejších učitelů. — 75. Přípravné práce pro obnovu místních školních rad. — 76. Drahotní pří-

spěvky zaměstnancům na děti. — 77. Předpisy o přijímání žáků do státních škol průmyslových a odborných. — **Vyhlášky:** Kurs pro vzdělání učitelek lidových škol hospodářských. — Státní kursy knihovnické. — Státní ošacovací akce. — Poštovné při žádostech ústavů za slevu jízdného. — Návrhy žactva na švarcenberském majetku památkovém. — Školní výlety na hrad Perštýn. — Nové a zrušené školy. — Právo veřejnosti. — Zprávy zemských školních rad v Praze, Brně a Opavě. — Výnos zemské školní rady v Opavě o vedlejší zaměstnání učitelů národních škol peněžními obchody. — **Konkursy.** — Schválené učebnice a učební pomůcky. — Statistika pomocného školství. — Stav průmyslového a odborného školství.

Rodinné přídatky dle II. třídy Svobodným sražené přiznalo ministerstvo školství v mnoha případech nařikajícím si postiženým a nařídilo navrácení sražených peněz až do doby nařízeního výnosu zemské školní rady, kterým byly přídatky rodinné zastaveny, event. srážky nařízeny. Srážkami postižení svobodní naši členové, kteří by chtěli domáhat se vrácení těch peněz, dopište si našemu tajemníkovi Františku Svatkovi o informace. Uveďte v dopisu původní poukaz rodinného přídatku a výnos zastavovací.

LITERATURA.

Dr. Josef Pospíšil: Katolická věrouka, díl IV. a): O Bohu vtěleném. Cena 45 Kč. Nákl. Cyr.-Metodějského tiskového spolku na Velehradě 1922; díl IV. b) pokračování a dokončení. Cena 40 Kč. Nákl. týmž.

Brněnský prelát Pospíšil patří k nejlepším našim znalcům sv. Tomáše Akvinského. Nyní odhodlává se podati podrobně zpracovanou katolickou věrouku v duchu Učitele andělského. Věru, krásná to myšlenka! Naše doba, rozleptaná náboženskou pochybovačností a bezradností, potřebuje jako soli ryzí katolické nauky, aby myšlení i život nabyly pevného těžiště. Upozorňujeme na dílo Pospíšilovo katolickou inteligenci laickou, neboť ono je psáno pro ni snad více než pro kněze. Má-li víra býti opravdu živá a přesvědčivá, má-li duchovní život bráti se správnými cestami, musí obé spočívat na pevných základech, jimiž jest jasné poznání věrouky. Právě k tomu směřuje kniha Pospíšilova. Domnívá-li se kdo, že dogmatika je věda suchopárná, vyléčí se ze svého omylu při studiu jejím. Pravím: při studiu, nikoli při zběžné četbě. Prelát Pospíšil sleduje věrně i v podřadných detailech sv. Tomáše a usiluje obhájit jeho stanovisko i v otázkách, v nichž mají theologové dosud volné slovo. Sloh knihy jest prostý a jasný, při tom nikoli bez nádechu poesie, msty i vzletný. Pan spisovatel vydal tiskem nejprve dvou-svazkové pojednání o Bohu vtěleném, t. j. celou soustavnou nauku o Ježíši Kristu, s níž souvisí také katolická nauka o P. Marii a o sv. Josefu. Sleduje pozorně bludné názory, z nichž dnes se u nás žije, a důkladně je vyvrací. Tato souvislost knihy se životem a časovými potřebami jest její velkou předností. — Kdo najde mnoho čtenářů a vyplní poslání, ež jí pan autor dal do vínku: nechť přivede

zbloudilý národ k pravdě Kristově! Doporučíme za duchovní četbu i za knihu hlubšího náboženského studia. Poněkud vyšší cenu třeba vysvětliti okolnostmi, s nimiž theologická literatura u nás zápasí. Najde-li kniha hojně odběratelů, budou další díly jistě značně levnější.

Cyril Jež T. J.: Osobní Bůh a náboženství. V Praze 1923. Nákl. České ligy akademické. Cena Kč 13.—.

Knihy jest událostí. Po několikaletém mlčení na poli české literatury filosofické a theologické přichází nový autor, známý dosud jen z časopiseckých článků, a uvádí se touto zdařilou knihou. Myšlenková její cesta je rozsáhlá: od důkazů existence Boží a nadpřirozena až po božství Kristovo a tajemství milosti; vychází z přirozené bohovědy a vede na vrcholky katolické dogmatiky. Kniha jest nejen moderně zpracovanou apologií rozumových předpokladů víry, nýbrž i kritikou moderní filosofie a apologií mravní, kulturní a praktické hodnoty křesťanství. Pilně přihlíží k vědám a faktům přírodním, všimá si proudů v soudobé české filosofii a kriticky je tříbí. Obtížné, jenné a složité otázky řeší jasně, jednoduše a svá tvrzení dobrými důvody prokazuje. Díkce jest srozumitelná, bez příleže zbytečných a strojených frází, jichž bývá plno v mlžinatých pojednáních moderní a katolické filosofie. Nejpropracovanější jsou filosofické kapitoly o důkazech Boží existence a rozporch filosofických směrů opačných. Nadšenou apologií Církve jsou stránky, popisující vliv a důsledky víry v osobního Boha na lidský život. Četba této knihy je požitkem a iistě způsobí u naší katol. laické inteligence, že s radostí si opět řekne: Věřím v Boha, Otce všemohoucího...
K. Reban.